

NAFARROAKO PARLAMENTUKO

ALDIZKARI OFIZIALA

VII. legegintzaldia

Iruña, 2007ko urriaren 25a

20-2. ZK.

A U R K I B I D E A

G SAILA:

Txostenak, deialdiak eta Parlamentuko informazioa:

—Nafarroako Foru Komunitateko arartekoren erakundeak 2006. urtean egindako lanari buruzko txostena
(2. or.).

(Txostena Aldizkari Ofizialaren bi aletan argitaratzen da, 20-1 eta 20-2. zenbakietan).

G saila:
TXOSTENAK, DEIALDIAK ETA PARLAMENTUKO INFORMAZIOA

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoren erakundeak 2006. urtean egindako lanari buruzko txostena.

20-2 ALEKO AURKIBIDEA

VI.4. Herritarrekiko harremanetan izan beharreko jardunbide egokien katalogoa (4. or.). VI.5. Beste ararteko batzuekiko hitzarmenak toki-plana hedatzeko (9. or.). VII. KAPITULUA. HERRITARREN ESKUBIDEEN ZEHARKAKO DEFENTSA (10. or.). VII.1. Sarrera (10. or.). VII.2. Adingabeak: "Adingabeen defentsan" (10. or.). VII.2.1. Adingabeen gaineko kexen arreta (10. or.). VII.2.2. Administrazio publikoek adingabeak babesteko egindako jardueri buruzko txosten berezia (10. or.). VII.2.3. 0 urtetik 3 urtera arteko hezkuntzari buruzko Txosten Bereziaren jarraipena (11. or.). VII.2.4. Adingabeak babesteko Interneteko kanpaina (13. or.). VII.3. Emakumea (14. or.). VII.3.1. Emakumeek egindako kexei arreta (14. or.). VII.3.2. Emakumeen eskubideak bultzatzeko ekintzak. Tratu txarren kontrako zinema-kanpaina (14. or.). VII.4. Adinekoak (15. or.). VII.4.1. Adinekoen gainean egindako kexen arreta (15. or.). VII.4.2. Adinekoen eskubideei buruzko Txosten Berezia: "Gure zaharrek ere balio dute" (15. or.). VII.4.3. Adinekoen eskubideak sustatzeko beste ekintza batzuk. Adinagatiko diskriminazioaren kontrako kanpaina (16. or.). VII.4.4. Adinekoen Mendekotasunari buruzko Txosten Berezia aurkeztu zenetik bi urte igaro dira, eta Nafarroako	arartekoa pozik agertu zen, egoera asko aldatzen hasi zelako (18. or.). VII.5. Osasun mentala (19. or.). VII.5.1. Osasun mentalaren gaineko kexak (19. or.). VII.5.2. Osasun Mentalari buruzko Txosten Bereziaren jarraipena (20. or.). VII.6. Ezintasun fisikoak eta sentsozialak (21. or.). VII.6.1. Ezintasunari buruzko kexak (21. or.). VII.6.2. Elkarteen finantziarioari buruzko gomendio orokorra (22. or.). VII.7. Txirotasuna eta gizarte-bazterketa (22. or.). VII.7.1. Espetxe berrian aurreikusi beharreko gizarte-, osasun- eta hezkuntza-neurriei buruzko txosten berezia (22. or.). VII.7.2. Gizarte Bazterketari buruzko mintegia eta Nafarroako Bazterketaren aurkako Planaren egoera (22. or.). VII.8. Immigrazioa (26. or.). VII.8.1. Immigrazioarekin lotutako kexak (26. or.). VII.8.2. Arartekoek immigrazioaren arloan eginiko elkarlana. Aldizkaria, adierazpen bateratua (26. or.). VII.8.3. Immigrazioari lotutako erakundeekin topaketak (27. or.). VIII. KAPITULUA. HERRITARREKIKO ZUZENEKO HARREMANA (30. or.). VIII.1. Sarrera (30. or.). VIII.2. Informazio Bulegoa (30. or.). VIII.2.1. Argibide-eskaerak egiteko aukeraturako modua (31. or.). VIII.2.2. Argibide-eskaerak, eremuka eta gaika (32. or.). VIII.2.3. Argibide-eskaerak, organismoka (37. or.). VIII.2.4. Argibide-eskaeren emaitzak (37. or.).

- VIII.3. Arartekoak herritarrekin banaka izan dituen elkarrizketak (38. or.).
- VIII.4. Arartekoak talde eta elkarteekin izandako elkarrizketa eta bilerak (38. or.).
- IX. KAPITULUA. NAFARROAKO PARLAMENTUAREKIKO HARREMANA ETA BESTELAKO HARREMAN INSTITUZIONALAK (40. or.).
- IX.1. Nafarroako Parlamentuarekiko harremanak (40. or.).
- IX.1.1. 2005eko Urteko Txostenaren aurkezpena Foru Eraentzaren Batzordearen aurrean (40. or.).
- IX.1.2. Nafarroako Parlamentuko osoko bilkuran eginiko agerraldia (42. or.).
- IX.1.3. Nafarroako espetxeari buruzko Txosten Berezia: agerraldia (46. or.).
- IX.2. Beste harreman instituzional batzuk (47. or.).
- IX.2.1. Arartekoak erakunde publikoetako ordezkariekin izandako elkarrizketa eta bilerak (47. or.).
- IX.2.2. Kontseilariekin izandako bilerak (47. or.).
- IX.2.3. Alkateekin izandako bilerak (47. or.).
- IX.2.4. Parlamentuko taldeekin eta lehendakariarekin izandako bilerak (47. or.).
- IX.2.5. Beste erakunde batzuekin izandako bilerak (47. or.).
- X. KAPITULUA. ERAKUNDEEKIN LANKIDETZAN EGINDAKO JARDUERAK (48. or.).
- X.1. Tuteran egindako Hirigintzaren gizarte-eragina gaiari buruzko tailerra (48. or.).
- X.2. Autonomia-erkidegoetako arartekoen Koordinazio Jardunaldiak: Hirigintzak gizartean eta ingurumenean duen eragina (52. or.).
- X.2.1. Arartekoaren esku-hartzea (53. or.).
- X.2.2. Baterako adierazpena (53. or.).
- X.2.3. Berariazko aholkuak (54. or.).
- X.3. Beste arartekoekin esparru-hitzarmenak gardentasuna eta jokamolde publiko ona sustatzeko eta ebaluatzeko (59. or.).
- X.4. Argentinako Errepublikako arartekoen Elkartearen Nazioarteko Mintegian aurkeztutako txostena (59. or.).
- X.5. Europako Eskualdeetako Arartekoen Mintegian Londresen aurkeztutako txostena (60. or.).
- X.6. Hirigintza- eta ingurumen-delituen gaineko jardunaldia (60. or.).
- X.7. Derechos Ciudadanos aldizkaria argitaratzea (61. or.).
- X.8. Autonomia-erkidegoetako arartekoekin beste koordinazio-ekintza batzuk (61. or.).
- XI. KAPITULUA. JARDUERAK ZABALTZEA ETA HEDATZEA (62. or.).
- XI.1. Komunikabideetan agertzea (62. or.).
- XI.2. Web orria berriz diseinatzea (62. or.).
- XI.3. Arartekoak emandako hitzaldi publikoak (64. or.).
- XI.3.1. "Ombudsman-en erronka berriak Estatu Sozialaren eraldaketaren aurrean" (64. or.).
- XI.3.2. "Hezkuntzak Nafarroan ba ote du merezi duen lehentasunik?" (64. or.).
- XI.3.3. "Mendekotasunaren arreta, Nafarroan" (67. or.).
- XI.3.4. Arartekoak emandako beste hitzaldi publiko batzuk (68. or.).
- XII. KAPITULUA. EBALUAZIOA ETA KALITATEAREN HOBEKUNTZA (69. or.).
- XII.1. Herritarren Artatze Zerbitzuan izandako hobekuntzak (69. or.).
- XII.2. Erakundearen erabilgarritasunari eta herritarren gogobetetzeari buruzko ebaluazioa (69. or.).
- XII.3. Izapideak egiteko denboren kontrola (74. or.).
- XII.4. Beste hobekuntza-ekintza batzuk (75. or.).
- ERANSKINAK
- I. ERAKUNDEAREN 2006KO AURREKONTUAREN LIKIDAZIOA (76. or.).
- II. NAFARROAKO ARARTEKOAREN ERAKUNDEKO LANGILEAK 2006an (82. or.).

VI.4. HERRITARREKIKO HARREMANETAN IZAN BEHARREKO JARDUNBIDE EGOKIEN KATALOGOA.

Toki-plana egin behar zela-eta, arartekoak administrazio-jardunbide egokien esperientziak sistematikoki berrikusi zituen, jardunbide egokien katalogoa egiteko asmoz. Udalek jardunbide horiek aztertu, eta herritarrekin dituzten harremanak hobetzeko balio duten ala ez erabaki dute.

Ekintza horiek berrikusteko iradoki zitzaizen tokiko erakundeei, lehendik egiten diren ala abian jarri beharko lireratekeen aztertzeko. Batez ere, aztertutako Administrazio bakoitzak lehentasunezkoztat jo dituen hobetu beharreko eremuetan egin behar lirateke.

Ekintza orokorrak.

- “Herritarren eskubideen gutuna” onartzea, herritarren eskubideak sustatu eta hedatzeko sistema moduan.

- Udalaren “jokabide-kodea” onartzea. Kode horren bidez, Erakundeko langile guztiei zabaltzen zaizkie administrazio-jokabide zuzena izateko konpromiso publikoak.

- Udalaren erakunde-egitura herritarrak orientatzeko helburuetara egokitzea, gai zehatzetarako eremu eta/edo zinegotzigoak eratuz: herritarrenaganako arreta, komunikazioa, herritarren parte-hartzea eta antzekoak.

Udal-zerbitzuetarako irisgarritasuna eta zerbitzuen arintasuna.

- Irisgarritasuna eta bizkortasuna hobetzeko planak ezartzea eta konpromiso eta helburu zehatzak hartzea (helburu publikoak: espedienteak bizkorrago tramitatzea, arreta jasotzeko gutxiago itxaron behar izatea, etab.).

- Jendaurreko ordutegia zabaltzea (arratsaldeko ordutegia, etab.).

- Irisgarritasun-plana egin baino lehen, irisgarritasunari buruzko azterlanak egitea egungo egoera aztertzeko. Plan horrek udal-zentro eta -zerbitzu guztiak erabiltzeko aukera bermatuko du guztientzat, oztopo fisiko edo sentsorialik gabe.

- Web orriko edukiak eskuratzeko aukera bermatzea guztientzat.

- Udal-bulegoen kanpoko seinaleak hobeto jartzea, bulego bat aurkitzeko galdetu beharrik izan ez dezaten.

- Zerbitzu publikoak erabiltzeko dauden gizarte- eta kultura-oztopoak gutxitzea. Elkarrekin lanikidetzan jarduteko arauak ezartzea, zenbait neurri

hartzeko, adibidez, komunikatzeko zailtasunak dituztenei udal-gestioetarako laguntzaileak jartzeko.

- Administrazio-tramiteak telefonoz edo web orritik egitera bultzatzea, administrazio-bulegora behar-beharrezkoa denean soilik joan daitezen.

- Administrazio-tramiteak telefonoz egitea (formularioak edo ziurtagiriak postaz bidali, etab.)

- Udalaren web orrian tramitazio birtualerako lekua jartzea, hantxe egin daitezen ahalik eta administrazio-tramite gehiena. Inprimaki eta formulario ofizialak eskuratzeko. Agiri ofizialak birtualki baliozkotzea. Tramiteak egin eta ziurtagiriak eskuratzeko, eta zergak, tasak, isunak eta abar ordaintzea (ziurtagiri digitala izanda).

- Espedienteen erregistro informatizatua abian jartzea.

- Prozeduren kudeaketa-denbora eta eskakizunei erantzuteko epeak ezagutzeko aukera eman behar du.

- Epeak betetzeko alarma-sistemak izan behar ditu.

- Administrazio-isiltasunean prozeduren zerrendak eskuratzeko aukera eman behar du.

- Erraztasunak jartzea herritarrak bere espedientearen faseen jarraipena egin dezan (bere espedientearen erregistro informatikoan sartzeko aukera, dagokion segurtasun-gakoa edo ziurtagiri digitala sartuta).

- Herritarrak ziurtagiri digitalaren bidez bere espediente pertsonalera sartzeko aukera izatea: datu fiskalak, ordainagiriak, datu patronalak (herritarren karpeta).

- Leihatila bakarra jartzea prozeduren kudeaketa integratua egiteko.

- Hobetzeko taldeak eratzea, administrazio-prozedura ohikoenak berrikusi eta, hala, burokrazia murrizteko (alferrikako administrazio-tramiteak). Talde horietan herritarren bat sartzeko aukera hausnartzea; berrikusiko den prozedurarekin zuzeneko lotura handiena duten kolektiboen ordezkaria izango litzateke.

- Ordaintzeko sistema gehiago eta sinpleagoak jartzea, herritarra kontuan hartuz eta tramite edo joan-etorri gehiagorik eskatu gabe.

- Herritarrei ahalik eta agiri sinpleenak eskatzea, eta Administrazioak duen edo Administrazio-

aren organo batek eman behar duen agiririk ez eskatzea.

- Aldizka irisgarritasun eta bizkortasunaren inguruko helburu eta konpromiso publikoak aztertzea (espedienteak tramitatzeke batez besteko denbora, arreta jasotzeko itxaron beharreko batez besteko denbora, etab.).

- Tresna eta tramite telematikoen erabilera eta legezko baliozkotasunaren gaineko ordenantza bat onartzea.

Pertsonalizazioa, adeitasuna eta erraztasuna eskaerak egiterakoan

- Udaleko arduradunak eta langileak herritarrei arreta pertsonalizatuagoa eta hobea ematera bultzatzea.

- Langileak herritarren eskubideen gainean eta jendeari arreta egiteko eta egoera gatazkatsuak konpontzeko tekniken gainean trebatzeko prestakuntza-planak egotea.

- Arreta zuzeneko bulegoa dagoela bermatzea. Arreta eta aholku pertsonalizatuak emango dirahan, eta agiriak idatzi eta aurkezteko laguntza ere bai.

- Herritarrei arreta eta aholku pertsonalizatua emateko arau orokorrak finkatzea.

- Arreta hizkuntza ofizialetan ematen dela bermatzea.

- Herritarrak une oro jakin behar du, galdetu beharrik gabe, laguntzen ari zaion langilearen izena. Hori bermatzeko sistemak ezarri behar dira.

Udal-zerbitzuei buruzko informazio hobea ematea herritarrei

- Komunikazio-plana egitea; haren bidez, lehenetsunak jarriko ditugu, eta bide egokienak finkatu, herritarren informazio-eskubidea bermatzeko.

- Udal-informazioari buruzko aldizkaria argitaratzea aldizka.

- Web euskarriak gehiago garatzearen aldeko apustu sendoa egitea, herritarrekin bi noranzkotan komunikatzeko eta administrazio-tramiteak egiteko baliatzeko (ikus Espainiako udalari nagusi batzuen web orriek eskaintzen duten zerbitzu- eta aukera-sorta).

- Sistema berriak sortzea Udalak eskaintzen dituen prozedura, zerbitzu eta prestazioei buruzko informazio publikorako (gidak, eskuliburuak, web orria, etab.).

- Herritarrentzako informazio-bulegoa dagoela eta arreta pertsonalizatua eta atsegina emateko behar diren bitarteko guztiak dituela bermatzea: doaneko informazio-telefonoa, posta elektronikoa eta abar.

- Informazio-bulegoak erregistro-sistema informatizatua duela bermatzea. Sistema horren bidez kontrolatuko ditu informazio-eskaera ohikoenak, erantzuteko dauden informazio-eskaerak, etab.

- Informazio Bulegoak eginkizun hauek betetzen dituela bermatzea:

- Udal-zerbitzu eta -prestazio guztiei buruzko informazio osatua eta pertsonalizatua ematea: zerbitzuen ordutegia, erabiltzeko baldintzak, etab.

- Jasotako mezu elektronikoei gehienez 48-72 orduko epean erantzutea.

- Eskabide edo eskaeren tramitazio-egoeraren gainean egin zaizkion galdera gehienei erantzutea (espedienteak kudeatzeko sistema informatikoaren laguntzaz).

- Galdera espezializatuak langile egokiei ematea erantzuteko.

- Udal-informazioa eskatzeko sistemei buruzko informazio orokorra ahalik eta gehiena zabaltzea.

- Galderei beti erantzuten zaiela bermatzea.

Epe barruan eta modu egokian erantzuten dela bermatzea: herritarrarekiko errespetua eta administrazio-isiltasunik ez.

- Epe barruan eta modu egokian erantzuteko helburu eta/edo konpromiso publikoak finkatzea.

- Herritarren arreta-zerbitzuaren ordezkaria izendatzea, herritarrarekiko komunikazioen sistema osoa kontrola dezan, herritarren eskaera guztiei epe barruan eta modu egokian erantzuten zaiela bermatzeko.

- Erregistro informatizatu bat jartzea martxan, espediente, kexa eta eskaeren segimendua egiteko balio duena eta idatzi guztiei erantzuten zaiela bermatzeko alarma-sistemak izango dituen.

- Herritarrek egindako eskabideei berehala erantzun ezin zaienean “jaso izanaren agiria” egitera behartzen duen araua sortzea.

- Berariazko erantzuna behar ez duten eskaera, kexa eta erreklamazioetarako “jaso izanaren agiriaren formulario-eredua” egitea, gutxienez alderdi hauek aipatzen dituela bermatzeko:

- Erantzuteko aurreikusitako epea eta horretarako gehieneko epea, halakorik egotekotan.

- Eskaera edo erreklamazioari erantzuteaz arduratzen den agintari edo funtzionarioaren izena.
- Eskaeraren jarraipena web-etik egiteko sarbide-gako pertsonala.
- “Jaso izanaren agiriaren formulario-eredua” egitea eta berariazko ebazpena zer prozeduramotak behar duten jakin nahi dutenei azaltzea, alderdi hauek aipatzen direla bermatzeko:
 - Herritarrak zer bitarteko dituen edozein unetan bere espedientearen tramitazio-egoeraren eta fasearen berri jakiteko.
 - Herritarrak eskubidea duela bere espediente osorik irakurtzeko eta horretarako jarritako sistemak eta mekanismoak erabiltzeko.
 - Zer bulego arduratzen den tramitazioaz.
 - Prozedura zer agintari edo funtzionarioaren ardurapean tramitatu den.
 - Erantzuteko aurreikusitako epea eta finkatutako gehieneko epea, halakorik egotekotan.
 - Eskabidea onartua edo baztertua izan den, adierazitako epean berariazko ebazpenik egon ez bada.
 - Eskaeraren jarraipena web-etik egiteko sarbide-gako pertsonala.
- Aldizka aztertzea batez beste zenbat egun berandutu diren herritarrei erantzutean eta administrazio-isiltasunen ehunekoa zein izan den.

Gardentasuna eskuragarri dagoen informazioa erabiltzean

- Herritar interesdunen eskura jartzen diren sistema eta mekanismoak ordenantza egokiaren bidez onartzea, administrazio-prozedurei buruzko informazioa jasotzeko eskubidea betetzen dela “bermatzeko”.
 - Espediente osoa irakurtzeko lekua, garaia eta modua. Espedientearen erabilera eroso eta osoak bateragarria izan behar du Administrazioak espedientearen babesaren segurtasuna bermatzeko duen eginkizunarekin.
 - Aholkularitza pertsonalizatua, herritarraren gizarte- eta kultura-egoeretara egokitua.
 - Espedienteko agirien kopia lortzeko aukera eta mugak, halakorik balego.
- Erraztasunak jartzea herritarrak bere espedientearen faseen jarraipena egin dezan (bere espedientearen erregistro informatikoan sartzeko aukera, dagokion segurtasun-gakoa edo ziurtagiri digitala sartuta, etab.).

- Jakinarazpenetan erabiltzen den terminologia hobetzea, herritarrak azalpen gehiago eskatu beharrik izan ez dezan.

- Herritarrek nahi duten administrazio-prozedurei buruzko informazioa kontsultatzeko sistemak ordenantza egokiaren bidez onartzea, eta mugak eta ukatzeko arrazoiak zehaztea. Jada amaituta dauden prozeduren espediente askatasunez eskuratzeko aukera behintzat sustatu beharko da, betiere hirugarren pertsonen intimitate-eskubidea urratzen ez bada.

- Informazioa eskuratzeko “ukazio-formularioen ereduak” egitea, kontu hauek espresuki aipatzen dituela bermatze aldera:

- Ukazioaren kausa edo kausak.
- Ukazioa zer manu juridikotan oinarritzen den.
- Ukazio horren aurrean zer motatako errekurtsioak jar daitezkeen eta zer bide dauden horretarako, besterik ezean arartekoaren aurrean errekurtsioa jartzeko aukera barne.

- Agiriak eskuratzeko eskaeren ukazio-kopurua eta -ehunekoa ebaluatzea, eta horien kausak ere bai (eskabideen eta espedienteen erregistro informatizatuan begiratzea horretarako bete behar diren eremuak).

- Web-ean argitaratzea osoko bilkuren aktak, garrantzi bereziko txostenak eta abar.

Entzuna izateko eta erabakiei aurre egiteko eskubidea errespetatzea.

- Erreklamazio-bulegoak eta/edo herritarren artatze-zerbitzurako bulegoak jartzea.

- Informazio-sistema eta kexak erregistratzeko sistema abian jartzea.

- “Administrazio-ebazpenen formulario-eredua” egitea eta interesdunak jakinaren gainean jartzea. Herritarrak errekurtsioa aurkezteko duen eskubidea espresuki aipatzea da helburua; errekurtsio-mota, epea eta zer instantziaren aurrean aurkeztu azaldu behar da, eta besterik ezean arartekoaren aurrean kexa jartzeko eskubidea duela esan.

- Espedienteak ondorio bereziak badakartza, horren eraginpeko herritar guztiak deitzea, Udalbatzak edozein ebazpen egin baino lehen, beren iritzia azaltzeko aukera izan dezaten. Horrek ez du baldintzatu behar norberak premiazko zat jotako bilerak egitea (udal-planeamendua aldatzea, IGOKA jarduera bereziki gatazkatsuak baimentzea, etab.).

- Herritarrek sail bakoitzeko arduradun gorenen arreta jasotzeko duten eskubidea arautzea.

- Ondorio bereziak dituen proiektu oro jartzea jendaurrean eta guztiei ezartzea alegazioak egiteko epea; ez legeak eskatzen ditueni bakarrik.

- Administrazio-baliabideak erabili orde, arbitraje-organo askeak eratzea gatazkak azkar eta merke konpontzeko.

- Herri-kontsultara jotzea herrian polemika berezia sortzen duten gaiez jendeak zer iritzi duen jakiteko.

Herritarren iritzia gehiago ezagutzea eta aintzat hartzea

- Herritarrei aldizka galdetzea jasotzen dituzten zerbitzuekin pozik dauden eta zer espero duten (inkestak, galdeketak, erabiltzaile-taulak eta abar erabiliz).

- Hobetzeko taldeek zerbitzu eta prozedura garrantzitsuenak berriz aztertu baino lehen, herritarrei inkesta zehatzagoak egitea gai horri buruz. Zerbitzuak zinez herritarren premia eta itxaropenak asetzera bideratzen direla bermatzea da xedea.

- Herritarrei aldizka galdetzea zer iritzi duten administrazio zuzenaren ezaugarriez.

- Apustu sendoa egitea baliabide informatikoen alde; bide berri horien bidez jakingo dugu herritarrek zer iritzi duten interesatzen zaizkien gaiei buruz, eta haien proposamenak bideratuko ditugu (posta elektronikoa, Interneteko foro edo txatak, etab.).

- Administrazioaren egitura funtzionalak eta lan-prozesuak berrantolatzea, herritarrentzako orientazioa eta zerbitzua oinarritzat hartuta.

- Herritarren arreta-zerbitzuaren ordezkaria izendatzea, herritarrekiko komunikazioen sistema osoa kontrola dezan, herritarren iritzia jasotzeko eta baloratzeko prozesuak estandarizatu direla bermatze aldera.

- Herritarren proposamen guztiak modu egokian baloratzen direla eta errespetuz erantzuten zaiela bermatzea.

- Herri-kontsultarako legezko mekanismoak maizago erabiltzea, garrantzi berezia eta herriaren etorkizunean eragina duten gaiei buruz jendeak zer uste duen jakiteko.

Herritarrak, bakarka nahiz taldeka, udalerriko bizitzan parte hartzera bultzatzea

- Udal-organigraman herritarrek parte hartzeko eremu zehatza sortzea.

- Udalaren informazio-aldizkarian eta udalaren web-ean herritarrek parte hartzeko leku bat sortzea.

- Iradokizunak edozein eratan egiteko aukera: telefonoz, aurrez aurre edo posta elektronikoz.

- Herria mantentzeko zerbitzua jartzea eta han aukera ematea herri barruko bideetan egon diren kalteen berri emateko (telefonoz, web orritik, posta elektronikoz).

- Egindako proposamena jaso izanaren agiria egiteko konpromisoa hartzea, bai eta erantzunean azken emaitza jartzekoa ere.

- Asoziazionismoa sustatzea herritarrek parte hartzeko aurretiko eskakizun gisa (laguntza ematea oinarritzko funtzionamendu-azpiegiturarako eta garatzen diren gizarte-programetarako)

- Herritarren parte-hartzeari buruzko araudia onartzea.

- Herritarren parte-hartzearen aldeko udal-kontseilua eratzea, batik bat, parte-hartze sozialerako modu berriak susta ditzan eta hartutako neurrien eraginkortasuna ebalua dezan.

- Erakundeen partaidetza duten beste organo egonkor batzuk eratzea.

- Ekonomia eta Gizarte Kontseilua.

- Auzo-kontseiluak.

- Kontseilu sektorialak (gazteak, adinekoak, emakumeak, jaiak, etab.)

- Herritarren bat egotea udal-patronatuen kontseilu errektoreetan.

- Plan estrategikoak egiteko prozesuan parte hartzeko estrategia zehatza diseinatu eta abian jartzea:

- “Ad hoc” parte-hartze foroak sortzea. Aldez aurretiko eztabaida-foroak, plan estrategikoak egiteko sortutakoak, hain justu; herritarren itxaropenak eta eskaerak ezagutzeko balio dute lehenik, eta azkenean hartu diren erabakiak azaldu eta arrazoitzeko ondoren.

- Era horretako estrategiak bereziki gomendagarriak dira Hiri Antolamenduko Plan Nagusia (HAPN) nahiz garrantzi bereziko plan sektorialak landu eta onartzeko prozesuan.

- Ekarpinak eta iradokizunak hainbat kanale-tatik (postontzia, posta elektronikoa, web orria, etab.) jasotzeko formulario espezifikoak.

- Parte hartzeko estrategia espezifikoa diseinatu eta abian jartzea jendearengan ondorio berezia duten erabakiak hartu behar direnerako.

- “Ad hoc” parte hartzeko foroak sortzea.

- Ekarpinak eta iradokizunak hainbat kanale-tatik (postontzia, posta elektronikoa, web orria, etab.) jasotzeko formulario espezifikoak.

- Ondorio bereziak dituen proiektu oro jartzea jendaurrean eta guztiei ezartzea alegazioak egiteko epea; ez legeak eskatzen ditueni bakarrik.

- Proiektu estrategikoetarako legeak eskatzen dituen jendaurreko epea eta alegazioetarako epea jartzeaz gain, dibulgaziozko ekintzak egitea, herritarrek parte-hartze eta inplikazio handiagoa izan dezaten proiektuan.

- Partaidetza-aurrekontuen estrategia bat jartzea abian.

- Hobetzeko taldeen eztabaidetan, herritarren ordezkarien parte-hartzea bultzatzea administrazio-prozedurak berrikusteko.

- Administrazio-baliabideak erabili ordez, arbitraje-organo askeak eratzea gatazkak azkar eta merke konpontzeko.

Jendaurrean kontuak ematea eta erabakiak arrazoitzea.

- Informazioa herritarrengana itzultzearekin itsututako kultura sustatzea Erakundearen.

- Hartutako erabakiak nahikoa eta egoki arrazoitzearekin itsututako kultura bultzatzea Erakundearen.

- Urtero Erakundeak bete dituen helburu eta jarduera nagusien berri ematea herritar guztiei.

- Aldizka, diru publikoa nola kudeatzen den azaltzea herritarrei.

- Urtero Erakundearen memoria osoa argitaratzea (Interneten, gutxienez).

- Finkatutako helburuak eta Erakundearen programa eta jarduera nagusiak hartu eta ebaluazioak egitea, eta emaitzak argitara ematea (Interneten, gutxienez).

- Web euskarriak gehiago garatzearen aldeko apustu sendoa egitea, herritarrekin bi noranzkotan komunikatzeko eta administrazio-tramiteak egiteko baliatzeko.

- Alkatearekin edo zinegotzi arduradunarekin zuzenean komunikatzeko mekanismoak ezartzea, eta herritarrek egindako eskaera guztiei erantzuten zaiela bermatzea (posta elektronikoz, etab.).

- Eskura dituen bitarteko guztiez baliatzea (udal-aldizkaria, prentsa, irratia, etab.) erabakiak hobeto arrazoitzeko eta egindako jardueren berri herritarrei emateko.

- Erakundea organo askeen mende jartzea, bere borondatez eta aldizka kanpotik ebalua dezaten (kalitate-ikuskaritzak; akreditazio-erakundeak; kontu-ikuskaritza gehigarriak, legeak eskatzen dituenaz apartekoak; etab.).

- Polemika sortzen duten egoeretan ekitaldi publikoak antolatzea, hartutako erabakien berri emateko eta egindako jarduerak behar bezala arrazoitzeko.

Eskaintzen diren zerbitzuak kalitatekoak direla bermatzeko sistemak ezartzea.

- Udalak ematen dituen zerbitzuetan, gutxienezko kalitate-helburu batzuk behintzat ezartzea.

- Hobetzeko taldeak eratzea Udalak ematen dituen zerbitzu nagusietan hobetu beharreko eremuak zein diren ikusi eta helburuak eta jomugak proposatzeko.

- Zerbitzu sektorialen gutunak onartzea, baldin eta horietan Udalak zerbitzuak estandar zehatz batzuen eta kalitate-arau neurgarrien (erantzuteko epeak, emaitzak, etab.) arabera emateko konpromisoa hartzen badu jendaurrean.

- Zerbitzu-gutunak publikoak direla eta herritar guztien eskura daudela bermatzea (web orrian behintzat argitaratuta, eskatu dutenei doan bidalita, etab.).

- Adierazleak sistematikoki biltzen dituzten informazio-sistemak abian jartzea, finkatutako konpromiso eta helburuak denboran ebaluatzeko.

- Zerbitzuen kalitate-konpromisoak zenbateraino betetzen diren ebaluatzea aldizka, eta herritarrek irregulartasunak edo funtzionamendu txarra salatzen duten guztietan ere bai.

- Zerbitzuen gutunetan jasotako konpromiso lotesleak betetzen ez direnean, herritarrengan zer efektu eta konpentsazio izango dituen finkatzea.

- Zerbitzari publiko guztiak trebatzea kalitatea kudeatzeko.

- Kanpoko kalitate-auditoriak kontratatzea.

Espainiako udalerrri nagusi batzuen web orrietan ematen diren zerbitzuak

- Inprimaki eta formulario ofizialak eskuratzeko aukera.

Agiri ofiziala birtualki baliozkotuta dagoela adierazten duten ziurtagiriak lortzeko aukera.

Zergak, tasak eta isunak sarean ordaintzeko aukera.

Tramiteak ziurtagiri digitalaren bidez egiteko aukera.

Herritarraren karpeta. Herritarraren espediente pertsonalean sartzeko aukera. Datu fiskalak, ordainagiriak, patronalak.

Espedienteen jarraipena egiteko eta zer prozesutan dauden ikusteko aukera.

Osoko bilkuren aktak argitaratzeko aukera.

Minusbaliatuak sartzeko moduko orrialdea.

Kexa, eskaera eta/edo erreklamazioen postontzia, erantzuna bermatua duena.

Arartekoari kexak edo erreklamazioak aurkezteko aukera.

Herritarrek parte hartzeko eremua.

Alkatearekin edo zinegotzi arduradunarekin hitz egiteko aukera.

Parte-hartze zabaleko aurrekontuak.

Herria mantentzeko, herri barruko bideetan izan diren kalteen berri emateko aukera.

Harremanetarako telefonoen gida.

Blogak.

Udalak eskaintzen dituen prozedura, zerbitzu eta prestazioei buruzko informazioa.

Gertaera interesgarrien agenda (kulturalak, etab.).

Beste zerbitzu batzuk:

Kale-izendegia

Garraio publikoaren sarea.

Noiz etorriko da autobusa?

Garraioari buruzko informazioa denbora errealean.

Abisuak mugikorrera edo PDARA.

VI.5. BESTE ARARTEKO BATZUEKIKO HITZARMENAK TOKI-PLANA HEDATZEKO.

Nafarroako arartekoak bultzatu zuen gardentasunaren aldeko ekimenak atentzioa eman zien hainbat erkidegotako arartekoei, eta herritarren eskubideei buruzko toki-plana beren erkidegoan aplikatzea interesgarritzat jo zuten.

Abuztuan, Andaluziako arartekoak lankidetzahitzarmena sinatu zuen Nafarroako arartekoarekin plana Andaluziara hedatzeko. 2007ko urtarrilean, antzeko hitzarmena formalizatu zen Gaztela-Mantxako arartekoarekin eta EAeko arartekoarekin, plana bakoitzaren erkidegoan aplikatu zedin. Hitzarmenari jarraiki, ebaluazio-sistemaren metodologia, euskarriak eta eduki materialak eta behar den informazio gehigarri guztia utzi zitzairen. Era berean, ekimena Andaluziako lurraldera egokitzeko behar den aholkularitza tekniko osoa emateko konpromisoa hartu zuen Erakundeak.

VII. KAPITULUA. HERRITARREN ESKUBIDE-EN ZEHARKAKO DEFENTSA

VII.1. SARRERA.

Gizarteko pertsona ahulenak, hots, haurrak, adinekoak, minusbaliatuak eta abar, defendatzeko 2006an egindako jardueren laburpena da kapitulu hau. Erakunde honek lehentasunezko talde horien eskubideak defendatzeko egin zuen zeharkako lana oso-osorik erakustea du helburu. Arartekoak talde horietako bakoitzari zuzenduta egin zituen ekintzak adierazten dira, bai eta Erakundeak horretarako erabili zituen tresnak ere: kexen arreta, Txosten Bereziak egitea, artekaritza-jarduerak eta eskubideak sustatzeko ekimenak.

VII.2. ADINGABEAK: "ADINGABEEN DEFENTSAN"

15/2005 Foru Legeak, abenduaren 5ekoak, haurrentzako eta nerabeentzako sustapenari, laguntzari eta babesari buruzkoak, 14.3. artikuluan, Nafarroako arartekoari ematen dio haurren eta nerabeen eskubideak defendatzeko funtzioa; horretarako, neurri egokiak hartu behar ditu, besteak beste: a) Jardutea, bere kabuz edo norbaitek eskubideen urraketari buruzko kexa jarri duelako; b) Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioari jardun dezan eskatzea, foru-lege honekin zerikusia duten gaietan; c) Nafarroako Foru Komunitateko hurrek eta nerabeek duten egoera baloratzea urteko txostenean; eta d) Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioari legean jasotako programak eta jarduketak benetan bete daitezzen eskatzea.

Hona hemen 2006an, "adingabeen defentsan" egindako jarduerak, eskema moduan:

=> Adingabeen gaineko kexen arreta.

=> Txosten Bereziak.

- "Nafarroako Administrazio Publikoek adingabeak babesteko egindako jarduerak" gai hartuta egindako Txosten Berezia.

- 0 urtetik 3 urtera arteko hezkuntzari buruz egindako Txosten Bereziaren jarraipena.

=> Sustapen-ekintzak.

- Adingabeak babesteko Interneten egindako kanpainaren amaiera.

VII.2.1. ADINGABEEN GAINEKO KEXEN ARRETA.

Adingabeen gainean egindako kexen kopurua apur bat jaitsi da hezkuntza-arloan; gizarte ongizatearenean, ordea, igo egin da. Adingabeei buruzko kexak aurreko urteetako gai berberen gainekoak izan dira aurten ere:

=> 0 urtetik 3 urtera artekoen hezkuntza.

=> Adingabeen babes eta babesgabatasun-egoerak.

=> Hezkuntza-behar bereziak dituzten ikasleak.

=> Nazioarteko adopzioa.

=> Eskoletako eraikinen eta instalazioen egoera.

=> Ikastetxeetara sartzeko sistemak.

=> Hezkuntza-plangintza.

Kexa guztien azterketa txosten honen II. kapitulu biltzen da. Errepikatzea saihesteko, kapitulu hori ikusiko dugu.

VII.2.2. ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN ADINGABEAK BABESTEKO EGINDAKO JARDUEREI BURUZKO TXOSTEN BEREZIA.

2005eko urteko txostenean adierazi zen moduan, Erakunde honek adingabeen alde egindako jarduera guztiak ebaluazio batekin osatu behar dira, eta Nafarroako adingabeak babesteko sistemaren funtzionamendua ondo aztertu behar da.

Bestalde, lehen aipatu bezala, Nafarroako Parlamentuak haurrentzako eta nerabeentzako sustapenari, laguntzari eta babesari buruzko abenduaren 5eko 15/2005 Foru Legea onartu zuenetik, Erakunde honek protagonismo handiagoa hartu zuen haurren eta nerabeen eskubideak defendatzeko eta zaintzeko garaian.

Horregatik guztiagatik, 2005. urtearen amaieran, Nafarroako arartekoak Txosten Berezi honi ekitea erabaki zuen: "Nafarroako Administrazio Publikoek adingabeak babesteko egindako jarduerak."

"Gizartean Zailtasunak dituzten Haurren eta Nerabeen Arretarako Plana" —2001eko azaroaren 19an Nafarroako Gobernuak eta 2002ko irailaren 17an Nafarroako Parlamentuko Gizarte Gaietako Batzordeak onartuak— gomendatzen zuen adingabeak babesteko sistema publikoari buruzko azterketa orokor guztiek ardatz nabarmenizat hartu behar zutelako plan horretan aipatutako programak eta ekintzak betetzen ziren aztertzea.

Txosten Bereziaren oinarriko helburua Nafarroan adingabeak babesteko egiten den funtzio publikoa ebaluatzea besterik ez da.

Zehazki, helburu zehatz hauek zituen Txosten Bereziak:

=> Nafarroako Administrazio Publikoek adingabeen eskubideak urratzen diren kasuei (indarkeria

fisikoa, utzikeria fisikoa edo emozionala, eta abar) aurrea hartzeko eta horiek detektatzeko jarduketak ondo betetzen dituzten ebaluatzea.

- Kasu horietan bete beharreko ekintzen protokoloak, instrukzioak edota prozedurak badiren ikusi eta horiek egokitzea.
- Loturarik izan dezaketen zerbitzu eta estamentuak ondo koordinatzea (gizarte-zerbitzuak, hezkuntzakoak, osasunekoak, polizialak eta abar).
- Estatistikak, kontrolak eta ebaluazioak egiteko informazio-sistemak.
- Behar diren bitartekoak jartzea.

=> Nafarroako Administrazioek esku-hartzean edo prozeduran egiten dutena ebaluatzea:

- Ikerketen eta instrukzioen fasea, erabakiak hartzeko sistema eta abar.
- Erabakiak hartzeko erabiltzen dituzten irizpide teknikoak, protokoloak eta abar.
- Babes-neurriak ezartzeko eta gauzatzeko plangintza.
- Aurrera eramaten diren neurrien, babes teknikoaren, bitartekoen eta planen jarraipena egitea.

- Familiaren esku-hartzea
- Familia-harrera
- Egoitza-harrera
- Adopzio aurreko harrera

=> Zerbitzuen kontrola eta ebaluazioa.

Txosten Berezia egiteko erabilitako metodologiak urratsak hauek zituen:

– Gaiaren gainean aurretiko azterketa juridikoa eta berrikuspen bibliografikoa egitea.

– Familiaren Zuzendaritza Nagusiko Adingabearen Babeserako Zerbitzuetako arduradunekin elkarrizketak egitea, jardueren politikak, planak, sistemak eta tresnak nola garatzen ari ziren ebaluatzeko.

– Gizarte Ongizateko Sailak eta Familiaren Zuzendaritza Nagusiak argitaratutako informazio guztia aztertzea.

– Familiaren Zuzendaritza Nagusiari informazio-dokumentazio formala eskatzea, formulario espezifiko baten bidez.

– Informatzaile adituekin lan-elkarrizketak eta bilerak egitea: Lehen Mailako Arretako gizarte-zerbitzuak gizarte-langileekin, adingabeak babesteko

zentro eta zerbitzuetan lan egiten duten teknikariek, familia-epaitegiko profesionalekin, adingabeen fiskaltzakoekin eta halako kasuetan esku hartzen duten beste profesional batzuekin, haien laneko esperientzien ekarpenak egin ditzaten eta ikusitako arazoak konpontzeko dituzten proposamenak lan du ahal izateko.

– Harrera-familiei elkarrizketak eta inkestak egitea. Nafarroako Harrera Familien Elkartearekin bilera egitea, eta harrera-familia batzuei inkesta egitea.

– Babeserako administrazio-espedienteen lagin adierazgarri bat aztertzea.

– Harrera-zentroetara ikuskatze-bisitak egitea, harrera-zentro edota -etxe batzuen ezaugarri fisikoak eta antolaketakoak lekuan bertan egiaztatzeko. Galdeketa espezifikoaren bidez informazioa sistematikoki biltzea.

– Harrera-zentroen kudeaketaz arduratzen diren erakundeekin eta elkarteekin elkarrizketak egitea.

Txosten Berezia 2007an aurkeztuko da, Nafarroako Parlamentuan, Parlamentuko batzordeak osatu ostean.

VII.2.3. 0 URTETIK 3 URTERA ARTEKO HEZKUNTZARI BURUZKO TXOSTEN BEREZIAREN JARRAIPENA.

2004an, Nafarroako 0 eta 3 urte arteko haur-hezkuntzari jarritako arretari buruzko Txosten Berezia aurkeztu zuen arartekoak Nafarroako Parlamentuan. Txosten horretan aipatzen zen lanpostu gutxiegi zeudela, itxaron zerrenda luzeak zeudela eta aurretiko izen-emateak ez zirela betetzen. Horrez gain, hezkuntzarako eskubidea izaera ekonomikoko edo egoeraren arabera edozein kontsiderazioaren gainetik zegoela azaltzen zen, eta, horregatik, Administrazio Publikoek haurren hezkuntza-alderdiei jarri beharreko arretaren eskaintzan eta kalitatean nahiz finantza-konpromisoetan hobekuntzak egitea eskatzen zen.

2006an arazoak bere horretan jarraitzen zuela ikusi zen; izan ere, lanpostu publiko gutxiegi zeuden eta, txosten hau amaitu zen unean, behintzat, Hezkuntza Sailak argitaratu gabe zeuzkan eskatutako mapa eta itxaron zerrenda.

2005eko urteko txostenean, Nafarroako arartekoak urte horren amaieran aurkeztutako kexa batzuk azaldu zituen. Kexa horietan, interesdunek esku hartzea eskatzen zuten, Nafarroan 0 eta 3 urte arteko haurrak zaintzen dituzten zentroen gainean Administrazioak egindako lana ikuskatzeko. Kexek arauen iragankortasuna azaltzen zuten,

baita arau erregulatuak modu bateratuan ez ezartzeak ekar ditzakeen ondorioak ere. Modu bateratuan lantzeko planteatutako gaiak Administrazioaren lana zalantzan jartzen zuten, gai hauei zegokienez, hain zuzen:

=> Zentro guztiei modu bateratuan gutxiengo eskakizun batzuk arautzea; eskatutako tituluak eta abar.

=> 3 urte baino gutxiagoko zentroak irekitzeko eta horien funtzionamendua bermatzeko baimena ematerakoan hasieran eskatu beharreko gutxiengoak kontrolatzea.

=> Jardueraren garapenean eskatutako gutxiengoei eusteko ikuskatzeak eta gainbegiratzeak egitea.

Hezkuntzarako Eskubidea Arautzeko 1985eko Lege Organikoak (LODE) eskolaurreko zentroak ikastetxetat hartu zituen. 1004/2001 Errege Dekretuak zentro horiek bete behar zituzten gutxiengo baldintzak arautu zituen. Hezkuntza Kalitatearen Lege Organikoak (LOCE) LODE indargabetu zuen, eta, ondorioz, eskolaurreko hezkuntza ez zen erregimen orokorreko irakaskuntzetan sartu. Hala, eskolaurreko ikastetxei ezin zitzaion errege dekretu hori aplikatu.

2006an Hezkuntzari buruzko maiatzaren 3ko 2/2006 Lege Organikoa atera zen, eta lege horrek egoera aldatu zuen berriro; izan ere, argi eta garbi, hezkuntza-izaera eman zion etapa horri berriro (12.1. artikulua: "Haur-hezkuntza berezko izaera duen hezkuntza-etapa da, eta jaiotzetik sei urtera arteko haurrak barne hartzen ditu).

Nafarroako Foru Komunitatean, gai horren gaineko araudia, hasiera batean, Gizarte Ongizateko Nafarroako Institutuko gerente zuzendariaren 3086/2001 Ebazpenera mugatzen zen. Gero, Hezkuntzako kontseilariaren 41/2005 Foru Agindua jarraitu zion; han, tokiko erakundeekin hitzarmenak sinatzeko oinarriak ezartzen ziren, eta zentro horientzako baldintza zehatz batzuk ere ezartzen ziren; hain justu, gutxiengo irizpide batzuk ziren, eta, teknikarien esanetan, ez ziren nahikoak, eta, gainera, ez zetozen bat haurraren garapenerako garrantzitsua den etapa horrekin.

Hala, bada, Nafarroako Gobernuak martxoaren 26ko 28/2007 Foru Dekretua onartu du. Dekretu horren bidez, Nafarroako Foru Komunitateko Haur Hezkuntzako lehen zikloa arautzen da, eta zentroek bete beharreko baldintzak ezartzen dira, baita heziketako edukiak ere.

Arau horrek alderdi hauek jorratzen ditu, besteren artean:

- Oro har, Haur Hezkuntzako lehen zikloak 0 eta 3 urte arteko haurrak barne hartuko ditu.

- Borondatezkoa izango da, eta garapen fisikoa, afektiboa, soziala, intelektuala nahiz bestelakoak landuko ditu.

- Haur Hezkuntzako lehen zikloa ziklo osoa hartzen duten zentroetan eskaini ahal izango da, edo, gutxienez, urte oso bat eskaintzen dutenetan, betiere dekretu honetan ezarritako betekizunak eta baldintzak betetzen badira.

- Haur Hezkuntzako lehen zikloan sartzen dira modu erregularrean, hau da, modu jarraituan eta sistematikoan, 0 eta 3 urte arteko haurrei hezkuntza-zerbitzua eskaintzen dieten zentroak, betiere foru-dekretu honetan ezarritako betekizunak eta baldintzak betetzen dituztenak.

- Dekretu horretatik kanpo gelditzen dira testuan azaldutako betekizunak eta baldintzak betetzen ez dituzten 0 eta 3 urte arteko haurren aisialdirako, arretarako eta zainketarako zentroak. Eskudun organismo publikoak ezarritakoaren arabera zuzenduko dira horiek.

- Haur Hezkuntzako lehen zikloko haurrak Haur Hezkuntzako espezializazioko irakasle-titulua, maila baliokideko titulua eta, hala dagokionez, adin horretako haurrei dagokien titulu egokia duten profesionalen esku egongo dira. Beti, ordea, pedagogia-proposamenaren elaborazioa eta jarraipena Haur Hezkuntza edo maila baliokideko titulua duen profesionalaren esku egongo dira.

- Haur Hezkuntzako lehen zikloko ikastetxeetako pedagogia-proposamenak barne hartuko ditu hezkuntza-jarduera arautuko duten helburuak, edukiak eta printzipio pedagogikoak.

- Haur-eskola publikoak sortzeko, hitzarmenak sinatuko dituzte Hezkuntza Sailak eta interesa duten Administrazio Publikoen, eta azken horiek izango dute sortutako ikastetxeen titulartasuna. Hitzarmenetan ikastetxeen ezaugarriak eta funtzionamendua ezarriko dira, eta, hala behar denean, baita finantzazio-erregimena ere.

- Haur Hezkuntzako ikastetxe pribatuak irekitzeko eta horien funtzionamendua ezartzeko, Administrazioaren baimena beharko da. Baimen hori lortzeko, ikastetxeek foru-dekretu honetan ezarritakoa bete beharko dute, baita ezartzen zaien araudia ere.

- Haur Hezkuntzako lehen zikloko irakaskuntzak 2008/2009 ikasturtean ezarriko dira oro har. Alabaina, dekretu honetan eskatutako baldintzak betetzen dituzten ikastetxeek aurretik izapidetu eta lortu ahal izango dute dagokien baimena.

- 3 urtetik beherakoei dagokien foru-dekretu hau indarrean jartzen denean, irakaskuntzak ezarri ostean titulartasun publikoa duten erakundeek hiru urteko epea izango dute eskatutako baldintzetara egokitzeko, eta udal-titulartasuna duten ikastetxeek, gainera, foru-dekretu honetan ezarritakoaren arabera ikastetxea sortzeko eskaera egin beharko dute epe horretan. Egoera horretan bertan dauden ikastetxe pribatuak, halaber, hiru urteko epea izango dute irakaskuntzak ezartzeko, baldintzetara egokitzeko eta baimenak eskatzeko.

- Epe hori igarotakoan, LOEn sartutako Haur Hezkuntzako lehen zikloan irakasgaiak emateko baimenik ez duen ikastetxeek ezin izango dute 0 eta 3 urte arteko haurrentzako zerbitzurik eman.

VII.2.4. ADINGABEAK BABESTEKO INTERNETEKO KANPAINA.

2006ko lehen seihilekoan, 2005ean “Protégeles” elkartearekin lankidetzan hasitako kanpainarekin jarraitu zuen arartekoak. Xede hauxe zuen: Interneteko eduki desegokien aurrean haurrak babesteko arauak zabaltzea eta bitarteko horrek duen hezkuntza-potentziala modu seguruan aprobetxatzeko gurasoak sentsibilizatzea. Hala, gurasoek arrisku eta eduki desegokien aurrean haurrei babesten laguntzea nahi zen, izan ere, Europan kontsultatutako haurren % 41ek eduki kaltegarriak aurkitu baitzituzten “sarean”, horien bila joan gabe, eta ez ziren pornografia-edukiak soilik: eduki bortitzak, arrazistak edo xenofoboak ere agertzen ziren, edo bulimiaren nahiz anorexiaren apologia egiten dutenak, eta abar. Ziberdelinkuentzia ugari-

tzea adingabeentzat bereziki arriskutsutzat hartu zen.

Aurreko urtean sentsibilizatzeko publizitate kanpaina handia egin zen herritar guztientzat, eta, horren ostean, 2006an adingabeak prestatzeari eman zitzaion garrantzia. Horretarako, Ikastetxeen Ekintza Plana egin zen.

Helburu espezifikoak:

- DBHko 2. eta 3. mailetako adingabeei segurtasunari buruzko oinarrizko arauak ezagutzeak eta errespetatzeak duen garrantziaren berri zuzenean ematea.

- Irakasleei eta gurasoen elkarteei Interneten indarraren berri zuzenean ematea, eta adingabeak eduki desegokietatik babesteko dauden bitartekoak eta gomendioak helaraztea.

Aurreikusitako hitzaldiak 2006ko lehen hiruhilekoan egin ziren. Nafarroako arartekoak antolatu zituen, eta finantza-arloan ere lagundu zuen. Hitzaldiak Gema Martínez psikologoak eman zituen, “Protégeles” elkarteko kide eta Interneteko haurren segurtasunean adituak. Hitzaldi horietan adingabeek seguru nabigatzeko gomendio praktikoak ere eman ziren.

Gurasoei nahiz ikasleei zuzenduriko solasaldiak ziren. Nafarroako 18 institutu eta ikastoletako 2.629 ikaslek hartu zuten parte, eta guztiek ere beren borondatez eskatu zuten kanpainan parte hartzea.

Guztira, Nafarroa osoko hamabi udalerritan egin zen kanpaina. Otsailaren 27an hasi zen, eta honako udalerrietan eta ikastetxeetan izan zen:

2006/02/27	Zangoza	Sierra de Leyre
2006/02/28	Cortes	Cerro de la Cruz
2006/03/01	Tafalla	Sancho el Mayor BHI eta Escuelas Pías
2006/03/02	San Adrián	Ega BHI
2006/03/03	Tutera	Benjamin de Tutera BHI
2006/03/06 eta 07	Iruña	Iturrana BHI, Navarro Villoslada BHI eta San Cernín Ikastetxea
2006/03/08	Lizarra	Remontival Tierra Estella BHI
2006/03/09	Viana	Del Camino BHI
	Mendavia	Joaquin Romera BHI
2006/03/10 eta 13	Atarrabia	Colegio de la Presentación eta Paz de Ziganda Ikastola
2006/03/14	Bera	Toki Ona BHI eta Berako Ikastola
2006/03/15	Doneztebe	Mendaur BHI
2006/03/16	Iruña	Plaza de la Cruz BHI

VII.3. EMAKUMEA

Jarraian, 2006an arartekoak emakumearen arretari dagokionez egin zituen jarduketak ageri dira, betiere esku hartzeko tresna erreaktibo eta preaktiboekin.

VII.3.1. EMAKUMEEK EGINDAKO KEXEI ARRETA.

2006an, emakumeek guztira 175 kexa aurkeztu dituzte. Kexa horietako gehienek ez dute profil bereizirik. Kasuren batean, norbaitek modu espezifikoa emakumeari eragiten dien arazoak aipatzen ditu, edota bereziki emakumeak egiten dituzte erantzule familiako lanetan zama handiagoa dutelako.

Emakumeek kexetan azaldutako gaiak	Kexa kopurua
Hirigintza eta etxebizitza	23
Gizarte Ongizatea	22
Osasuna	21
Barne-arazoak eta zirkulazioa	20
Herri lanak eta zerbitzuak	17
Funtzio publikoa	10
Justizia	10
Lana, gizarte-segurantza eta atzerritarrak	10
Ogasuna	8
Hezkuntza	7
Ingurumena	7
Nekazaritza, industria eta turismoa	6
Eskubideak bultzatzea	6
Bestelakoak	5
Kultura, kirolak, gazteria eta elebitasuna	3
Guztira	175

Aurten, emakumeak etxebizitzaren arloan kexatu dira gehien, gero gizarte ongizatearenean eta osasunarenean.

2006an emakumeek egindako kexen arrazoi espezifikoak hauek izan dira: zirkulazio-isunak, poluzio akustikoa, azpiegiturak egiterakoan eragindako eragozpenak, atzerritarrentzako lan- eta etxebizitza-baimenak, funtzio publikoan lanpostuak emateko prozedurak, babes ofizialeko etxebizitzak esleitzeko prozesuak, etxeko arreta...

VII.3.2. EMAKUMEEN ESKUBIDEAK BULTZATZEKO EKINTZAK. TRATU TXARREN KONTRAKO ZINEMA-KANPAINA.

Urte horretan bertan, 2006an, Nafarroako arartekoak lehentasunezko arreta jarri ziren emakume-

en eskubideei, eta aurreko urteetako ekimenekin jarraitu zuen. Hala, erakunde eta elkarteenekin batu zituen bere ahaleginak, batez ere genero-indarkeriaren aurka borroka egiteko.

Azken urteetan gizartean asko handitu da tratu txarren gaineko sentsibilizazioa, eta biktimei laguntzeko bitarteko asko jarri dira; hala ere, arazoari aurrea hartzeko eginbehar asko dago oraindik.

Kontzientziazio kanpainak ez dira nahikoa oraindik, gizarteko arlo askotan kultura menderatzailea eta posesiboa dago, eta eskoletako hezkuntza-ereduak oraindik heldu egin behar du benetako hezkidetzara lortzeko. Benetan beharrezkoa da tratu txarrak jaso dituzten emakumeei gizartearen babesa eta elkartasuna adierazten jarraitzea, beren borrokan bakarrik senti ez daitezzen.

Nafarroako arartekoak bazekien lan horretan ekarpena egiten jarraitu behar zuela; hala, 2006an, tratu txarren eta genero-indarkeriaren aurkako kanpaina jarri zuen martxan, eta Nafarroako zinema-aretoetan zabaldu zen. Kanpaina horrek duela bi urte Erakunde honek egindako beste bati jarraitu zion; orduan Nafarroako kiroletako eta kulturako pertsonaia ezagunek parte hartu zuten modu eskuzabalean.

40 segundoko publizitate-iragarkia ere egin zen, eta Miguel Induráin txirrindulariak, Montxo Armendáriz zinemagileak, Pedro Salaberri margolariak, Ismael Urzaiz futbolariak eta Iker Piedrafita Dikers taldeko kantariak hartu zuten parte. Ekimen horretan enpresa erakusle batzuek ere lagundu zuten, Golem, Saide eta Cinedecor enpresek, kasu.

Kanpainako protagonistak gizonak izan ziren, eta horrekin erakutsi nahi izan zen gero eta gizon gehiago ari direla indarkeriaren eta tratu txarren aurka borrokatzen. Horixe nabarmendu zuen arartekoak iragarkiaren aurkezpenean.

Iragarkian, Ismael Urzaizek zuzenean hitz egin zion etxean tratu txarrak jasateaz aspertuta zegoen emakumeari, eta bere indarrarekin egoera hori errotik eteteko adorea ematen zion.

Bestalde, Pedro Salaberrik eta Montxo Armendarizek beren arte-sentikortasuna erabiltzen zuten egoera horretan dauden emakumei argirik badela gogorarazteko, alaitasunerako eskubidea dutela, eta beren istorioak amaiera zoriontsua izan dezaakeela gogorarazteko.

Iragarkiaren amaieran Miguel Indurainek eta Iker Piedrafitak hitz egiten zuten, Eta kanpainako mezu nagusiak erakusten zituzten: "Tratu txarrak

ezin dira etxean gelditu” eta “Zure salaketa babes-tea guztion konpromisoa da”.

Kanpaina martxoan hasi eta hilabete batzuetan egin zen.

VII.4. ADINEKOAK.

VII.4.1. ADINEKOEN GAINEAN EGINDAKO KEXEN ARRETA.

Aurreko urteko txostenetan adierazi zen moduan, Erakunde honen informazio-sistemak ez du erregistratzen kexa egiten duen pertsonaren adina. Alabaina, adinekoei eragiten dieten arazoan arlo nagusiak ikus daitezke. 2006koak aurreko urteetakoan antzekoak izan ziren: prestazio-eskubidea aitortzea, gutxiengo pentsioak eta alarguntza, etxeko arreta, eta abar. Hala ere, gai horiek errepikatzea saihestu egingo dugu, urteko txosten honetako beste kapitulu batean aztertzen baitira.

Hemen adierazten dena zera da; gizarte ongizateko arazoek bere horretan dirautela, egoitzetan sartzeko lekurik ez baitago, eta etxeko arreta gutxiegi baitago. Halaber, adineko askok egoera ekonomiko eskasa dute oraindik, baina hori Adinekoen Eskubideei buruzko Txosten Berezian azalduko dugu.

Zaharren egoitzetan lekua emateari dagokionez, Nafarroako arartekoaren ebazpen batek zioen ez zegoela zaharren egoitzetan sartzeko eskariei erantzuteko nahikoa prozedura, eta, beraz, agindu edo foru-dekretu bidez baremoak arautu, eta atal bakoitzean lortutako puntuazioa interesdunari jakinaraztea gomendatzen zuen. Eskatzaile batzuek puntuazio altua izan arren ez zuten lekurik lortu, eta ez zuten oinarri juridikorik erreklamazioa egiteko. Nafarroako arartekoaren iritziz, horrek argi erakusten du, alde batetik, lanpostu publiko edo hitzartu gutxiegi dagoela, eta, bestetik, arlo horretan herritarren eskubideak ez daudela zehaztuta.

“Beste erabiltzaile batzuk puntuazio handiagoa izateak ez luke arrazoitu behar gizarte- eta osasun-txosten sendoekin teknikoki egokia eta justifikatua dagoen beste zerbitzu bat ukatzea,“

Arartekoaren ustez, baremoak egotea soilik ez da nahikoa, prozedurari dagokionez berme-neurririk ez badago. Haren hitzetan, berme-neurri horiek administrazio-ebazpenak nahikoa motibatuta egoitera zuzendu behar lirarteke, eta eskatzaileari informazioa eman beharko liezaioke Administrazioaren erabakiarekin ados ez dagoen kasuetan egin dezakeenaren gainean. Arartekoari ez zitzaion arrazoizko iruditu halako baremo garrantzitsua administrazio-ebazpen soil baten bidez onartzea,

eta Nafarroako Aldizkari Ofizialean ez argitaratzea. Doktrina juridikoarekin bat etorriz, arartekoari gutxiiegizkoa iruditu zitzaion instrukzio hori, argi ikusten baitzuen baremoaren erregulazioak izaera orokorra zuela (denbora luzea hartzen zuelako, eta herritar askori eta kopuru zehaztugabeari eragiten zuelako; horiek egoitzen erabiltzaileak edo onuradunak izan daitezke).

Arartekoa ez zen ados agertu sailaren justifikazioarekin. Sailak honakoa adierazi zuen: “lortutako puntuazio osoaren berri interesdunei soilik ematen zaie, jasotako informazioa konplexuagoa izan ez dadin”. Halaber, ez zitzaion nahiko iruditu baieztapen hau: “ez dago oztoporik puntuazio zehatza jakiteko, betiere Gizarte Ongizateko Nafarroako Institutuan eskatuz gero”.

Azkenik, arartekoak berriro eskaera berbera egin zuen, hain zuzen; autonomia-arazo larria duten adineko pertsonak zaintzeko behar diren etxeko lanpostu publikoak eta hitzartuak sortzeko egin beharreko ekintzak martxan jartzea, eta, batez ere, etxeko arreta askoz gehiago sustatzea, izan ere, aditu guztiek lehentasunezko hartzen dute egoitzetako eskaria arrazionalizatzeke.

VII.4.2. ADINEKOEN ESKUBIDEEI BURUZKO TXOSTEN BEREZIA: “GURE ZAHARREK ERE BALIO DUTE”

2006an, Erakunde honek adinekoen eskubideei buruzko Txosten Berezi bat egin zuen, “Adin guztientzako gizartea. Gure zaharrek ere balio dute” izenekoa.

Nafarroako arartekoak gai horren gainean Nafarroan zegoen egoera aztertzeke beharra ikusi zuen, eta, horregatik egin zuen txosten hori, helburu hauekin:

– Adinekoen ikuspuntutik, herritar gisa beren eskubideak betetzen diren edo ez jakitea, bai familia-esparruan, baita gizartekoan, politikoan edota kulturean ere.

– Adinekoen artean, eskubideei dagokienez, diskriminazio-kontzientziaren maila zenbaterainokoa den jakitea.

– “Adinekoen Eskubideen Gutuna” onar dezate-la proposatzea, beste erakunde batzuek (CEOMAk eta SEGGk, esaterako) ezarritako biderei jarraituz. Gutun horrekin batera, adinekoen babes eta sustapenerako politika aktibo eta integral baten zutabeak ezarriko dituzten gomendioak egitea.

Txosten Bereziaren proiektua egiteko, lehenik eta behin, adinekoen eskubideen egoerari buruzko berrikuste bibliografiko zabala egin zen. Horretarako, erakundeetako zenbait plan, programa eta adi-

erazpen bildu ziren, nazioartekoak, estatukoak nahiz Nafarroako Foru Komunitatekoak. Ondoren, adinekoen politikekin zerikusia zuten Nafarroako Foru Komunitateko plan eta arau nagusiak erregistratu ziren, eta bildutako informazioarekin Nafarroako Eskubide eta Betebeharren Gutunaren lehen zirriborroa egin zen.

Prozesuaren bigarren fasean azterketa kualitatibo bat egin zen, eta, horretarako, Nafarroan 9 eztabaida-talde banandu ziren. Guztira, adinekoen elkarte eta erakundeetako 78 ordezkari hartu zuten parte eztabaida horietan (48 gizonak eta 30 emakumek). Batez besteko adina 67 urtekoa izan zen. Eztabaida-taldeak Nafarroako Unibertsitate Publikoko soziologia katedradun Luis Sarriés Sanzek eta Esther Casares irakasle elkartuak zuzendu zituzten. Bilkura guztiak filmatu eta transkribatu egin zituzten, gero aztertu eta ordenan egituratzeko.

Txostena 2007an aurkeztuko dute Nafarroako Parlamentuan, Parlamentuko Batzordeak osatu ostean.

VII.4.3. ADINEKOEN ESKUBIDEAK SUSTATZEKO BESTE EKINTZA BATZUK. ADINAGATIKO DISKRIMINAZIOAREN KONTRAKO KANPAINA.

Adinekoen eskubideak sustatzeari dagokionez, Nafarroako arartekoari egoki iruditu zitzaion adinagatiko diskriminazioaren kontrako kanpaina bat martxan jartzea. Hona hemen helburuak:

– Nafarroako adineko pertsonen eskubideak sustatzen eta bultzatzen laguntzea, lan dibulgatzailea eta sentikortzailea eginda; ez dago Administrazioei soilik zuzenduta, herritar guztiei dei egiten zaie adinekoekin duten ardurak bete ditzaten.

– Iritzi publikoan jakinaraztea adinagatiko diskriminazio-mota asko daudela, eta Nafarroako Adinekoen Eskubideen Gutuna aditzera ematea.

Kanpainan, 2.000 kartel banatu ziren, 1.000 display-euskarri eta 25.000 liburuxka dibulgatzaile. Liburuxka horiek diptiko trokelatu azal-hegaldunak ziren, eta kanpainaren eslogan nagusia erakusten zuten ("Contamos"). Halaber, barnean, koloretako 5 fitxa zituzten, adinekoentzako Giza Eskubideen Deklarazioan ezarritako kontzeptu edo eskubide bakoitzeko bat: errespetua (duintasuna), autonomia (independentzia), autoerrealizazioa, laguntza (zaintza) eta parte-hartzea.

Fitxa bakoitzaren aurrealdeak laguntza-kontzeptu bat zuen:

CARTA DE DERECHOS DE LOS MAYORES *contamos*

porque...

- ... disponemos de capacidades y conocimientos.
- ... tomamos nuestras propias decisiones.
- ... gestionamos nuestros propios recursos.

autonomía

dip

Defensora del Pueblo de Navarra

C/ Arrieta, 12-bajo. 31002 Pamplona

900 702 900

info@defensora-navarra.com

www.defensora-navarra.com

Fitxa bakoitzaren atzealdean, berriz, ohiko diskriminazio-egoerak adinekoren eskubideekin kontrajarri ziren.

CARTA DE DERECHOS DE LOS MAYORES

¿Nuestra sociedad discrimina a los mayores?

¿Aceptamos como normal que las personas mayores sean **socialmente invisibles y apenas participen** en la vida de la comunidad?

¿Nos parece bueno que los mayores **hayan perdido el protagonismo social** que tuvieron en el pasado y que su voz apenas se oiga en los medios de comunicación?

¿Es bueno para la sociedad que los mayores **carezcan de influencia social** y que casi no tengan presencia en los órganos de representación y decisión social y política?

¿Es adecuado que los mayores sean segregados en clubs **exclusivos para mayores**?

¿Sabemos integrar a nuestros mayores para que **participen activamente** en tareas comunitarias?

participación

Tienen derecho a participar activamente en la vida social y política de la comunidad.

Derecho...

- ... a que se **oiga** su voz.
- ... a una **integración efectiva** en la sociedad.
- ... a tener presencia en los distintos **órganos de representación y decisión**, políticos y sociales.
- ... a recuperar el **protagonismo social** que tuvieron en el pasado.
- ... a no ser discriminados por los **medios de comunicación**.
- ... a no ser **estigmatizados** ni segregados.
- ... a **participar en el diseño** de los servicios públicos y de los entornos urbanos para hacerlos más humanizados, seguros y accesibles.

Defensora del Pueblo de Navarra

📍 C/ Arrieta, 12-bajo. 31002 Pamplona

☎ 900 702 900

✉ info@defensora-navarra.com

🌐 www.defensora-navarra.com

Komunitateko 400 farmazia-bulego baino gehiagoren bidez egin zen banaketa, Nafarroako Farmazialarien Elkargoaren borondatezko laguntzari esker.

CARTA DE DERECHOS DE LOS MAYORES

contamos

respeto

porque...

- ... nuestra opinión cuenta.
- ... nuestra experiencia aporta.
- ... merecemos todo el respeto.

Defensora del Pueblo de Navarra

📍 C/ Arrieta, 12-bajo. 31002 Pamplona

☎ 900 702 900

✉ info@defensora-navarra.com

🌐 www.defensora-navarra.com

Kanpaina osatzeko, iragarkiak eman ziren Nafarroako irrati nagusietan, bi astez, asteko 5 egunetan (astelehenetik ostiralera), egunean 5 aldiz.

Mendekotasun Txostenaren jarraipena. Mendekotasunaren estatuko lege-proiektuaren gainean arartekoek egindako gogoetak.

VII.4.4. ADINEKOEN MENDEKOTASUNARI BURUZKO TXOSTEN BEREZIA AURKEZTU ZENETIK BI URTE IGARO DIRA, ETA NAFARROAKO ARARTEKOA POZIK AGERTU ZEN, EGOERA ASKO ALDATZEN HASI ZELAKO.

39/2006 Legea, autonomia pertsonala sustatu eta mendekotasuna duten pertsonen laguntzeari buruzkoa, onartu eta BOEn argitaratu zen 2006ko abenduaren 15ean. Arartekoaren ustez, hori gertara gogoangarria izan zen; izan ere, mendekotasunaren arretak ongintzazkoa izateari utzi zion, eta benetako eskubide subjektibo izatera igaro zen. Beraz, Gizarte Zerbitzuetako abenduaren 14ko 15/2006 Foru Legearekin bat etorri galdagarria zen.

Estatuko legearen izapideei zegokienez, Nafarroako arartekoa eta gainerako autonomietako arartekoek aktiboki azaldu zuten interesa legearen garapenean, eta erakunde horietako koordinazio-foro eta -bilkura askotako eztabaiden xede izan zen. Eztabaida horiek egin ostean, txosten bateratuak egin ziren, ekimen legegileak arartekoan aldetik zuen babesela helarazteko iritzi publikoari eta legegileei, urteetan aritu baitziren hori eskatzen. Horrez gain, eraginkortasunik handiena bermatzeko zalantzak, kezak eta proposamenak azaldu zituzten. Hona hemen txosten horien laburpen txiki bat.

Mendekotasuna duten pertsonen arretarako lege-erregulazioaren proposamenari buruzko arartekoaren erakundearen gogoeta orokorrak (laburpena)

=> Pozez hartzen dugu Autonomia pertsonala sustatzeko eta mendekotasuna duten pertsonen laguntzeari legegileak sustatzeko eta izapide-tzeko botere publikoek izan duten borondate politiko sendoa.

- Uste dugu aurrerapen handia izango dela pertsona horien bizitzeko baldintzak hobetzeko; izan ere, lege-esparru bat eratuko da, eta, hala, egoera horretan dauden pertsonen beharrak asetzeko erantzun egokia emango da.

- Esparru horretan egin izan ditugun proposamen asko ikusten ditugu han, eskubideak aitortu eta bermatzeari dagokionez.

=> Alabaina, Erakunde garantista garenez, eta egoera horretako etorkizuneko arauzko erregulazioa perfektionatzeko laguntzeari asmoz, eskubideak ondo bermatzeko beharrezkoak diren alderdi batzuetan zehaztasun falta sumatu dugula esan behar dugu.

=> Funtsezko ikusten dugu mendekotasunaren esparru arautzailean argi eta zehatz agertzea aitortzen den eskubidearen jatorria, eta, horretarako, bermatzen den babesaren gutxiengo maila argi erakutsi behar da etorkizuneko legean.

=> Beharrezko ikusten dugu sistema publiko bat eratzea. Hark izango luke mendekotasuna duten pertsonen beharrezko arreta bermatzeko ardura, eta Administrazio Publiko eskudunek oinarritzko funtzioen ardura izango lukete, hala nola: plangintza, zuzendaritza, ebaluazioa eta kontrola; agintaritzaren jarduna eskatzen duten erabakiak hartzea; eta mendekotasun-egoerak baloratzea eta bitartekoak jartzea, sistema horretako sarrera-ko atea izango bailitzateke.

=> Lege-proiektuan mendekotasunaren arretako osasun-alderdia ez da nahikoa protagonismorekin landu. Beharrezko ikusten dugu Gizarte Zerbitzuen eta Osasuneko artean koordinazio-mekanismoak sortzea, sistema bakoitzaren babesarekin arreta integral eta normalizatuari jarraipen egokia egiteko eta ebaluatzeko, bakoitzari dagokion ardurekin, eta, hala dagokionean, egoera horretan dauden pertsonetan adituak diren zerbitzuak emateko gizarte-langileak sartuta.

=> Sistemaren finantzazioari dagokionez, proiektu legalean dagoen erregulazioa ez da argia eta zehatza, eta, beraz, testuak ez du erakusten mendekotasuna duten pertsonen arreta egokia jasotzeko baliabide ekonomikoak emateko konpromiso argia eta sakona dutenik Administrazio Publiko eskudunek.

=> Proiektuak mendekotasun egoera baloratze duen plangintza egokia iruditzen zaigu. Hala ere, bermatzen den eskubide hori aitortzeko izapide horrek duen garrantzia ikusita, uste dugu beharrezkoa dela zehaztasun batzuk egitea.

- Komenigarria iruditzen zaigu, Lege Proiektuan, balorazio-organoei izan behar duten izaera publiko zehaztea, sistemari ematen zaion izaera publiko babesteko.
- Funtsezko ikusten dugu funtzio horretaz arduratzen den Administrazioak balorazioak egite-

ko giza baliabideak eta baliabide materialak izatea.

Bestalde, Nafarroako arartekoak esan zuen urteko txostenean egindako gomendioak sartu nahi dituela hurrengo Gerontologia Planean.

Arartekoak modu positiboan baloratu zituen etxeko arretan egindako aldaketak. Zehazki, Gizarte Ongizateko, Kiroletako eta Gazteriako kontseilariaren abenduaren 22ko 293/2006 Foru Agindua onartzea baloratu zuen. Foru-agindu horren bidez, mendekotasuna duten pertsonak etxean zainketa-zerbitzua jasotzeko eta horiek zaintzen dituzten familiak babesteko 2007ko diru-laguntzen deialdia onartzen da.

VII.5. OSASUN MENTALA

VII.5.1. OSASUN MENTALAREN GAINEKO KEXAK.

2006an, osasun mentalari buruzko kexa gutxiago egon zen, baina horrek ez du esan nahi horiek garrantzi gutxiago dutenik, ez eta eragindakoei nahiz haien senideei eta lagunei gutxiago eragiten dienik ere.

Kexek antzekoak izaten jarraitu zuten, hau da, kasu larriak epe luzean ospitaleetan izateko baliabide falta, nortasun-arazoak dituztenentzako alternatiba terapeutiko egokien gabezia, eta drogazaletasunen arretaren egoera. Halaber, arazo handiak sortu zituzten gizarte- eta jokabide-arazoak dituzten bizilagunak dituzten herritarrek egindako kexek; askotan, babesik ezaz eta gizarte-bazterketaz gain, osasun mentaleko arazo larriak izaten dira gaixo horien atzean, eta beraiek ez dute jakiten.

II. kapitulua kexen gainekoa da, eta osasun mentalari dagokionez egindako kexarik aipagarrienak aipatzen dira. Horiek ondo erakusten dituzte ohiko salaketen egoerak:

A) Egoitza-baliabideen behar larria.

Gizarte Ongizateko Sailak onartu egin zituen epe luzeko egoitza-baliabideak erabiltzeko itxaron zerrendan zeuden gaixo larrien gainean arartekoak egindako gomendioak, eta erantzunean hau esan zuen:

“Arazo mental larriak dituzten pertsonen arretarako programan adierazitako ekintzen bidez, sail hau baliabide berriak martxan jartzeko lanetan ari da pixkanaka, eta horien artean aurreikusita daude egoitza-arlokoak ere.” “Osasun mentalaren arazoak konpontzen joateko, egoitza lagundu nahiz tutoretzapeko egoitza gehiago eman nahi dira; laguntza-baliabide horiek egun ere badaude, baina guztiak beteta daude. Horretan ari gara

lanean iaztik, eta, horren ondorioz, egoitza-proiektuen eskaintza egin da, eta orain obren lizitazioa egiteko prestatzen ari gara, benetan leku gehiago egon dadin, eta itxaron zerrendan jende gutxiago egon dadin.”

B) Drogazaletasuna dutenei eta haien familia-koei eskaintako arreta eskasa.

Drogazaletasuna dutenen senideen elkarteko kide bat kexatu egin zen gaixo horiek jasotzen duten arretan gabeziak daudelako, eta hor ikusi zen benetan arlo horretan hutsuneak zeudela. Drogazaletasuna zutenen tratamendurako arreta psikiatriko egokia eta espezializatua eskatu zuten, komunitate terapeutikoetan sartzeko itxaron zerrendetan atzerapen handiak zeudela esan zuten, bermatutako eskubideak arautzeko ere eskatu zuten, baita eragindakoak babesteko baliabideak (gizartean eta lanean barneratzeko, eta abar) eta familiakoak babesteko ere (baliabide psikologikoak). Horrez gain, autonomia-erkidegoetan egin zen moduan, heroinarekin programa alternatibo bat ezartzeko aukera azter zezaten galdegin zuten.

Nafarroako arartekoak Osasun Sailari gomendatu zion ahalik eta azkarren zehaztutako gabeziak konpontzeko neurriak hartzeko, eta, sailak oso erantzun orokorra bidali zuen arren, aipatutako arazoak bazirela onartu zuen:

– Drogazaletasuna zutenen tratamendurako beharrezkoak ziren baliabideak lortzeko ahalegina egiten ari zirela aipatu zuen, batez ere, komunitate terapeutikoetan sartzeko itxaron zerrendak murriztuzitezen.

– Andaluziako Juntak egindako entsegu klinikoak sortu duen interesa adierazi zuen, eta emaitzak argitaratu zain daudela, Nafarroan ere heroinarekin tratamendu alternatiboaren programa ezartzeko aukera baloratzeko.

C) Muturreko nortasun-arazoetarako tratamenduetan gabeziak.

Azken bi urteetan kexa asko egin dituzte muturreko nortasun-arazoak dituzten gaixoen senideek (05/262, 05/263, 05/264, 05/265, 05/266, 05/267 eta 05/268 espedienteak). Haiek adierazten dutenez, jada etsita daude, gaixoen tratamendurako eta errehabilitaziorako nahikoa baliabide ez dutelako. Horrek sufrimendu handia eragiten die gaixoei, eta elkarbizitarako arazo larriak sortzen dira familian.

Senideek eskarian diote osasun-sistema publikoak ez duela nahikoa bide muturreko nortasun-arazoak dituzten pertsonen krisiei aurre egiteko, eta, askotan, gaixo horiek epe zehatz batez ospita-

leratu besterik ez dituztela egiten, arazo horietan espezializatu gabeko zentroetan, gainera. Hala, jarraipen psikoterapeutiko jarraituak egiteko eskatzen dute, baita tratamendu integratu hori egiteko zentro espezializatu bat ere. Beste leku batzuetan badituzte halako zentroak, hala nola, Zaragozako Ospitale Erreal eta Probintzian, Malagako San Juan de Dios zentroan, Madrilgo Arganda osasun mentaleko zentroan, edota Bartzelonako Diputazio-ko Torribera asistentzia-zentroetan (Santa Coloma de Gramanet).

Osasun Sailak keza horiei emandako erantzuna formaz zuzentzat hartu zuen Nafarroako arartekoak, baina gutxiegitzat; izan ere, ez zituen aipatzen Erakunde honek planteatutako alderdi zehatzak eta funtsezkoak, eta erantzunean emandako datuek ez zuten balio behar zen informazioa aztertzeke.

Administrazioaren txostenek oro har azaltzen zuten Nafarroako osasun mentaleko sareak asetzen dituela muturreko nortasun-arazoak zituzten gaixoen beharrak, eta gaixotasun hori diagnostikatzeko zaien gaixoak ondo zaintzen direla. Halaber, tratamenduaren jarraipena ziurtatuta zutela zioen, edozein arazo mental tratatzeko ondo prestatuta dauden psikiaterekin edota terapeutekin.

Arartekoaren esanetan, nortasun-arazoen herritarren ehuneko esanguratsu bati eragiten die, eta krisiak, berriz gaixotzeak eta bestelakoak izaten dituzte. Ondorioz, pertsonalki nahiz sozialki konplikazio asko izaten dituzte. Argi dago kasu askotan gaixoen medikuek ez dutela behar adina jarraipena eta kontrola egiten, eta terapia farmakologikoa edo psikoterapikoa soilik eginda gehienetan huts egiten dela. Beraz, sakon-sakonean tratatu behar dira, eta eraginkortasuna erakutsi duten teknika espezifikoak erabili.

Halako nortasun-arazoei itxuraz on egiten die diziplina anitzeko tratamenduek, epe ertaineko errehabilitazio-unitateetan; hor berreziketa eta errehabilitazio psikosozialak egiten dira, betiere gaixoak egin ditzakeen manipulazio saiakerak ekidinda. Banakako planak egin behar dira, eta, medikuaren alta eman ostean, gaixoaren jarraipena egin; zaindariaren arreta sartuko da hor, eta gaixoaren senideentzako arreta psikologikoko programak, etxeko laguntza, eta abar.

Kexa aztertu ostean, arartekoak Osasun Sailari gomendio bat egin zion, Nafarroan muturreko nortasun-arazoak tratatzeko protokolo edo programa-pilotu bat martxan jartzeko komeni den edo ez aztertzeke. Protokolo edo programa-pilotu horiek in egoera aztertzen aurrerapausoak emango liriteke,

eta epe ertainean tratamendu horietarako unitate espezifiko bat jartzeko beharra baloratu.

VII.5.2. OSASUN MENTALARI BURUZKO TXOSTEN BEREZIAREN JARRAIPENA.

2004an, Nafarroako arartekoak "Osasun mentalari Nafarroan ematen zaion arreta" izeneko txosten berezia aurkeztu zuen Foru Eraentzaren Batzordean. Txostenean, hainbat gomendio jasotzen ziren, osasun mentaleko arreta berritzeko prozesua berriro martxan jartzeko.

2005eko Urteko Txostenean berriro aztertu zen gomendio horien ezarpen-maila. Egoera aldatu ez denez, aurtengo txostenak ondorio eta gomendio nagusiak laburtu baino ez du egiten:

=> Arazo mental larriak dituzten pertsonen arretarako programa martxan jartzea onartu zuen Nafarroako Gobernuak 2005eko urtarrilean. Lorpen garrantzitsua da, aspalditik ari baitzen jendea hori eskatzen. Hortaz, nahitaez bete behar dira oso-osorik programa horretan hartutako konpromisoak eta aurreikusitako epeak.

– Programak oinarrizko hainbat ekintza-programa jasotzen ditu:

=> Errehabilitazio Psikosoziala: prozesu honen helburua da arazo mentaletatik ezinduta daudenei birgizarteratzeko laguntza ematea eta haien funtzionamendu psikosoziala hobetzea, ahalik eta kondizio normalizatu eta independenteenetan jardun daitezen.

=> Lanerako Errehabilitazioa: prozesu honen helburua da ezintasun psikiatrikoa duten pertsonen laguntzea, lan-munduan sartzeko beharrezkoak diren ohitura, trebetasun eta abileziak hartu, mantendu eta gara ditzaten.

=> Esku-hartze Soziokomunitarioarako Programa: Komunitateko laguntza-programa da hau. Hainbat alorretako profesionalek arazo mental larriren bat duten gaixoen senitartekoekin eta ingurune sozialarekin lantzen dituzte gaixotasunaren ondorioz hondatutako edo galdutako trebetasunak.

=> Familientzako Laguntza: programa honen bidez, trebetasun eta abileziei buruzko aholkuak eta informazioa ematen zaizkie familiei, senideek arazo mental larria duen gaixoa tratatzen ikas dezaten eta familiaren bizi-kalitatea hobetu dadin.

=> Ostaturia eta Egoitza-arreta: familiaren etxean egotearen ordezkotako programa. Arazo mental larriren bat duten pertsonen behar bezalako laguntza emateko aukerarik ez dagoenean, narriatuak, baztertuak eta isolatuak izan ez daitezen, progra-

ma honek ostatu emateko, mantentzeko, artatzeko eta zaintzeko aukera ugari eskaintzen ditu.

=> Gaixoen Eskubideen Babesa eta Defentsa: Arreta- eta tratamendu-mekanismoetan eta egunero bizitzan eskubideen defentsa eta babesa ziurtatu eta sustatzea da programa honen helburua.

– Halaber, baliabide berriak martxan jartzea eta lehendik daudenak gehitzea eta berrantolatzea ere aipatzen da programan:

=> Baliabide berriak:

- Errehabilitazio Psikosozialerako Zentroak (EPSZ). Bi programa daude alor honetan:

- Gaixo Larrienezako Eguneko Zentroen Programa

- Errehabilitazio Psikosozialerako Programa. 325 leku 5 zentrotan.

- Trebakuntza Taldeak eta Lanerako Laguntza.

- 70 leku, komunitateko 3 egoitza-zentrotan (etxe-egoitza).

=> Lehendik dauden baliabideak gehitzea eta berrantolatzea:

- Tokia lagundutako egoitzetan (RAEM)

- 12 leku, tutoretzapeko 3 etxebizitzatan (PTM)

- Ordaindutako zainzaileak.

- Beste baliabide batzuk:

- Esku-hartze soziokomunitarioko 2 talde

- Aisialdiko eta Denbora Libreko Programa

=> Orain arte, Errehabilitazio Psikosoziala baino ez da garatu modu egokian.

=> Orain eraikitzen ari diren zentro eta egoitzetako leku berriak lehenbailehen jarri behar dira martxan.

=> Lan-integrazioari dagokionez, oso gutxi aurreratu da, baina egoera hobetzea espero dugu, baldin eta, Gizarte Ongizateko Sailak aurreikusitakoaren arabera, Arazo mental larria duten Pertsonen Arretarako Programan jasotzen diren Trebakuntza eta Lanerako Laguntza Taldeak sortzen badira.

=> Osasuneko eta Gizarte Ongizateko sailen eta arazo mentala duten gaixoekin lan egiten duten Nafarroako erakundearen artean, ekimen eta elkarlan egonkorrak jarri behar dira martxan. Kezkatzekoa da erakunde-harreman horiek oraindik

ez hobetu izana eta bakoitzaren papera argitzeke egotea.

=> Ez da egin Osasun Mentalaren Plan Integral berririk. Txosten Bereziaren gomendioen arabera, komeni da Nafarroak Osasun Mentalaren Plan Integrala izatea. Plan hori ezin da zatitu, ezta Gizarte Ongizateko Sailaren ardurapean bakarrik utzi ere. Osasun Sailak ere parte hartu behar du, eta zuzendaritza teknikoa eta zainketen segimendua bermatu behar ditu; izan ere, Gizarte Ongizate Sailak egindako Planak ez du ziurtatzen zaintza-eragile guztien koordinazioa eta integrazioa.

=> Gaixo daudela ez dakiten gaixo larrienezako diziplina anitzeko talde bat sortzea beharrezkoa da; izan ere, erietxetik irten, tratamenduak utzi eta berriz gaixotzen dira. Halaber, beharrezkoa da talde honi etxeko arreta integrala eskaintzea.

=> Nortasun-nahasteak dituzten gaixoen, patologia bikoitza duten toxikomanoek eta beste hainbatek sortutako agertzen dituzten arazoek hobetu beharreko alor asko dituzte. Horren inguruan, gomendio ugari egin dira.

=> Era berean, zerbitzu publikoen eta itunpeko zerbitzu pribatuen kalitatea ebaluatzeko eta kontrolatzeko mekanismoak zehatzago definitzea iradoki da.

=> Txostenaren gomendioen ildotik, krisi larriei erantzuteko arazo larriak daudenez, Osasun Sailak kasu horietan egoki erantzutea aholkatzen da, epaileen, poliziaen eta osasun mentalaren sareen arteko koordinazioa errazteko. Berrito ere nabarmendu da Nahi gabeko Barneratzeari buruzko Protokoloa lehenbailehen egin behar dela.

VII.6. EZINTASUN FISIKOAK ETA SENTSORIALAK.

Erakundea sortu zenetik, arartekoak arreta berezia eskaini die ezintasunarekin lotutako gaiak, eta ziur esan dezakegu 2006an talde horrenganako arreta lehentasunezko gai bihurtu zela haren zatit.

VII.6.1. EZINTASUNARI BURUZKO KEXAK.

Talderik ahulenetan gertatu ohi den bezala, arlo honetako kexa-kopurua txikia da oraindik, beste ezintasun batzuen arloan aurkeztutakoaren aldean. Zeharka hartuz gero, kexak gai hauei buruzkoak izan dira batik bat:

=> Hezkuntza-behar bereziak dituzten ikasleak.

=> Irisgarritasuna eta mugak kentzea.

=> Gizarte-laguntzak.

=> Gizarte-zentroetarako garraioa.

=> Lanerako ikastegiak eta zentro bereziak

Behar bereziak dituzten ikasleen egoerari gero eta arreta handiagoa eskaini dio Erakundeak. Ikasle horiei ulertzeko behar diren zerbitzu osagarriak buruzko kexa asko izan ziren iaz. Beste horrenbeste gertatu zen indibidualizazio- eta integrazio-printzipioak bateratzeko beharrek. Arartekoaren iritziz, Hezkuntza Sailak malguago jokatu behar du gai honetan. Edonola ere, arartekoaren uste du Nafarroako hezkuntza bereziaren egoera erabat berrikusi behar dela.

Lehenago aipatu dugun bezala, oztopo fisiko eta sentsorialak ezabatzea garrantzitsua denez, Erakundeak gai honi buruzko Txosten Berezi bat egin zuen, Administrazio Publikoek indarrean dagoen araudia zenbateraino betetzen duten adierazteko.

Lanerako ikastegietan eta zentro okupazional berezietan sartzeko sistemen gainbegiratze-lana eta kontrola ere aztertu zen. Horri dagokionez, Erakundeak baieztatu zuen aurreikusitako talde multiprofesionalik ez zegoela, eta, sail bakoitzari emandako kontrol-funtzioen pilaketa zela-eta, batzuetan, "batak bestearengatik" ez zituztela funtzioak behar bezala betetzen.

Horrez gain, adierazi zen 2005ean ofiziozko kexa bat aurkeztu zela ezintasunen alorreko irabazi-asmorik gabeko erakundeek zuten likidezia faltaren inguruan. Diru-laguntzen luzapenei eta zenbateraino ez gogotzi zieten diru-ekasiala hori.

VII.6.2. ELKARTEEN FINANTZIAZIOARI BURUZKO GOMENDIO OROKORRA.

Txostenaren V. kapituluari aipatu dugu gomendio hau. Beraz, puntu horretara jo besterik ez duzu.

VII.7. TXIROTASUNA ETA GIZARTE-BAZTERKETA.

Ez da ohikoa txirotasunarekin eta gizarte-bazterketarekin zerikusia duten kexak Erakundera iristea. Hala ere, horrek ez du inondik inora justifikatzen Erakundeak bere betebeharren artean ez sartzea horiei dagokien arreta.

Espetxe berrian aurreikusi beharreko gizarte-, osasun- eta hezkuntza-neurriak buruz 2006an egindako Txosten Bereziaren atal honetan labur aipatzea aipatzen iruditu zitzaion Nafarroako arartekoari. Egindako ikerketak agerian utzi zituen presoek kolektiboak dituen ezaugarri bereziak. Arazo psiki-

ko larriak dituzten presoak, drogazaleak eta, oro har, askotariko pertsona marjinal eta baztertuak dira nagusi kolektibo horretan; gutxieneko trebetasun sozialik ere ez dute, eta berez antisozialak (psikopatak, etab.) direnen ehunekoak erraz gainditzen dute.

Gizarte-bazterketaren gaiak sortutako interesak bultzatuta, hainbat mahai-ingurutan parte hartu zuen arartekoak. Nafarroako Gobernuak 1998-2005eko Bazterketaren aurkako planaren ebaluazioa aurkeztu arte itxaron zuen arartekoak. Hain zuzen, 2005. urtean amaitu zen plan horren iraunaldia, eta, orain, haren garapenaren ebaluazioa egin dadin itxaron behar da, Gizarte Bazterketaren Sareak detektatutako eta salatutako gabeziak zuzentzeko. Ondoren, Plan berri bat egin behar da, errealitate sozialak jasan dituen aldatketak –bereziki migrazioaren "boom"aren ondorio direnak– kontutan hartuta. Horrez gain, planean bildutako neurriak era eraginkorrean aplikatzea bermatuko duten kontrol-sistema hobekiak eduki behar dira.

VII.7.1. ESPETXE BERRIAN AURREIKUSI BEHARRERAKO GIZARTE-, OSASUN- ETA HEZKUNTZA-NEURRIEI BURUZKO TXOSTEN BEREZIA.

Urteko Txostenaren V. kapituluari aipatu dugu Txosten Berezi hori. Honenbestez, puntu horretan adierazitakoari lotzen gatazka.

VII.7.2. GIZARTE BAZTERKETARI BURUZKO MINTEGIA ETA NAFARROAKO BAZTERKETAREN AURKAKO PLANAREN EGOERA.

2006ko otsailaren 9an, Nafarroako Unibertsitate Publikoaren laguntzaz, "Gizarte Bazterketa eta Gutxienekoak Bermatzeko Sistema" izenburupean, mintegi bat egin zen, Espainian gutxieneko diru-sarrera bermatzeko dauden sistemak aztertzeko. Sistema horiek berritzeko aukerak ere aztertu ziren, berdintasun eta koherentzia global handiagoa lortzeko eta, batez ere, txirotasunaren eta bazterketa sozialaren aurka ahalik eta erarik eraginkorrean borrokatzeko.

Foro horretan, gizarte-bazterketari buruzko zenbait gogoeta eta proposamen aurkeztu zituen arartekoak. Hona hemen gogoeta eta proposamen horiek:

«Gizarte Bazterketa

Gaur, Xirotasunari eta Gizarte Bazterketari buruz aritzeko elkartu gara. Oso gai sentikorra da, eta gehienok arazo horri bizkarra emateko joera dugu. Ekimen hau benetan bultzatu dutenei, Miguel Laparrari eta Concha Corerari, eskerrak ematen

dizkiet denoi gogorarazteagatik goi-mailako gure gizarte garatuak miseria eta bazterketa ardatz duten istorio pertsonal ugari ezkutatzen dituela.

Adimen emozionalari buruz hainbeste hitz egiten den garai honetan, txirotasunari ahotsa eta aurpegia jarri nahi izan dizkiogu, gure burua sentimenduz pentsatzera behartu dezagun. Horretarako, gure artean daukagu nire lagun on bat: José Chamizo Andaluziako arartekoa. Eskerrik asko, mintegian parte hartzeagatik.

Berak ongi dakien bezala, arartekoaren papera gure gain hartzen dugunontzat, ederra da herritarren benetako kezak hurbiletik bizi ahal izatea, eta oso pozgarria da gudan konfiantza dutela nabaritzea.

Baina, dudarik gabe, ulertuko duzue gure mugak ditugula eta frustrazioa sorrarazten digula behartsuenen itxaropenak ez betetzeak eta gure gizarteko arazo eta bidegabekeria nagusiei erantzun eraginkorragoa ezin emateak.

Bestalde, jakin badakit ardura politikoak edo kudeaketa publikokoak beren gain hartzen dituztenei bidegabeak eta ulergaitzak iruditzen zaizkiela arartekoaren Erakundeek gai hauen eta beste batzuen inguruan egiten ditugun salaketak. Kritika egitea oso erraza dela leporatzen digute; proposatzen duguna egiteko izugarritzko baliabideak beharko liratekeela argudiatzen dute; eta, zenbaitetan, ezkutuko asmoak ere egotzi izan dizkigute. Baina ahaztu egiten zaie arartekoaren irudia, hain zuzen ere, herritar guztien eskubide konstituzional eta sozialak babesteko akuilu gisa eta kontzientzia kolektibo gisa aritu zedin sortu zuela zuzenbide-estatuak.

Sentikortasun sozial berezia duten gaiei helzen diegunean, zalantza bat sortzen zaigu arartekoi, eta, hain zuzen ere, gaurkoa gai horietako bat da.

Aukera oso tentagarria da ongizatearen estatuak egindako lorpenen grinarik gabeko ikuspegi orekatua aurkeztea eta guztiok nahi dugun berdintasun eta justizia sozialaren egoerara iristeko bete beharreko helburuak zehaztea. Azkeneko hamarkadetak emaitza horrela ebaluatuz gero, "nahiko" bat jar genezake, edo "ongi ari da aurrera egiten". Are gehiago, Nafarroaren kasuan, "oso ongi" jar genezake. Grinarik gabeko ebaluaketa honek, dudarik gabe arazo gutxiago sorraraziko lizkiguke Administrazio Publikoekin; izan ere, gure erabakiak legezkoak, zuzenak eta nabarmentzeko inongo nahirik gabekoak izango lirateke haien ustez.

Hala ere, nire ustez, eskubideak bermatzea helburu duen arartekoaren Erakundeak berari

esleitutako betebeharrarekin bat datozen jarrerak hartu behar ditu, eta horrek esan nahi du eskubide konstituzionalen urraketa salatu behar duela. Gaur egun, herritar askori eragiten diete urraketa horiek, eta herritar horiek gure mundu garatuan bizi dira. Laburbilduz, baztertuta dauden herritar guztien eskubideak defendatzea dagokigu. Gogorazi behar dugu eskubideak indibidualak direla, herritar guztiei dagozkiela eta herritar guztiei bermatu behar zaizkiela; ez da nahikoa batez bestekoak hobetzea.

Tamalez, eskubide eta zerbitzu sozial askoren konpromisorik gabeko, "grazia bidezko" eta, beraz, zehaztugabeko izaeraren ondorio dira posizio estatistiko, aseptiko eta teknokratikoak. Ezer egitea behartuta ez gaudela esaten duen premisa ez solidariorik abiatuz gero, egiten dugun guztia eskuzabaltzat jotzen dugu, eta, beraz, beti esan dezakegu "ahal dugun guztia egiten dugula".

Horrenbestez, beharrezkoa da txirotasunari izena eta aurpegia jartzea, aurrerapen sozialetatik bidegabeki baztertuta dauden herritar guztien eskubideak berrezartzeko.

Gizarte duala

Hala da, azkeneko hamarkadetan gizartea dualtasunera bideratzen ari den prozesu baten lekuko gara, eta, paradoxikoki, gizarte berri horretan, batetik, ekonomiaren oparoaldi eta ongizate orokorra ditugu eta, bestetik, txirotasunaren eta gizarte-bazterketaren modu berriak agertzen ari dira.

Nekazaritza-teknika berrien aurrerapenekin munduan horrenbesteko gosea egoteak harridura sorrarazten du, eta, horrekin batera, gutako askok gure buruari galdetzen diogu: aberastasuna gehitzen bada, zergatik ez da txirotasuna gutxitzen?

Azkeneko hamarkadetan, zenbait aldaketa ekonomiko eta sozialek aberastasun materialak gehitzea ekarri dute, baina baita ahultasun egoerak hedatzea ere. Ahultasun-egoera horiek gizarte-bazterketa gertatzeko arriskua eta txirotasun-modu berriak areagotu dituzte.

Gertakari horren eragileak aski ezagunak dira: lan-merkatuan izandako aldaketak, familiako elkarbizitzan izandako aldaketak eta hainbat gizarte-bereizkeria motak bere horretan segitzea eta, kasu batzuetan, horiek gora egitea (esate baterako, generoagatik, etniagatik edo nazionalitateagatik gertatzen den diskriminazioa).

Gizartearen dualtasuna dakarren prozesu horrek bi ikuspegi hauek batera gertatzea eragiten du: batetik, izugarritzko garapena eta ongizate orokorra eta, bestetik, txirotasun-modu berriak ager-

tzen ari dira. Eta, txirotasun-modu berri horiek, gainera, ez dituzte "lehengoak" ordezkatzeko, baizik eta haiekin bat egiten dute.

Gaur, ez bairik gabe, txirotasunaren muinari buruz arituko gara, eta herritarrek duintasunez bizi ahal izateko gutxieneko baliabide ekonomikoak eskuratzen dituztela bermatzeko dauden bide eraginkorrenak zehatz aztertuko ditugu. Helburu hori lortzeko formula bidezkoenak eta eraginkorrenak ikasiko ditugu, baina ez dugu ahaztu behar benetakako integrazio sozialak gure kontzientziak arinduko dituzten laguntza ekonomikoak baino gehiago eskatzen duela.

Era berean, gogoan izan behar dugu guztiguztiok lana izatea zaila edo ezinezkoa dela eta, horrez gain, gizartearen zati handi baten jarrera ez dela batere solidarioa. Posizio indibidualistak areagotzen ari dira egunetik egunera, estatuaren esku-hartzea murriztearen eta lehia askearen aldekoak ere badira. Gaur egungo gizarteak eskaintzen dituen aukera ugari ez baliatzea leporatzen zaie baztertuei, eta ez da kontuan hartzen guztiguztiok ez gaudela baldintza fisiko, mental edo sozial berdinetan, lehian aritzeko. Lasterketa ez da denontzat leku berean hasten.

1984an, Europako Batzordeak hauek hartu zituen txirotzat: beren baliabide kultural, material eta sozialen mugen ondorioz, bizi diren herrialdeko bizi-maila onargarritik kanpo geratzen direnak.

Giza txirotasunaren adiera berri hori trebetasun pertsonal eta sozialen faltan oinarritzen da, bai errenta baxuegia edukitzeagatik, bai eskura dauden baliabideekin bizitza duin bat izateko gaitasun eza dela eta. Norberak txirotasuna ekiditeko edo txirotasunetik aldentzeko erabil ditzakeen ahalmen, trebetasun eta baliabideak (agerikoak zein ezkutukoak) dira benetan kontuan hartu beharrekoak.

Historian zehar, txirotasunak beti gizarte-bazterketa ekarri duen arren, baiezta liteke, gaur egun, txirotasuna dela bazterketa sozialaren ondorioa.

Txirotasun-modu berriak

Aurretik azaldu dudana bezala, kateko elementurik ahulenek pairatzen dituzte batez ere gaur egungo gizarte modernoaren desoreken ondorioak.

Ezintasun psikikoak gain, sendiaren laguntzarik ez duten pertsonak; adin txikiko eta nerabe moldakaitzak —zer gertatzen zaien inori axola ez zaiola sentitzen dute, jasaten duten bazterketa areagotzen dute haien jokaera sozialek eta, horren ondorioz, beren ustez ihesbiderik ez duen espiral diaboliko batean murgiltzen dira—; etorkinak; esplotazioa jasaten duten emakumeak; toxikoma-

noak; hiesak jotako gaixoak; preso ohiak; alkoholiakoak; eta guregana iristen ez den azpimundu hori osatzen duten beste hainbat (hain zuzen ere, gutako gehienok literaturaren edo zinearen bitartez bakarrik ezagutzen dugun azpimundu hori).

Horri guztiari beste mota bateko egoerak ere gehitzen zaizkio, muturreko txirotasunera ez iritsi arren askoz ohikoagoak direnak.

Langabezia denbora asko daramaten familia-buruak, sistemari interesatzen ez zaizkionak, araroak edo traketsak edo diziplinarik gabeak direlako edo, besterik gabe, baja asko hartzen dituztelako edo 40 urtetik gora dituztelako. Bakarrik egonda, familia baten ardura duten emakumeak, haien sexua dela eta bidegabeko soldatak dituzten lan ezegonkorrak onartzera behartuta daudenak. Pentsio oso baxuak dituzten alargunak. Beren kabuz baliatu ezin diren adinekoak. Edo familiaren laguntzarik ez duten eta laguntza publikoekin nekez bizi diren minusbaliatuak eta abar.

Nafarroako egoera. 1999-2005eko Bazterketaren aurkako Plana

Besteekin alderatuta, Nafarroaren egoera pozgarria dela esan daiteke. Dena den, ezin dugu ahaztu gizarteak egoera pozgarriztat zer duen. Txirotasun-maila baxu bat izateak esan nahi du, gure Nafarroa oparo honetan, 10.000- 40.000 pertsona pobrezian bizi direla. Izen-abizenak dituzten pertsonak dira; Juan, Pedro, María eta beste 10.000 herritar daude, eta ez gara haien eskubide konstituzionalak bermatzeko gai.

Egoerari aurre egiteko, 2005era arteko Gizarte Bazterketaren aurkako plana sortu zuen Nafarroako Gobernuak 1999an. Oinarri izan zituen printzipioen eta garatzeko prozeduren ondorioz, aho batez onartu zen. Planak ikuspegi integral egokia zuen, eta laguntza pertsonalizatu sozialari buruzko atala benetan berritzailea zen.

Arartekoa naizen aldetik, Plan Integral bat izatea positiboki baloratzen dut, eta aitortzen dut lorpen handia dela horren adierazleak maiztasunez argitaratzea, baina, zoritxarrez, plana ez da aurreikusitako xedeak betetzen ari.

Planak diseinu integral egokia bazuen ere, ez dirudi planaren garapenak sailen (osasuna, hezkuntza, ongizate soziala eta abar) arteko ohiko muga erabat gainditu duenik, eta horrek kezkatu egiten nau. Laguntza pertsonalizatu sozialaren aurreikuspena, diseinatutako planaren giltza zena, ez da erabat orokortu, aurreikusi zen bezala.

Egun, ez dirudi oro har gizartearen eta bereziki kudeatzaile ekonomikoen jarrera solidarioak sen-

dotu direnik, Planean aurreikusi zen bezala. Aurreikusitako ekimenak ez dira aurrera eraman edo ez dute eragin publiko esanguratsurik izan.

Edonola ere, sei urte baino gehiago igaro dira, eta Planaren garapena zorrotz ebaluatuko dutela espero dugu, batetik, akatsak zuzentzeko eta, bestetik, Plan berria (dudarik gabe, beharrezkoa da) gizartean izandako aldaketetara moldatzeko, batez ere migrazioaren "boom"ak sortutako aldaketetara.

Nabarmendu nahi nuke planaren helburu ziren pertsonengan izandako eraginkortasunean oinarritu behar duela ebaluazioak, eta ez dela soilik aztertu behar aurreikusitako ekimenak zenbateraino bete diren. Agian, ebaluazioaren adierazleei buruz berriro eztabaidatzea ekar dezake horrek, orain Planari lotutako herritarretan baino sail bakoitzak egiten duenean oinarritzen baitira. Lana, hezkuntza eta abar bultzatzeko hainbat ekimenean, ez dago argi baztertuetakoz zenbati egin dieten mesede, eta, are gehiago, informazio-sistemak ez du biltzen Planak barnean hartzen dituen herritarren bilakaera. Zenbatak asetzen dituzte beren oinarrizko beharrak? Zenbatak gainditu dute lan-edo hezkuntza-bazterketa?

Osasun Mentalaren Plana, Adin txikikoak Babesteko Plana, Etorkinak Gizarteratzeko Plana, Gizarte Osasun Plana, Mendekotasun Plana eta sektorekako beste zenbait planek ziurrenik ahultasun-egoeran dauden pertsona edo familia berberengan eragiten dute. Laguntza-sistemen kudeaketa integrala da indartu beharreko alderdietako bat, eta laguntza pertsonalizatu sozialen bidez egin behar da hori. Beharbada, ikuspegi integral bat edukitzeak ekarriko luke udalek bazterketaren aurkako borrokan paper garrantzitsuagoa izatea.

Bereziki arduratzen nau bazterketa prebenitzeko ekintzen garapen urriak, eta behin eta berriz aritu naiz horri buruz. Baztertuetakoz gutxiengoarekin solidarioa ez den gizarte duala eragiten duten faktoreak (lehen aipatutakoak) ezin direla ekidin onartzeko joera dugu. Gizarteak pertsonak baztertzeko segitzen du, eta zerbitzu sozialak efektu horiek ondorenean eta partzialki arintzen saiatzen dira.

Gure Erakundearen Txosten Bereziak egin ditugu, besteak beste, arazo mentalei buruzkoak, tratu txarren biktima izandako emakumeei buruzkoak, immigrazioari buruzkoak edota mendekotasun-egoeran dauden pertsonen buruzkoak. Bereziki kezkatu gaitu adin txikikoen egoerak; horiei buruz zenbait txosten berezi egin ditugu, egiaztatu baitugu, gehienetan, bazterketa bizitzako lehen urteetan hasten dela.

Prebentzioari dagokionez, bereziki kezkarria deritzogu hezkuntza-sistemak, gizarte-talde zehatz batzuetan, eskolako porrot-indizeak neurri handiagoan murriztea lortu ez izana. Txirotasunaren gaur egungo kontzeptua kontuan hartuta, agerikoa da gizarte-bazterketaren arloan lehentasun nagusia duela adin txikikoek oinarrizko hezkuntza jaso dezaten bermatzea, sozialki eta pertsonalki gaitu daitezten eta gaurko munduari benetako aukera-berdintasunean aurre egin diezaioten.

Ezinbestekoa da beharrezko diren talde teknikoak eta aurreikusitako ekimenak martxan jartzea, familiei eta, batez ere, baztertuetakoz egoeran dauden adin txikikoei arreta osoa ematen zaiela bermatzeko, tutoretzen eta laguntza pertsonalizatu sozialen bidez.

Gutxieneko errentak

Amaitzeko, gaur lantzen ari garen gai zehatzari buruzko aipamen txiki bat egingo dut.

Espero dut gaurko eztabaidak lagunduko duela gutxieneko errentak bermatzeko metodo eta prozedura egokienetan sakontzen eta gaur egungo ereduaren urritasunak gainditzen.

Ekitaldi honetara etorri izanak bakarrik adierazten du zuek denek sistema eraginkorra, zuzenagoa eta solidarioagoa lortzeko xedea duzuela. Halaber, ziur nago gaiaren inguruko profesional eta teknikari onak zaretela; badakit, beraz, ez duzuela betekizun eta baldintzetako bat ere ahaztuko, eta proposamenen egingarritasuna eta alde onak eta txarrak zorrotzaz aztertuko dituzuela.

Hori dela eta, errealistak baina anbizio handikoak izatea nahi nuke. Ez utzi gaur egungo egoerak gehiegi harrapa zaitzaten; ausartu zaitzete egungo premisak zalantzan jartzen; jarri dudak konpetentzien mugak; hautsi oztopo burokratikoak. Ez onartu "ahal duguna egiten dugu" esatearekin nahikoa dela.

Badakit ez dela erraza. Jabetzen naiz diru-laguntzaz lagundutako gizarte batek sortzen dituen arazoez eta globalizazioak defizit publikoari ezartzen dizkion baldintza makroekonomikoez, baina ezin dugu ahaztu gure artean herritar minusbaliatuak eta soldata lortzeko gaitasunik ez duten pertsonak ere badaudela.

Ahaztu gabe, jarri aurpegia herritar ikusezin horiei; hots, gure hirietan gaizki bizi direnei, eta arartekoari kexa bat aurkezteko eskubiderik ere ez dutela sentitzen dutenei edo kexa bat aurkezteko beharrezko gaitasun sozialik ez dutenei.

Intimitatea izateko eskubidea alde batera utzita, haien egoeraren berri izan nahi dugu, ezagutu egin nahi ditugu eta guztiek ezagutu ditzaten nahi dugu. Gure ondoan bizi direla berriz ahaztu ez dezagun neurri zehatzak hartu nahi ditugu.

Andaluziako arartekoak erakutsiko digun bezala, pertsona horiek guztiek beren izenean ofiziozko kexa bana aurkeztea mereziko lukete, haien eskubide konstituzionalak berrezartzeko.

Gure aldetik, haien eskubideak babesteko lanean segituko dugu, eta gizarte-bazterketa sortzen duten eragileak prebenitzeko neurrietara bideratuko ditugu gure jarduerak. Arreta berezia eskainiko diegu eskola-porrotari, ezintasunari eta mendekotasunari, gaixotasun mentalei eta abarrei.»

VII.8. IMMIGRAZIOA.

VII.8.1. IMMIGRAZIOAREKIN LOTUTAKO KEXAK.

Erakundearekin kontaktuan jartzen diren etorkinen kexa-kopurua gora doa pixkanaka, baina oraindik kopurua oso txikia da.

Kexak, batez ere, arrazoi hauengatik egiten dituzte: familia elkartzeko bisatua eta senitartekoak gertaera sozial batera (ezkontzak, hileta-elizkizunak, etab.) joan daitezen behin-behineko baimeak emateko orduan enbaxadek jartzen dituzten trabak. Hainbat kasutan, arartekoak bitartekaritzalana egin behar izan ditu, bere ustez egoera bidegabe garbia zenean, eta, orokorrean, emaitza onak lortu ditu. Bada bereziki deigarria den kasu bat: Nafarroan eskolatutako ikasle bati ez zioten Espainiara itzultzen uzten, gurasoen jaioterrian oporretan egon ondoren.

Hainbat motatako ziurtagirien homologazioa (batez ere zirkulazio-baimenei, tituluei eta abarri dagokiena) ere alor garrantzitsua da.

Azken urtean, etorkinen aldeko erakundeen eta taldeen ahozko kexak ere jaso ditugu, udaltzainek emandako tratu ezegoki batzuk salatzeke. Kexa horiek ez dira formalizatu, baina, hala ere, Urteko Txosten honetako V. kapituluari aipatzen den Gomendio Orokorra egiteko orduan prebentzio-neurri gisa kontuan hartzea komenigarri zela uste dugu.

Nortasun Agiri Nazionalako argazkia egiteko beloa kentzera behartzen zuten herritar batek kexa azaldu zuen, eta hartutako erabakiak kaltetuaren eskubideak errespetatzen zituen.

Informazioaren eta dibulgazioaren arloan aha-lerin gehiago egin behar dela adierazten duen beste kasu bat hauxe da: Nafarroako herritarra iza-

teko izapideei buruzko informazioak ez izateagatik dohaintza-zergan eragin ekonomiko negatiboari buruzko kexa bat.

Garrantzi berezikoak izan dira Madrilgo Erregistro Zibil Nagusiari buruzko kexak, oso maiz agertu baitira eta eragin handia baitute immigra- teengan; administrazio-izapide horiek nahitaezko- ak dira, batez ere administrazio-izapide ugari egin behar dituztenentzat. Zorionez, legedian aldaketa garrantzitsu bat egin da, eta, hortaz, hemendik aurrera ez da beharrezkoa izango erregistro horre- tara joatea.

VII.8.2. ARARTEKOEK IMMIGRAZIOAREN ARLOAN EGINIKO ELKARLANA. ALDIZKARIA, ADIERAZPEN BATERATUA...

X. kapituluari aipatzen den bezala, 2006ko otsailaren 3an, autonomietako arartekoek argitara- tutako Derechos Ciudadanos aldizkaria aurkeztu zen Toledon. Izaera monografikoa duen argitalpen berri honen helburua da herritarren eskubideak babesteko oinarrikoak diren hainbat gairen ingur- ruan arartekoek duten ikuspuntua zabaltzea.

Aurkezpen-ekitaldian, Espainiako arartekoa eta autonomia-erkidego guztietako arartekoen erakun- deetako titular guztiak izan ziren, horien artean Nafarroako arartekoa.

Aldizkariaren lehenengo ale osoa immigrazioa- ri buruzkoa izan zen. Horrek adierazten du ararte- koek garrantzi handia ematen diotela fenomeno horri.

Aldizkariaren ale monografiko horren artikulua nabarmenetako bat Nafarroako Unibertsitate Publi- kiko soziologo Miguel Laparra jaunak idatzi zuen, Erakundeak eskatuta. Artikulu horretan, bestek beste, hauxe esaten da:

– “Ezinbestean, etorkizuneko kultura espainia- rra lurralde horretan finkatzen ari diren herri ezber- dinen eraginen emaitza izango da. Horrek ez gaitu harritu behar; izan ere, herri eta kultura ezberdinen etengabeko integrazio-prozesuaren emaitza baino ez baita gaur egungo gizartea. Dena den, definizio hori asimetricoa da, eta prozesu horretan anfitrioi den gizartearen ezaugarriak nagusitzen dira.

– Ez dugu ahaztu behar prozesu hori ez dela urte gutxitan, ezta zenbait belaunalditan ere gerta- tzen; batzuetan, mendeak behar ditu, eta ez da printzipioen adierazpenen arabera, baizik eta jendeak (bai etorkinek, bai haiek hartzen dituen gizarteak) nahi eta egiten duenaren arabera.

– Etorkinen beharrak ere kontuan izanda bene- tako arazo eta behar materialak konpontzeko aha- leginak egitea zentzuzkoa dela dirudi (LANEK esa-

ten duen bezala, lan on bat izateko eskubidea edukitzea, gizarte-zerbitzuak erabiltzeko eskubidea izatea, gizarte- eta familia-sareak berreraikitzea eta eskubide politikoak aitortzea).

– Bizi garen gizartearen “integrazio potentziala” handitu ahala, arazoak txikiagoak izango dira guztiontzat”

Aldizkariaren aurkezpen-ekitaldian, ararteko guztien izenean, Andaluziako eta Valentiako erkegoetakoek hitz egin zuten:

– Argi utzi zuten nahiz eta erregularizazio-prozesua positiboa izan, oraindik, egoera asko konpondu gabe daudela. Utzikariaren utzikeriaz errotatzeak ez onartzea, enpresaburu batzuek zenbait langileren egoera erregularizatu nahi ez izatea eta abar.

– Gizarte espainiarraren (eta europarraren) izaera duala salatu zuten: giza eskubideen babes sutsua egiten den bitartean, mugak itxi egiten dituzte eta miserian bizi diren milioika gizakiren esperantzak bertan behera uzten dituzte.

– Gizaki orok miseriatik ihes egiteko duen eskubidea aldarrikatu zuten.

– Salatu zuten gizarteak ezin duela espero etorkinak baimendu zaion funtzioa bakarrik betetzea, hau da, behar bezala lan egin eta bere herrira bueltatzea gure gizartea aldatu gabe eta kosturik gabe. “Integrazioak kezkatzen gaituela esaten dugu, baina ez dugu ahaleginik egiten, esate baterako, gaztelania ikas dezaten edo gure artean egiteko edo, hala nahi badute, haien jaioterrietara bueltatzeko prestakuntza profesional ona izan dezaten”.

– Defendatzen dugu “immigrazioaren arloan zentzuzkoena integrazioaz eta iraunkortasunaz aritzea dela”, eta orain arteko integratio-ereduen krisia gaintutako duen eredu berri baten alde egin zuten. Eredu berri horrek gaintutu egin beharko lituzke bai horren kritikatu den eredu ingelesa, bai orain arte integratio-paradigmatzat jotzen zen Frantziarena (azken hilabete hauetan, frantziarren ereduak eztanda egin du).

VII.8.3. IMMIGRAZIOARI LOTUTAKO ERAKUNDEEKIN TOPAKETAK.

Aldizkariaren aurkezpenarekin batera, Nafarroako arartekoaren eta immigrazioaren munduan lan egiten duten erakundeen arteko topaketa bat egin zen, gertakari horrek Nafarroan duen egoera elkarrekin aztertzeko.

Bilerara ANAFeko (CCOO), UGTko, Gurutze Gorriko, SOS Arrazakeriako eta Etorikinen Erakun-

deen Federazioko (FAIN) ordezkariak joan ziren. Miguel Laparrak (NUP) ere parte hartu zuen; lehen esan bezala, aldizkaria sortu zuen aditueta-ko bat da.

Hitzaldian, arartekoak aldarrikatu zuen ararteko betebeharrak nagusia dela giza duintasunari berezkoak zaizkion eskubideak herritar guztiei (jaiotzez dagokien dena delarik ere) onar eta errespetatu dakizkien eskatzea. Askatasun publikoak ezin dira mugekin interpretatu. Eskubideek eta betebeharrak ez dute jaioterriaren arabera ezberdinak izan behar. Konstituzioaren arauak guztion erreferente izan behar dute. “Gainera, gaur egun atzerriarrei zein paperik gabeko herritarrei onartzen zaizkien eskubide zibil eta sozialak bete daitezen gainbegiratu behar dugu”, esan zuen.

Hitzaldian, Miguel Laparrak gogorarazi zituen bere ustetan integratioaren oinarriak zein izan behar duten, eta immigrazioaren arloan lehenetasuna duten ekintzak zein diren adierazi zuen.

Integratioaren oinarriak.

– Etengabe emigrazioa dagoela onartu behar dugu. Jada, ez da gertakari iragankor bat, ezta epe baterako eskulana ere. Etorikinen % 50 gurekin geratzen da.

– Beharrezkoa da iritzi publikoa sentikortzea eta gizarte-bereizkeriaren eta eskubideen desberdintasunak –eta, kasu batzuetan, neurrigabekeria eta esplotazioa– “distantzia kulturalaz” ez moztortzea.

– Ezohiko erregularizazio masibo horiek lekua utzi behar diote izaera jasangarria duen eguneroko prozesu natural bati, sustraitzea irizpide duten pixkanakako erregularizatioak erregularizatioak (denbora, laneko eta familiaren egonkortasuna, elkarbizitza, etab.). Eguneroko eta arazoizko esku-hartze horietan udalek zeregin gehiago eduki beharko lukete.

– Argi izan behar dugu integratioa hobetzeko eta gatazkak gutxitzeko neurririk onena familia behin betiko elkartzea dela.

– Ezkutuko lana desagerrarazi behar dugu.

• Lan erregular batek neurri gabeko esplotazioa eta bazterkeria desagerrarazten ditu.

• Etorikinek lan-merkatuan duten lekuaren % 10 baino ez dira kontingente ofizialak. Zerbaitek huts egiten du!

• Trebakuntzan eta laneko orientazioan esku-hartze publiko eskasa dago.

• Nekazaritzan eta etxeko zerbitzuaren alorrean aplikatu beharreko araubide juridikoa berriku-

si egin behar da. Araubide bereziak dira, ikuskatzen oso zailak, eta bi sektore horietan daude bazterkeria- eta esplotazio-kasu gehien.

– Etorकिन fluxua jatorrizko herrialdeetan lan eginez kudeatu behar dugu, hazkundearen erritmoa ahal den neurrian kontrolatzeko. “Ez du gatazka berbera eragiten % 10 hazkundeak, 20 urtean ala 5 urtean gertatuz gero”.

– Integrazioan, enpresaburuen, etxeko maizterren, auzokoen lana herri-erakundeena baino handiagoa da, eta beharrezkoa da gizarte zibilean jokaera okerrak alde batera uztea.

- Merkatuko azpitik dauden soldatak ematea.
- Kontratuak ukatzea.
- Hobetzeko aukerarik ez eskaintzea eta berez neketsuak diren lanak ematea.
- Bidegabe kaleratzea.
- Neurritz kanpo esplotatzea.
- Etxe bat ez alokatzea edo espainiarrei baino baldintza gehiago jartzea.
- Aisialdiko lekuetara sartzen ez uztea.
- Sasoikako langileei obretako etxoletan ostatu ematea, herrietatik urrun eta inolako aisialdi-edo kultura-zerbitzu edo -lekurik gabe.

Immigrazioari buruzko premiazko ekimenak.

– Integrazio Plan berriaren garapenean, etorkinek parte hartzea.

– Lanean berdin tratatzea eta kalitatea hobetzea (lan ezegonkorrik ez, etxeko langile, nekazari, ostalaritzako langile eta abarrentzat)

– Komunitate musulmanaren integrazioa eta harremanak hobetzea.

Hainbat erakunde eta taldetako ordezkariak beren ikuspegia azaldu zuten Nafarroan immigrazioak duen egoerari buruz. Duela gutxi izandako erregularizazio-prozesua eta “Hesian” gertatutako istilu larriak lehentasunezko gaiak izan ziren.

Eztabaidaren ostean, ondorio nagusi hauek adostu ziren:

Adostutako ondorioak:

– Parte hartu duten guztiek positibotzat jo zuten erregularizazio-prozesua, baina ez da ahaztu behar egoera asko konpondu gabe utzi dituela eta arazoa larriak ekarri dizkietela, batetik, eskatutako baldintzak frogatu ezin izan dituztenei eta,

bestetik, edozein egoera dela medio zituzten lan ezegonkorrak galdu dituztenei.

– Parte hartu zuten guztiek nabarmendu zuten integrazio-ereduak (edo, hobeto esanda, egokitze-prozesuak) sendotu egin behar direla, betiere etorkinen beharrak kontuan hartuta. “Horretarako, beharrezkoa da, gure ustez, parte hartzeko foroak sortzea, etorkinek beren aldarrikapenak defendatzeko aukera hobea izan dezaten”.

– Emigrazioa saihestezina eta positiboa da. Immigrazio-tasak altuak izateak adierazten du garapen ekonomikoa dagoela. Herri garatu guztiek etorkinak erakartzen dituzte.

– Aparteko kezka sortzen du nerabeen eta emakume etorkinen arazoak, baita etorkin gazteak gizartean integratuta senti daitezten lortzeko moduek ere.

– Migrazio-fluxuak behin-behinekoak eta lanarekin lotutakoak direlako ustea gainditu alde batera utzi behar dugu. Gizarteak migrazioaren behin betiko izaera onartu behar du, etortzen direnen % 50 betiko geratuko baitira gure artean.

– Salatu nahi dugu Espainiako komunikabideek immigrazioari buruz ematen duten irudia ez dela fenomeno horren adierazgarria, gutxiengoaren egoerak bakarrik aipatzen baitituzte (paterak, El Ejido-ko istiluak edo immigrazioak delinkuentziarekin duen lotura).

• Nafarroako etorkinen % 7 bakarrik etorri da bide irregularren bidez, hots, patera edo antzekoen bidez (Espainian, % 20).

• El Ejidoko egoerak Espainiako immigrazio-mota bati bakarrik egiten dio erreferentzia, nekazaritza intentsiboa duten zonaldeetakoari hain zuzen ere. Mota hori erabat ezberdina da metropoli handietan dagoenarekin alderatuta, eta are ezberdinagoa da Teruel eta Huescako nekazaritza-zonaldeetan edo dinamismo ekonomikoko altuko zonaldeetan dagoenarekin alderatuta (Nafarroa edo Katalunia kasu).

– Gure ustez, mugak zeharkaezina eginez joan-etorri irregularra geldotzea ez da irtenbide bakarra, eta, ziurrenik, egokiena ere ez da. Eragin-korragoa da lan-harremanak eta politika sozialak kontrolatzea eta arautzea; izan ere, etorkin gehiago joaten da lan-baldintza irregularrak nagusi diren zonaldeetara (El Ejido), hazkunde ekonomikoko handiagoa eta lan-kondizio hobekak dituzten zonaldeetara baino (Nafarroa edo Euskal Autonomia Erki-degoa).

– Uste dugu gure betebeharra dela iritzi publikoa “ez baztertzeari” buruz sentsibilizatzen laguntzea.

– Ekimenen gehiegizko atomizazioa gertatzen dela uste dugu, eta, beraz, beharrezkoa da Administrazioen arteko eta horien eta Gobernu Kanpoko Erakundeen arteko koordinazio-mekanismoak ezartzea.

– Etorkinek lanbide-heziketa jasotzeko aukera nabarmen hobetzeko beharrari buruz eztabaidatu zen; haien etorkizuneko sustapen profesionala

bideratzea da xedea. Gaur egun gaztelania irakasteko dauden politikak berrikusteari eta indartzeari buruz ere eztabaidatu zen.

– Familiak elkartzeko prozesuei dagokionez, hegoamerikarren kasuan oso egokia eta azkarra dela deritzogu, baina kezkarria da umeak ekartzen saiatzen diren eta bakarrik dauden emakumeen egoera. Halaber, kezkarria da jatorrizko herrietan Espainiako enbaxadek bisak etengabe ukatzea; hala gertatzen da Espainian paperak lortu eta gero ere.

VIII. KAPITULUA. HERRITARREKIKO ZUZENEKO HARREMANA

VIII.1. SARRERA

Informazio Bulegoaren bidez izaten du Erakundeak lehenengo harremana herritarrekin, eta informazioa eta aholkuak eskaintzen dizkie haiei, zenbait bidetatik.

Horixe da Erakundeak duen hirugarren funtzio nagusia (kexak eta txosten bereziak bideratzea eta aztertzea dira beste biak), eta horren bidez zuzenean jakin dezake Erakundeak herritarrek zer kezka dituzten.

Bulegora etortzen diren herritarrek zer kezka edo arazo dituzten azaltzen digute. Batzuetan, kexa formalizatu egiten dute; beste batzuetan, berriz, ez.

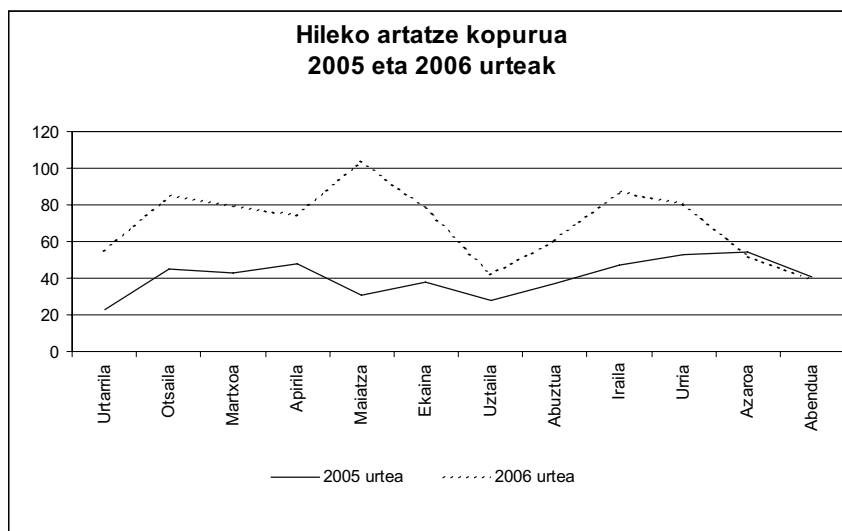
Kontsulta horien eta kexen balorazioak ezin berbera izan, inondik ere.

Bestalde, arartekoak aurrez aurre ere hartzen ditu horrela eskatzen dioten herritarrek eta taldeak, eta, horrela, zuzenean izaten du haien arazo berri.

VIII.2. INFORMAZIO BULEGOA

2006an, Informazio Bulegoak % 70 gehitu du jarduera, 2005ekoarekin alderatuta. Herritarren artatze-zerbitzua hobetzeko proposamenak aplikatu ondoren izan du jarduerak hazkunde hori. 2005ean egindako Kalitate Planean jaso ziren proposamen horiek. Herritarrek Erakundera iristeko bideak hobetzeko proposamenak ziren, bereziki Informazio Bulegoari dagozkionak.

Erregistro- eta informazio-sistemak hobetzeak ere lagundu dio jarduera-hazkunde nabarmen horri.

2005ean, 837 herritar artatu zituen Informazio Bulegoak. Maiatzean eta irailean izan zen jende gehien, 104 eta 87 lagun, hurrenez hurren. Opor-

garaiak badu zerikusirik jarduerarekin. Ikusiko duzueenez, , oro har, Bulegoaren jarduera hazten ari da, pixkanaka baina etengabe.

	2005	2006
Urtarrila	23	55
Otsaila	45	85
Martxoa	43	79
Apirila	48	74
Maiatza	31	104
Ekaina	38	78
Uztaila	28	42
Abuztua	37	61
Iraila	47	87
Urria	53	81
Azaroa	54	52
Abendua	41	39

837 argibide-eskaera horietatik, 829 lagunek argibide-eskaera indibiduala egin zuten (% 99,04), eta zortzik argibide-eskaera kolektiboa (% 0,95).

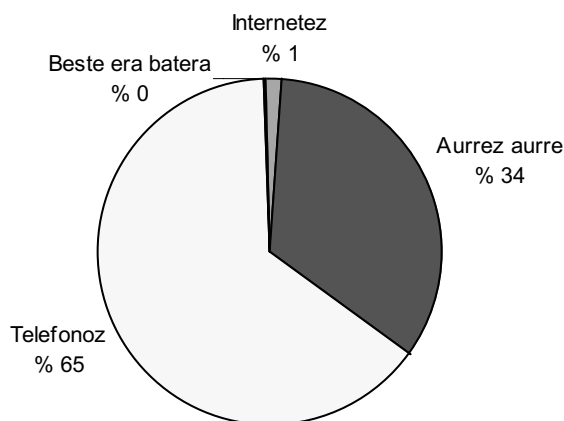
Mota	Guztira
Indibiduala	829
Kolektiboa	8
Guztira	837

VIII.2.1. ARGIBIDE-ESKAERAK EGITEKO AUKERATUTAKO MODUA.

Telefono-deia izan zen Informazio Bulegoarekin harremanetan jartzeko herritarrek gehien erabili zuten bidea (argibide-eskaera guztien % 64,3k, , hau da, 539 lagunek erabili dute telefona infor-

mazio bulegoarekin harremanetan jartzeko). Gainerako % 34,1, hau da, 286 lagun, bulegora etorri ziren. Gainerako harremanetatik, % 1,3 posta (11 lagun) elektronikoz egin ziren. Behin bakarrik erabili zuen herritar batek ohiko posta-zerbitzua argibide-eskaera egiteko (% 0,11).

Informazio bulegoari kontsulta nola egin dioten

Bistakoa denez, Internet edo posta elektronikoko bidezko harremana oso noizbehinkakoa izan zen. Hori zela eta, gure helbide elektronikoa zabaltzeko kanpaina egitea erabaki zen, bereziki heldu gazte-ei zuzendua. Kanpaina, azkenik, ez zen egin.

VIII.2.2. ARGIBIDE-ESKAERAK, EREMUKA ETA GAIKA

Arartekoaren Informazio Bulegoan herritarrek egiten dituzten argibide-eskaeren gaiak eta arazoak kexa-idatzietan azaltzen dituztenen oso antzekoak izaten dira, baina izaten da desberdintasun nagusi bat: esku hartzeko aukera gutxi dagoen gaiak ere azaltzen dituzte. Horrelakoetan, herritarrek, gaiari buruzko informazioa jaso ondoren, idatziz kexa formalik ez jartzea erabaki ohi du.

Herritarrek arazoa azaldu ondoren, Erakundeak horren gainean jarduteko zer aukera dituen esaten zaio, gaia aztertu edo ez erabakitzeko. Erakundeak jarduteko eskumena duen kasuetan eta esku har dezakeenean, zer egin behar duen azaltzen diogu herritarrari, eta, behar izanez gero, kexa-idazkia egiten laguntzen diogu.

Dena den, Erakundearen eskumen-eremutik at geratzen diren egoerak ere izaten dira, normalean

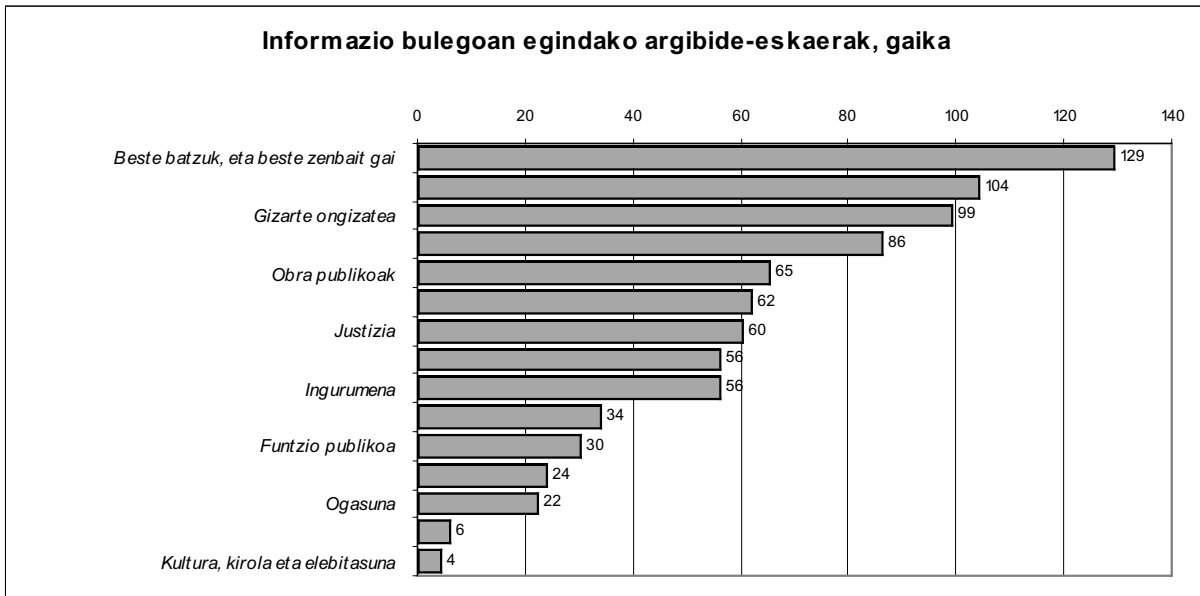
partikularren arteko arazoak direlako, sub judice daudelako eta abar. Beste zenbaitetan, Erakundeak ez du esku hartzeko aukerarik izaten, herritarrek bere kexa aurkeztera eta arazoa konpontzera lehen-lehenik dagokion erakunde publikora joan behar duelako, Nafarroako arartekoaren Foru Legeak agintzen duenez. Kasu horietan guztietan, jakina denez, Erakundeak esku hartzeko aukerarik ez izateak ez du esan nahi arazoa existitzen ez denik; beraz, eskura daukagun informazio guztia ematen diogu herritarrari, edo arazoa konpontzen lagun diezaiokeen erakundera bidaltzen dugu.

Beste batzuetan, herritarrek ematen digun informazioari esker jakiten dugu ez dela irregulartasunik egon. Horrelakoetan, Administrazioak behar bezala jokatu duela irizteko ditugun arrazoiak zehatz-mehatz azaltzen dizkiogu. Sarritan ikusi dugunez, herritarra ez zatekeen haserre ibiliko Administrazioak informazio egokia eman izan balio.

Informazio Bulegoari eginiko kontsulta-kopurua ikusten da taula honetan. Eremuka daude sailkatu-rik.

Gaia	Kontsulta-kopurua
Hirigintza eta etxebizitza	104
Gizarte ongizatea	99
Osasuna	86
Obra publikoak	65
Herrizaingoa eta zirkulazioa	62
Justizia	60
Hezkuntza	56
Ingurumena	56
Lana, gizarte- segurantzza eta atzerritarrak	34
Funtzio publikoa	30
Nekazaritza, industria, merkataritza eta turismoa	24
Ogasuna	22
Herritarren eskubideak Administrazioekiko	6
Kultura, kirola eta elebitasuna	4
Beste batzuk, eta beste zenbait gai	129
Guztira	837

Hirigintza eta etxebizitza alorrak izan ditu argibide-eskaera gehien (% 12,4); gero, gizarte ongizateak (% 11,8) eta osasunak (% 10,2); ondoren, obrak eta zerbitzu publikoak (% 7,76), eta herri-zaingoak eta zirkulazioak (% 7,4).

Baina, zalantzarik gabe, Erakundearen funtzio-namenduari buruzko argibide-eskaerak egiten dira gehienbat Informazio Bulegoan. Arazoak konponitzeko Erakundeak zer aukera eskaintzen dituen ere jakin nahi izaten dute herritarrek. Era berean, keza aurkeztu dutenak ere jartzen dira harremanetan bulegoarekin, bai datu berriak emateko bai bere espedientearen izapide-egoera zein den jakiteko, baita, batzuetan, arazoa konpondu dutela esateko ere. Kapitulu horretan sartu ditugu 'beste

zenbait, eta beste arrazoi batzuk' deiturapean ageri diren 129 argibide-eskaeretatik gehienak.

Informazio-sistemari esker, argibide-eskaerak zergatik egiten diren jakin dugu, lehenbizikoz jakin ere, zer eremu eta zer gairen gaineko informazioa eskatzen den, alegia. Informazio hori garrantzitsua da, kontsultak egiten dituztenen kezka azaltzen dizkigulako, eta, beraz, arazo jakin bat dagoela adierazten digulako.

Informazio Bulegoan egindako argibide-eskaeren xehetasunak, eremuka eta gaika (2006)

GAIAK	Guztira
HIRIGINTZA ETA ETXEBIZITZA	104
Etxebizitzari buruzko lege berriaren aplikazioa (8/2004 FL)	9
Etxebizitza eskuratzeko zailtasuna	9
Babes ofizialeko etxebizitzak esleitzeko prozesuak	8
Bizigarritasun baldintzak; zedula-igortzea	7
Erregimen bereziko alokairuko BOEtako bizikidetzak arazoak	6
Ordezko etxebizitzak	2
Etxebizitzaren alorreko beste batzuk	12
Plangintza eratzea	8
Lurzoruaren hirigintza-erregimena	5
Plangintza gauzatzea	5
Eraikuntzako esku-hartzea, erabilerak eta hirigintzako diziplina	3
Eraikuntzako esku-hartzea	2
Hirigintza-arloko beste batzuk	4
Hirigintzako eta etxebizitzako beste batzuk eta zehaztu gabekak	24
GIZARTE ONGIZATEA	99
Hirugarren adinekoen egoitzetan sartu eta bizitzeko baldintzak	16
Pobrezia eta gizarte-bazterketa	14
Babesa	9
Etxeko artapena	6
Laguntzak	6
Minusbaliotasunak	5
Lana izateko eskubidea	5
Hirugarren adinari dagozkion beste batzuk	4
Adin txikikoak eta nerabeak	4
Osasun mentalerako osasun- eta gizarte-artapena	3
Gizarte-ongizatea	3
Familiako bizitza eta lana uztartzea	2
Seme-alabei buruzko datuak (umezurtegiak, adopzioak)	2
Laguntza-pentsioak (alarguntza)	2
Indarkeria eta genero-abusuak	3
Gizarte-ongizateko beste batzuk eta zehaztu gabekoak	15
OSASUNA	86
Osasun-artapenagatiko kexak	12
Itxaron zerrendak	12
Mediku-artapena, oro har	11
Osasun-alorreko garraioa	9
Osasun mentalaren artapena	8
Zerbitzu osagarriak (itzulketak eta abar).	5
Farmazia-zerbitzuak	3
Informazioa eta onespak	3
Larrialdien artapena	2
Artapen onkologikoa	2
Behar bereziak dituzten kolektiboak	3
Artapen pediatrikoa; haurren artapena	2
Osasun-arloko beste batzuk eta zehaztu gabekoak	14

OBRAK ETA ZERBITZU PUBLIKOAK	65
Zaintze- eta mantentze-lanak	10
Zerbitzuen funtzionamenduko ondare-erantzukizuna	9
Obra publikoei buruzko beste batzuk	8
Garraio publikoa	6
Azpiegituren egitea	4
Telekomunikazioak	3
Gutxieneko betebeharezko zerbitzu-ematea	3
Zerbitzu publikoei buruzko beste batzuk	3
Nahitaezko desjabetze-prozesuak	2
Obra eta zerbitzu publikoei buruzko beste batzuk eta zehaztu gabeak	17
HERRIZAINGOA ETA ZIRKULAZIOA	62
Zirkulazioko zigorrak	16
NANa, pasaporte eta atzerritarrentzako izapideak	12
Herritarren segurtasuna	4
Jokoak eta ikuskizun publikoak	4
Zirkulazioari buruzko beste batzuk	3
Minusbaliatuentzako aparkalekuak	2
Herrizaingo eta zirkulazioari buruzko beste batzuk eta zehaztu gabeak	21
Administrazio-mugikortasuna eta -karrera	5
Diziplina-erregimena	3
Beste erregimen berezi batzuk (udalerriak, ASUE –Osasun Laguntza-Erabilera Berezia– eta abar)	2
Erregimen bereziak (lanekoak, irakaskuntzakoak, osasun-arlokoak)	2
Funtzio publikoari buruzko beste batzuk eta zehaztu gabekoak	10
NEKAZARITZA, INDUSTRIA ETA MERKATARITZA	24
Partzela-kontzentrazioa	7
Laguntza ekonomikoak	2
Herri-lurren ustiapena	2
Nekazaritza eta abeltzaintzako beste batzuk	2
Salmenta ibiltaria San Fermin Jaietan	2
Kontsumo-arbitrajea	2
Merkataritzari buruzko beste batzuk	3
Nekazaritza eta merkataritzari buruzko beste batzuk eta zehaztu gabekoak	4
OGASUNA	22
Toki-zergak eta erregistro fiskalak	7
Nafarroako Gobernuaren zergak (PFEZ, BEZ...)	7
Premiamendu-prozedurak	3
Ogasun arloko beste batzuk eta zehaztu gabekoak	5
ESKUBIDE OROKORRAK	6
Erantzuteko obligazioa	5
Informazioa jasotzeko eskubidea	1
KULTURA ETA ELEBITASUNA	4
Elebitasuna	2
Kultura eta elebitasunari buruzko beste batzuk eta zehaztu gabeak	2
BESTE BATZUK	129
Sailkatu gabeko beste zenbait gai, eta beste batzuk	125
Toki-erakundeen funtzionamendua	4

Etxebizitzaren alorrean, Etxebizitzari buruzko 8/2004 Foru Lege berriak babes ofizialeko etxebizitzak esleitzeko prozesuetan ezarri dituen aplikazio-irizpideei buruzko argibide-eskaerak asko izan dira eta garrantzi handia hartu dute, baita bizigarritasun-baldintzen eta zedula-bidalketen gaineko kontsultek eta erregimen bereziko alokairuan dauden babes ofizialeko etxebizitzetan izaten diren bizikidetzaz arazoaren gaineko argibide-eskaerak ere.

Gizarte ongizateari dagokionez, argibide-eskaerak egiteko arazoak hamaika dira, baina, gehienak, hirugarren adinekoen arretarekin zerikusia dutenak, bai hirugarren adineko egoitzetan sartzeko eta hor egoteko baldintzei buruzkoak bai etxeko arretari buruzkoak. Pobreziari eta gizarte-bazterkari buruzko kezka dira ondoren nagusienak, eta, oro har, babes-sistemen gainekoak eta abar.

Osasunaren arloan, osasun-arreta desegokia jasotzeagatik aurkeztutako kexei buruzko argibide-eskaerak izaten dira nagusi, baita itxaron zerrenden gainekoak, mediku-artapenari buruzkoak, osasun-garraioaren gainekoak eta osasun mentalarik eskaintzen zaion arretari buruzkoak.

Uste zenaren kontra, nahiko maiz izaten dira obra eta zerbitzu publikoekin zerikusia duten gaiak buruzko argibide-eskaerak, baita zaintze- eta mantentze-lanei buruzkoak, zerbitzu publikoen funtzionamendu desegokiagatik ondare-erantzukizunari buruzkoak, garraio publikoaren gainekoak eta bestelakoak ere.

Herrizaingo eta zirkulazioaren arloan, zirkulazio-zigorren kexak eta argibide eskaerak eta NANA, pasaportea eta atzerritarrentzako izapideen gainerakoak ere oso ohikoak dira.

Justiziarekin zerikusia duten argibide-eskaerak ere askotan izaten ditugu, eta, bereziki, prozesu

judizialek izaten dituzten atzerapenen gainekoak eta abokatuek eta prokuradoreek izaten duten jardura profesional desegokiari buruzkoak izaten dira.

Hezkuntzaren arloan, ikasle-garraioaren eta jangelaren gaineko argibide-eskaerak izaten dira gehienbat, baita hezkuntza-behar bereziak dituzten ikasleei eta bizikidetzaz arazoei buruzkoak, bekak eta laguntzak ematearen gainekoak eta hezkuntza-plangintzari buruzkoak (eskarira egokitzea) ere.

Ingurumenari dagokionez, argibide-eskaera gehien kutsadura akustikoari buruzkoak izan ohi dira. Horrexek eragin du kontsulta gehien (31), eta, era berean, establezimenduen funtzionamenduak eragindako antzeko eragozpenei buruz ere (7 argibide-eskaera izan dira) beste hainbeste esan behar da.

Gutxieneko pentsioek eta ezintasuna aitortzeko prozesuek ere eragiten dituzte maiz argibide-eskaerak.

Funtzio Publikoari dagokionez, lanpostuak eskuratzeko eta betetzeko prozedurei buruz eta administrazio-mugikortasunari -eta karrerari buruz egin dira argibide-eskaera gehien.

Partzela-kontzentrazioarekin zerikusia duten gaiak izaten dira ohikoenak nekazaritzaren alorrean.

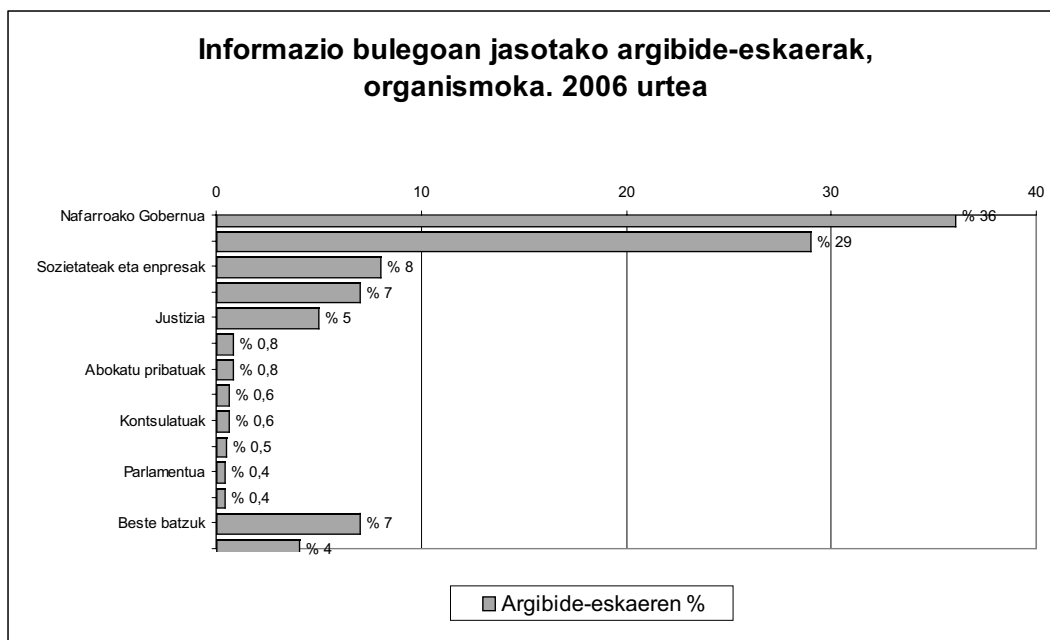
Ogasunaren alorrean, tokiko zergak eta Nafarroako Gobernuak (PFEZ, BEZ...) izaten dira kontsulta-kopuru handiena eragiten dutenak.

Administrazio publikoek herritarrei erantzuteko duten betebeharra ez betetzea ere (administrazio-isiltasuna) usu izaten da argibide-eskaerak egiteko arrazoi Informazio Bulego honetan.

VIII.2.3. ARGIBIDE-ESKAERAK, ORGANISMOKA.

Informazio Bulegoan jasotako argibide-eskaerak sailkatu ditu grafiko honek, organismoka.

Ikusten duzueenez, % 36, hau da, 303 argibide-eskaera, Nafarroako Gobernuaren jarduerari buruzkoak dira; % 29, hau da, 242 argibide-eskaera, udal eta kontzejuei buruzkoak; % 7, Estatuko Administrazioari buruzkoak; % 5, Justiziarri buruzkoak...

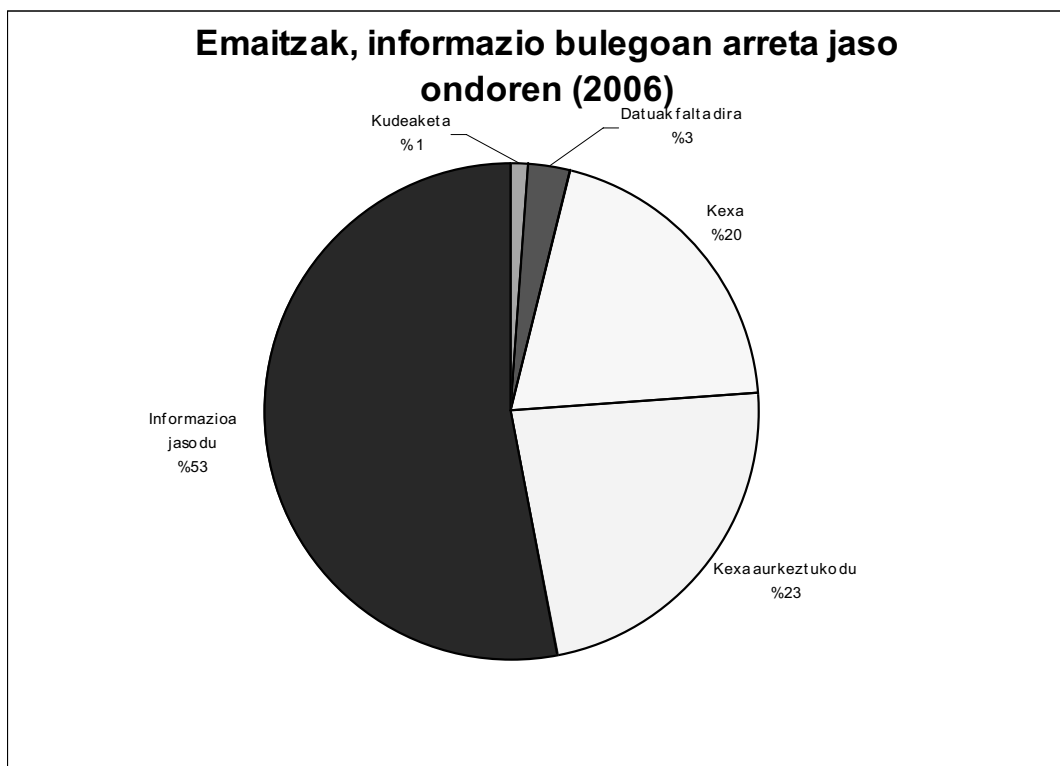
Kontuan hartzekoa da sozietate edo enpresen funtzionamendua zalantzan jartzen duten argibide-eskaeren kopurua. Enpresa horietako asko publikoak edo pribatizatutakoak dira (telefono-enpresak eta abar). Argibide-eskaera guztien % 8 dira, hau da, 68 kasu.

VIII.2.4. ARGIBIDE-ESKAEREN EMAITZAK.

Arartekoaren bulegora etorri direnek edo telefono bidez edo postaz bulegora jo dutenek egindako argibide-eskaeren edo elkarrizketen helburu nagusia Nafarroako arartekoak beren arazoari konponbidea ematen lagun ziezaiekeen jakitea izan da. Bulegotik behar duen informazioa jaso ondoren, herritarrak berak erabakitzen du zer egin nahi duen bere arazoa konpontzeko. Horrela bada, izan diren 837 artapenetatik, 195 kasuk (% 23,3) Erakundeari kexa-idatzia bidaltzeko asmoa zutela adierazi zioten; kasuen % 20, berriz, hau da, 165

kasu, bideratzen ari ziren kexa-espeditenteekin zeuden lotuta; 9 kasutan (% 1) beharrezkoa izan zen beste erakunde publiko batzuekin gauzak argitzeko kudeaketaren bat egitea, argibide-eskaera egin zutenei laguntzeko eta informazio egokia emateko, eta 24 alditan (% 2,9) ez ziguten beharrezko daturik edo elementurik eskaini informazio egokia emateko. Azkenik, izandako elkarrizketen % 53k, hau da, 443 kasutan, eskatutako informazioa jaso ondoren argibide-eskaera egin zuten pertsonak ez ziguten kexa idatzia aurkeztu behar zuten edo ez adierazi. Batzuetan, Nafarroako arartekoak zenbait kasu ikertzeko ahalmenik ez zuela esan zitzaielako (izaera juridiko-pribatuko gaiak, edo auzibidean planteatuta zeuden gaiak zirelako eta abar) gertatzen zen hori; beste batzuetan, arazoa konpontzeko aurretik eskumena zuen erakunde publikora joan ez zelako, eta, beste batzuetan, kexak aurrera egiteko modurik ez zuela pentsatu genuelako.

Emaitzak	Guztira
Informazioa jasota	443
Kexa aurkeztuko du	195
Kexa	165
Datuak falta dira	24
Kudeaketa	9
(zurian)	1
Guztira	837

Oso handia izaten jarraitzen du Informazio Bulegoaren kalitateaz herritarrek duten iritzia, XII. Kapituluaren 'Kalitatearen ebaluazioa eta hobekuntza'– ikusiko duzue.

VIII.3. ARARTEKOAK HERRITARREKIN BANAKA IZAN DITUEN ELKARRIZKETAK

Aurreko urteetan bezala, hala eskatu zuten herritarrekin aurrez aurreko elkarrizketak izan ditu arartekoak. Konfidentziasunetik zorroztzena erabiltzen da elkarrizketa horietan.

2006an arartekoak, guztira, 80 elkarrizketa izan zituen, 2005ean baino % 25 gehiago. Elkarrizketa horietatik, Iruñean Erakundeak duen egoitzan izan ziren 66; gainerako 14ak, Tuterako de la Rúa Auzo Etxean.

VIII.4. ARARTEKOAK TALDE ETA ELKARTEEKIN IZANDAKO ELKARRIZKETA ETA BILERAK

2006an, elkarteekin harreman handia izan zuen arartekoak. 150 elkarte edo talde baino gehiagorekin jarri zen harremanetan; batzuetan, erakunde horiek eskatuta, beren kexak edo eskariak zein ziren azaltzeko, eta, beste batzuetan, arartekoaren Erakundearen ekimenez, herritarren eskubideei bultzada emateko edo Txosten Berezi batzuk egiteko.

Bilera, elkarrizketa eta topaketa hauek izan zituen arartekoak 2006an:

- Lizarrako Remontival ikastetxeko, Patxi Larrainzar ikastetxeko eta Andrés Muñoz Hezkuntza Bereziko ikastetxeko Ikasleen Guraso Elkarte (APYMA) eta Eskola Kontseiluekin eta abar. Andrés Muñoz Hezkuntza Bereziko Ikastetxeko instalazioak bisitatu zituen arartekoak.

- Gizarte elkarteekin: Protégeles elkarte, SOS Arrazakeria, Axola, Aldea, Frida Fibromialgia Elkarte, Behatokia, Nazioarteko Brigadak, Sexu Indarkeriaren aurkako Emakumeen Elkarte, San Jorge auzoko gizarte-hezkuntzako taldeak.

- Urratuta edo arriskuan daudela uste duten eskubide jakin batzuk defendatzeko ex profeso sortutako herri-plataformekin: Izarbeibarren dagoen Haragiaren Hiriaren aurkako plataformarekin, 'Zentral gehiagorik ez' plataformarekin eta abar.

- Auzo-talde eta -elkarteekin: Allo, Lizarrako Puykoak eta abar.

- Sektore publikoko langile-taldeekin: Nafarroako Ospitaleko garbitzaileak, Iruñeko Udaleko Langile Batzordea, Lizarrako Ospitaleko mediku-talde bat, foruzain-taldeak eta abar.

- 2006an, Nafarroako Minusbaliatuen Ordezkarren Entitateen Batzordeko ordezkariekin (COR-MIN) bitan izan zituen elkarrizketak arartekoak.

Talde horretan daude minusbaliotasunarekin zerkusia duten hainbat elkarte.

– Txosten Berezia eta Zaharren Eskubideen Gutuna egiteko Geriatria eta Gerontologiako Nafarroako Elkarteko ordezkariekin, Zaharren Behatuko ordezkariekin eta Nafarroako beste 78 zaharren elkarterekin (Iruña, Tuteran, Lizarra, Tafalla, Gares, Irurtzun eta abar) egin zuen bilera arartekoak. Prozesu horretatik kanpo, arartekoak zaharren beste elkarte batzuekin ere izan zituen bilerak; adibidez, Iparraldeko jubilatuen klub eta elkarrekin izan zen Altsasun, Ziordiako Pentsiodunen Elkartearekin eta Udalarekin, Cadreitako Blanka Nafarroakoa Federazioarekin eta abar.

– Immigrazioarekin zerkusia duten hainbat elkarterekin ere izan zuen lan-bilera bat arartekoak, elkarrekin, erregularizazio-prozesua aplikatu ondoren, Nafarroan immigrazioak gaur egun zer egoera duen aztertzeko. ANAFE (CCOO), UGT, Gurutze Gorria, SOS Arrazakeria eta Etorikinen Elkarteko Federazioaren (FAIN) ordezkariak izan ziren bilera hartan.

– 2005eko amaieran Tuteran, Lizarran eta abarretan egin zuen bezala, 2006an ere Ribaforada,

Los Arcos eta Lekunberriko 47 elkarterekin izan zituen bilerak arartekoak, herri horietako Toki Planen berri eman, plan horiek zer helburu dituzten azaldu eta galdetegiak bete zitzaten elkarte horien laguntza eskatzeko.

– Ongintzako beste erakunde batzuekin edo erakunde erlijiosoekin ere izan zituen bilerak arartekoak, hala nola, Villa Teresita elkarrearekin, Comunidad Baha'í elkarrearekin eta abar.

Salbuespenez, arartekoak ezin zuenean edo agendak uzten ez zionean, Erakundeko aholkulariek egin dituzte bilerak talde eta elkarte jakin batzuekin edo erakundeetako ordezkariekin. Nabarmen-tzekoak dira: Harrera Familien Elkartearekin izandako bilera, Espetxeko medikuarekin eta Gizarte Arretarako Zerbitzuko buruarekin izandakoa, espetxeekin zerkusia duten elkarrearekin izandakoa (Salhaketa, Gizarte Bazterketako Sarea, Emausko Traperoak...), Familiaren Zuzendaritza Nagusiko Sekzio eta Ikasketa buruarekin izandakoa, Ingurumen Integraziorako Zerbitzuko zuzendariarekin izandakoa edo Nafarroako Foruzaingoko Ikuskizunen Unitateko arduradunekin izandakoa.

IX. KAPITULUA. NAFARROAKO PARLAMENTUAREKIKO HARREMANA ETA BESTELAKO HARREMAN INSTITUZIONALAK

IX.1. NAFARROAKO PARLAMENTUAREKIKO HARREMANAK

Nafarroako arartekoa da, Nafarroako Parlamentuan, herritarren eskubide eta askatasunen babes eta hobekuntzarako Goi Komisarioa. Autonomia osoz eta bere irizpideen arabera egiten du lan, eta agintariek ezin diote inolako agindurik eman. Urtero ematen dio Nafarroako Parlamentuari kudeaketaren berri. Horretarako, Urteko Txostena aurkezten dio Parlamentuari, ohiko bileren garaian, baita Txosten Bereziak, ezohikoak edo monografikoak ere.

2006an, hirutan agertu zen arartekoa Nafarroako Parlamentuan: 2005eko Urteko Txostena Foru Eraentzaren Batzordeari aurkezteko, eta, Erakundeak sortu zenetik leheneko aldiz, Nafarroako Parlamentuaren Osoko Bilkuran. Hirugarrenengoan, berriz, Nafarroako espetxeari buruzko Txosten Berezia aurkezteko izan zen arartekoa Parlamentuan, zegokion batzordean.

Nafarroako gainerako erakundeekiko harremanari dagokionez, bilera ugari izan zituen arartekoak Nafarroako gobernuko sailburuekin, udalerrietako kargu publikoekin eta parlamentuan ordezkariak duten erakunde guztietako ordezkari politikoekin.

IX.1.1. 2005eko URTEKO TXOSTENAREN AURKEZPENA FORU ERAENTZAREN BATZORDEAREN AURREAN

2006ko ekainaren 21ean, Parlamentuko Foru Eraentzaren Batzordean izan zen arartekoa, 2005ari zegokion Urteko Txostena aurkezten.

Bere hitzaldian, Erakundeak lau jarduera-eremuetan eginiko lanik garrantzitsuenak zerrendatu zituen arartekoak. Erakundeak hainbat Txosten Berezitan lan egin duela azpimarratu zuen. Horietatik bi Parlamentuan aurkeztu dira jada (Adinekoren Mendekotasuna eta Prostituzioa) eta beste bi aurkeztear daude (Traba arkitektonikoak eta Zaratak). Era berean, haurren eta nerabeen babesgabatasuna ekiditearen gaineko Txosten Berezia hasia zutela jakinarazi zuen.

Arartekoak nabarmendu zuenez, 2005ean lehentasuna eman zien Erakundeak adingabekoen eskubideen babesari eta adinduen sostenguari, eta kolektibo horien alde egindakoak aurkeztu zituen, baita emakumeen, gaixo mentalen, zentzumen-urrituen eta ezindu fisikoen eta, oro har,

gizarteko premia handieneko taldeen eskubideen alde egindakoak ere.

Esan zuen, halaber, Nafarroako Parlamentuaren eta Europako arartekoaren ideiekin bat eginik, Erakundeak lan egiten duela herri-administrazioek gardentasun-mekanismo orokorrak eta administrazio-jokabide ona izan ditzaten. Udaletxeen parte-hartzeari ere lehentasuna ematen zaio, eta eskubideak bermatzeko sistema eta tresnak eratzeko proposamen zehatzak garatzeko bide berri bati ekingo zaio. Herritarren eskubideak zaintzeko, lege-araudiak eskaintzen dituen aukera guztiei etekina ateratzea beharrezkotzat jo zen bileran, Foru Hobekuntzatik hasita. Hortaz, proposamentosten bat egin zuen arartekoak, eta, horren bidez, Nafarroako Foru Eraentza Berrezarri eta Hobetzeko Lege Organikoa sartzeko gomendioa egin. Foru-erakundeek herritarren eskubideak eta askatasuna bermatzeko hartu duten konpromisoaren adibide garbia da lege hori.

Kexarik aurkeztu eta Informazio Bulegoan izan diren guztiei lehenbizikoz egindako gogobetetasun-inkestaren emaitza pozgarrien berri ere eman zuen arartekoak.

Hitzaldian, zenbait gomendio egin zizkien arartekoak Nafarroako Parlamentuko kideei, eta herritarren arazoaren gainean aurretiaz egindako txostenetan dauden eta oraindik gauzatu ez diren aurretiko gomendioak betetzea eskatu zuen berriz ere. Gomendio hauek egin zituen arartekoak agerrialdian hartan:

Arartekoak hitzaldian egindako gomendio nagusiak

Adingabekoak:

– Haurrak eta Nerabeak Babesteko Legearen arazko garapen azkarra egitea eta legea eragin-kortasunez ezartzen dela bermatzeko beharrezkoak diren giza baliabideak ziurtatzea.

Adinduenak:

– Plan Gerontologikoaren lantzea gehiago ez luzatzea.

– Alarguntza-pentsioei buruzko erabakiari buruz berriz hausnartzea.

– Adinduen mendekotasuna ekiditeko programak garatzea.

– Gutxieneko Etxeko Arretarako araudia prestatzea, Nafarroako udalerrri guztietan erabiltzeko.

Emakumea:

– Genero-indarkeriari buruzko berriazko auzitegia sortzea.

– Genero-indarkeriaren biktimei lagundu eta babesteko baliabideak sendotzea.

– Indarrean dagoen araudia sendotzea, proxeneten aurkako borroka eraginkorragoa izan dadin.

– Gure gizartean diskriminazio bikoitza pairatzen duten emakume etorkinentzako sostengu-programa bereziak ezartzea.

Gizarte ongizatea:

– Itundutako zentro eta diru-laguntzak dituzten zentroen ebaluazio- eta kalitate-kontrolen egungo sistemak hobetzea.

– Gaixo mentalentzako egonaldi luzeko egoitza publikoen eskasia konpontzen den artean familientzako laguntza ekonomiko egokiak ezartzea.

– 2005era arte indarrean egondako Bazterketaren aurkako Plana eguneratzea eta kontrol-sistemak sendotzea eta berrikustea, haren aurreikuspenak benetan bete daitezzen.

– Lanerako ikastegien eta enplegu-zentro berezien gaineko kontrola handitzea eta lanbide anitzeko taldeak abiaraztea.

– Boluntario- eta antolakuntza-elkarteentzako urte anitzetako finantziarioa ziurtatzea, haien zerbitzu eta programen kalitatea eta egonkortasuna bermatzeko.

Osasuna:

– Anbulatorioetako azterketen eta espezialisten kontsulten gehieneko itzarote-denbora erregulartzea, ginekologia-prebentziorako kontrolak barne.

– Adimen-osasun plan integrala prestatzea.

– Gaixo mentalen krisialdi akutuetako artapanari (arazo larria) konponbide integrala ematea.

– Gaixo daudela ez dakiten paziente larriei jakintza-alor anitzeko artapena bermatzea.

– Nortasun-nahasteek sortzen dituzten arazoei ekitea.

Hezkuntza:

– Ikastetxeetako mantentze-lanak eta segurtasun egokia bermatzeko arauak ezartzea.

– 0 eta 3 urte bitarteko haur-hezkuntzako ikastetxe publikoetan (haurtzaindegiak) plaza gehiago jartzea.

– 0 eta 3 urte bitarteko haur hezkuntzako ikastetxe publikoetako (haurtzaindegiak) gutxieneko kalitate-baldintzen araudia lehenbailehen berrietzea.

– Hezkuntza-plangintza egokia bermatzea.

– Auzo berrietan, ikastetxeen eraikuntza azkartzea.

Etxebizitza:

– Babes publikoko etxebizitzak esleitzeko sistemak hobetzen jarraitzea.

– Lurraren gaineko esku-hartze publikoaren aukera guztiak erabiltzea.

– Saihestea arazoa konpondu baino gehiago lurraren prezioa igoarazten duten jokoerak (orubekantak, esaterako).

– Alokairurako gizarte-laguntzako etxebizitzak sustatzea eta hutsik dauden etxeen erabilera sustatzea.

– Gizarteko talderik premiadunek horietako alde zaharretan dituzten etxeen birgaitzea sustatzea.

Ingurumena:

– Azpiegituren lurralde-planak onartzea sakelako telefonoen antenak zentzuz kokatuko direla bermatzeko.

– Inguruneari buruzko informazioa jasotzeko eskubide unibertsala bermatzea.

– Atmosferako kutsaduraren eta bereziki ozono-mailari buruzko alarma-sistemak eta informazio publikoko sistemak hobetzea.

Elebitasuna:

– Eremu Mistoko dezenteko garrantzidun zuzendaritza zentraletan herritarrek euskaraz arreta jasotzeko eskubidea bermatzea; Zerga Ogasunean, adibidez.

– Eremu Mistoan dauden eta izen ofiziala bi hizkuntzetan duten herrietan bide-seinale elebidunak jartzea.

Eskubideen bermea:

– Herri-administrazio guztietan herritarren eskubideak bermatzeko sistemak ezartzea.

– Foru-erakundeek Nafarroako herritarrei bermatzeko konpromisoa hartu zuten eskubide eta askatasunen titulu bat sartzeari hurrengo Foru Hobekuntzan.

– Gizarte-eskubide eta zerbitzuen gaineko konpromiso zehatzak hartzea eta horien kudeaketan zuzenean diharduten udalekin bat egitea, behar besteko finantziarioa bermatzearren.

Gardentasun publikoa:

– Herri-administrazio denetan informazio- eta gardentasun-sistemak ezartzea (informazio publi-

koa oztoporik gabe eskuratzeko aukera, jokabide egokiaren kodeak, eskubide-gutunak, kalitate-konpromiso zehatzak hartzen dituzten zerbitzu-gutunak, ebaluazio- eta barneko kontrol-sistemak...).

– Herritarren eskakizunekiko neurrigabeko administrazio-isiltasuna herri-administrazioetatik errotik kentzea.

– Gutxiengoan dauden taldeetako ordezkariak (zinegotzietan, adibidez) bermatzea eskatzen duten informazioa eragozpenik gabe eskuratzeko aukera.

IX.1.2. NAFARROAKO PARLAMENTUKO OSOKO BILKURAN EGINIKO AGERRALDIA

2006ko irailaren 14an, gure Erakundea sortu zenetik lehenengo aldiz, Nafarroako Parlamentuaren osoko bilkura batean izan zen arartekoa, aurreko urtean Parlamentuko araudian Mahaiak onartutako aldatetari esker. Iritsia zen, bada, arartekoa aspalditik eskatzen ari zen unea.

2005eko Urteko Txostenaren laburpena aurkeztu zuen arartekoak, eta azken urteetako kexen bilakaeraren berri eman zuen.

Gizarteko talderik ahulenen eskubideak aldarrikatu zituen arartekoak, eta herri-administrazioen arteko lankidetzara eskatu (informazio-eskaerari azkarrago erantzutea, batez ere).

Herri-administrazioek gardentasun-mekanismoak, administrazio-jokabide egokiak eta eskubideak bermatzeko sistema eta tresna berriak garatzeko beharra azpimarratu zuen arartekoak.

Erakundearen bilakaeraren balantze ona egin, egiteko dauden lanak gogoratu eta Erakundeak sei urteotan jada egin dituenak aurkeztuz amaitu zuen agerraldia.

Hemen duzue arartekoaren hitzaldia, osorik, berez duen garrantziagatik eta Parlamentuko osoko bilkuran egindako lehenbizikoa delako.

«Agurra eta aurkezpena»

Parlamentuko Lehendakari jauna, parlamentuko jaun-andreok, egun on guztioi:

Parlamentu honetako Osoko Bilkuran parte hartzeko ohorea daukat 2005. urteari dagokion arartekoaren ohiko txostenaren berri emateko asmoz. Gainerako autonomia-erkidegoetako arartekoak egiten duten bezala, zuen aurrean agertzeko behin eta berriro egindako eskaerak izan du, azkenik, emaitzarik.

Foru Eraentzaren Batzordearen aurrean ekainean egindako agerraldiaren osagarri duzue gaurko hau. Txostenaren berri eman nuen, zehatz-

mehatz, orduko hartan. Horregatik, eta 15 minutuko tarte baina ez dudalako, garrantzi handienekotzat ditudan arloei ekingo diet soilik, emango ditudan balorazioen oinarri gisa erabiliz jasotako kexak eta galderak, egindako txosten berezien emaitzak eta gizarteko egoeraren behaketa.

Denboraz ari garela, herritarrek ez dute uler-tzen, jada XXI. mendea gaudelarik, haien buruhauste nagusienak oraindik ere konpondu gabe egotea eta, hortaz, haien eskaeren ahotsa izaten saiatuko naiz. Gure Erakundeak herri-administrazioak hobetzeko balio duela sinesten dut oraindik ere; baina, horretarako, lehenengo urratsa hutsuneak eta gabeziak atzematea eta ezagutzea da beti.

Eskubide-sustapenean egindakoari buruz ere arituko natzaizue, eta lortutakoen eta lortzeke daudenen gaineko balantze bat eginez amaituko dut hitzaldia.

Hainbat herrialdetan arartekoak izandako esperientziak argi eta garbi erakutsi digunez, kexen aurrean gure jarrerak ez du errektiboa izan behar, eta prebentzioak eskatzen du oinarriko arazoetan sakontzea. Hori dela eta, ekimen zabala abiarazi dugu, lau ardatz nagusi hauek oinarri hartuta:

- **GIZARTEKO TALDE AHULENEN** eskubideen babesa.

- *Herritarren eskubideak eraginkortasunez eta berdintasunez zaintzeko BERMEAK* etengabe aldarrikatzea.

- **GARDENTASUN publikoa** sustatzea, herri-administrazioen eta herritarren arteko harremana –desegokia oraindik ere, nire ustez– hobetzeko.

- *Eta, azkenik, era guztietako gutxiengoaren eskubideekiko errespetua eta ELKARBIZITZA* sustatzea.

Arartekoak ez diogu garrantzirik kentzen kexen artapenari, baina uste dugu ez duela horrek izan behar erakundearen muina. Bestalde, erakundearen eraginkortasunaren bermea ez litzateke zenbaki-tan neurtu behar.

Kexen bilakaera eta joera

Dena dela, datu estatistikoak ez ditut sailhestuko hitzaldian.

Gure Erakundea sortu zenetik, 10.000 nafar inguruk izan dute zuzeneko harremana arartekoaren Erakundearekin. 2005ean, aurkeztutako kexakopurua (415) eskarmentu handiagoa duten arartekoaren batez bestekoa baino % 20 handiagoa izan zen.

Gorako joera du, gainera, kopuruak. 2006an, % 30eko hazkundera izan zuen kexa-kopuruak, eta % 50etik gorakoa galderenak. Gero eta gehiago erabiltzen da gure Erakunde hau, edo, agian, baliteke kexen zergatiak areagotu izana.

Badira urtetik urtera gorako joera erakusten duten hainbat alor: etxebizitza, osasuna, hezkuntza, ingurumena....

Administrazioen lankidetzak

Bada zer hobetua herri-administrazioen eta arartekoaren arteko lankidetzan. Izan ere, oraindik ere berandu iristen dira eskatzen ditugun txostenak, eta, zenbaitetan, kalitatea ez da guk nahi genukeena.

Gero eta urriagoak diren arren, bada oraindik arartekoaren gomendioak errezeloz hartzen duenik, berari pertsonalki zuzendutakoa balira bezala alegia. Ahaztu egiten dute, nonbait, herritarren zerbitzari garela denok, kritikagarriak eta hobetzeko edozein aukerari probetxua ateratzera behartuak, beraz.

Dударик gabe, Erakundearekiko lankidetzarik garrantzitsuena gomendioekiko jarreran atzematen da: 2005ean, bideratutako kexei buruzko arartekoaren iritzia kasuen % 76an onartu zuten Administrazioek.

Emaizta hori, positiboa izanik ere, ez da erabat pozgarria, gizartean eragin handia izango duten eta garrantzi handikoak diren hainbat gomendio ez baitira oraindik martxan jarri.

Ahulenen eskubideak

Aipatu bezala, nire karguaren betebeharrak nagusia talde ahulenei (haurrak, adinduak, ezinduek eta gizarteak baztertutakoak) arreta berezia eskaintzea dela uste dut.

Horien eskubideak babesten saiatzen gara, erabat eta zeharkako ikuspegitik. Haurren eskubideen babesa gure lehentasunik garrantzitsuena izan da beti; beraz, horrenbeste aldarrikatu izan dugun 'Haurrak eta nerabeak babesteko 15/2005 Foru Legea' onartu izanaz poztu egiten gara. Onarpen hori eta gero, gure Erakundeak are garrantzitsuago bihurtzen da, Legeak gure esku uzten baitu haien tutoretza eta ikuskaritza. Hori dela eta, arlo horren gaineko Txosten Berezi berri bat hasi dugu.

Adingabekoen babesean baliabide mugatuak izatea ez da ulertzeko modukoa. Horregatik, arlo horren gaineko azterketa sakona egin eta hartutako konpromisoak berehalakoan betetzea eskatuko dugu, araudia azkar garatu eta azpiegiturak sendotzeko.

Ongi asko dakizue haur-hezkuntzako plaza-eskasiak kezkatu egiten gaituela; baina are gehiago kezkatzen gaitu horrenbestetan aldarrikatu dugun 3 urtetik beherako Nafarroako haurren zaintzaren kontrola egokia izateak.

2005eko lehenengo hiruhilekoan, 'Pertsona helduen mendekotasunaren arreta, Nafarroan' gaiari buruzko Txosten Berezia aurkeztu nizuen. Nire poza adierazi nahi dut, guren txostenean proposatzen genuen bezala, mendekotasuna dutenei eskainitako arreta eskubide izango baita, Administrazioen arteko lankidetzari esker.

Aipatutako txostenean aipatzen genuenez, nabarmena da oraingo etxeko arreta ez dela nahikoa eta, gure aburuz, beharrezkoa dela arreta bizi-ki areagotzea eta gutxieneko batzuei buruzko araudia ezartzea lurraldeen arteko berdintasuna ziurtatzeko zerbitzu horri dagokionez. Egun, izan ere, udalen esku dago, gehienbat, artapen hori.

Urteko azken hiruhilekoan Adinduen Eskubide Gutunaren proposamena (prestatzen ari gara) bidaliko dizuet, kolektibo horren eskubideak sustatzeko eta pairatzen dituzten bereizkeria sozialen kontra jarduteko hainbat ekimenekin batera. Ziur nago Parlamentu honek gogoz lagunduko diola ekimen horri.

Gogoratu behar dizuet Nafarroako egoera sozioekonomikoa eta zerbitzu publikoen estaldura -beste zenbaitenarekin alderatuta- egokiak izan arren, gure gizartearen bitasuna islatzen duten gizarte-bazterketako egoera asko daudela oraindik ere.

Hamar mila nafarretik gora bizi dira nolabaiteko pobrezia-egoeran. Ezinduek eta bestelako baztertu sozial batzuek ezkutuko azpimundu bat osatzen dute, larriak ez baina ohikoak diren beste egoera batzuekin batera: sistemarentzako interesik ez duten epe luzeko langabetuak, lan eskasa duten eta bakarrik dauden emakumeak, miseriazko pentsioekin bizi direnak... Horien guztien egoerak berehalako esku-hartzea eskatzen du.

Bereizkeriaren aurkako ekintzen garapen eskasak kezkatu egiten nau, adingabekoen egoerak batik bat, gehienetan bereizkeria bizitzaren lehen urteetan hasten baita.

Osasun mentalari dagokionez, errehabilitazio psikosozialeko zentroak martxan jartzea aurrerapauso izugarria izan da, baina badago hutsunerik oraindik. Jasotzen ditugun kexek erakusten digutenez, gaixo larrientzako egonaldi luzetarako plaza-urritasunari irtenbideren bat berehalakoan eman behar zaio. Gaixok eta, batez ere, haien senide eta zaintzaileek ezin dute gehiago itxaron! Talde horrek

jasotzen duen osasun-laguntza ez da egokia, ezta gutxiagorik ere. Hori dela eta, osasun mentalerako plan integral bat aldarrikatzen jarraitzen dugu.

'Zentro eta zerbitzu publikoetako irisgarritasun fisiko eta sentsoriala'ri buruzko Txosten Bereziak erakusten duenez, 4/1988 Foru Legea onartu eta 20 urtera ere ohikoak da alor honetako lege-urratzeak.

Migrazio-fluxuak behar bezala erregulatu behar dira, baina nire betekizuna da gizarteratze-ereduak indartu egin behar direla nabarmentzea. Hurrengo belaunaldiak gizartearen parte senti daitezen, buru-belarri aritu behar dugu. Etorkizunearan gizarte kohesionatua izatea edo ez, horra zer dugun jokoan.

Arartekoa naizen aldetik, emakumeen eskubideekin zerikusia duten kexei arreta berezia jartzen diet, eta hainbat eremutan ezberdintasunak egon badaudela bistakoa da. Behin eta berriz errepikatu izan dut genero-indarkeriaren aurka eraginkor borrokatzeko baliabide eskasak ditugula, eta emakume etorkinen egoerak bereziki kezkatzen nauela. Nire iritziz, beharrezkoa da programa bereziak garatzea eskubide konstituzionalak bermatzeko.

Beste jarduera-arlo batzuk

Etxebizitzaren arazoak eragiten duen kezka (orokorra) dela-eta, ararteko guztien artean egin dugu horren azterketa eta gomendio-sorta.

Gure ustez, Administrazio eskudunek badituzte erabiltzen dituztenak baino baliabide gehiago. Lurrari dagokionez, Administrazio Publikoen parte-hartze handiagoa behar da, alokairurako gizar-etxebizitza politikak eta hutsik dauden etxeen erabilera sustatu behar da, etxeen hondamena saihestu behar da eta hirietako alde zaharretako etxebizitza-parkearen birgaitzeari lagundu egin behar zaio, horiek izaten baitituzte bizileku gizar-etko talderik ahulenek.

2005ean, osasuna izan da kexa-gai nagusia. Itxaron zerrendekin lotura estua du horrek. Gai hau dela eta, kontsulta medikoetan, prebentzio ginekologikoen kontroletan eta anbulatorioetako azterketetan gehienezko itxarote-denbora erregulatzea gomendatu genuen. Gomendio horri entzungor egin zaio orain arte, eta Parlamentu honetan errepikatuko dut.

Hezkuntzari dagokionez, aurreko urteko kexa-kopurua bikoiztu egin da. Hona hemen kexa-eragile nagusiak: ikastetxe askoren egoera eskasa, hezkuntza-premia bereziak dituzten ikasleenganako arreta, ikasle etorkinen metaketa, premia berriei erantzuteko hezkuntza-plangintza, bereiziki 'D' ereduko atal berriak sortzeari eta auzo berrietako ikastetxeen eraikuntzaren luzapenari dagozkienak.

Aipa ditzadan ingurumenari buruzko kexak ere. Aurten, % 60 egin dute gora, baina elebitasunari buruzko kexak ere, zeinak etengabe agertzen zaizkigun. Bada arlo honetan egoera normalizatzeko ordua.

Herritarren eskubideen sustapena

Baina arartekoek aipatutako eskasien ginetik, beharrezkoa deritzogu herriarekiko harreman-eredu berria garatzeari. Egungo herritarra garai batekoa baino hobeto hezia eta informatuta dago, eta ez du onartzen mesede gisako zerbitzuak ematen dituen administrazio-eredu paternalistarik.

Premiazkoa deritzogu herritarren eskubideak bermatzeko mekanismo eta sistemak bultzatzea eta eskatzeari. Horretarako, gizar-etxebizitza benetako eskubide eskagarri bihurtzea da egin beharreko lehenengo gauza, eta lege-araudiek eskaintzen dizkiguten aukera guztiei probetxua atera. Duela urtebete gomendatu nizuen bezala, nire ustez, foru-erakundeek Nafarroako herritarrei bermatzeko konpromisoa hartu zuten eskubide eta askatasunak Hobekuntzara bildu behar lituzke Parlamentuak, gizar-etxebizitza lege berriari konpromiso zehatz batzuk ezarri behar lirateke, eta Mendekotasun Legearen aurreikuspenen garapen gogotsua egin.

Eskubideak zehaztea oso garrantzitsua da, baina eskubideak aldarrikatzearekin ez da nahikoa. Gizar-administrazio aurreratu batek berme-sistema eta -mekanismo berriak garatu behar ditu, eskaintzen dituen onurak herritar guztiei heltzen zaizkiela ziurtatzeko, eta ez bakarrik beharrezko baliabide eta trebetasun sozial eta kulturalak dituztenei. Beraz, 'bermatu' aditza da gakoa. Adibide gisara, osasunaren berme-sistemei buruzko Txosten Berezia hasi dugu.

Gogoratuko duzue, gure Erakundeak Nafarroako Foru Komunitateko Herritarren Eskubide Gutun baterako proposamena aurkeztu zuen, eta herri-administrazioei beren eskubide-gutun propioak garatzeko eta berariazko zerbitzu-gutunak (kalitate-konpromiso zehatzekin) egiteko eskatu zien. Gomendio horien segimendu zorrotza egin dugu, eta pozik gaude goi-mailako ekimenak hasi berri dituztelako zerbitzu, kalitate eta abarri buruzko gutunak prestatzeko.

Bestalde, benetan interes orokorraren aldeko botere-jarduera demokratiko batek oinarritzat behar ditu informazio-gardentasunaren irudi ona eta hobekuntza, errespetu handienaz kontu ematea eta herritarren iritzia kontuan hartzea.

2001ean Europako Parlamentuak 'Administrazio Jokabide Zuzenaren Europako Kodea' onartu

eta arartekoei eman zien, kodea zenbateraino betetzen zen ebaluatzeko ardura, baita herri-administrazioetan kodearen printzipioak sartzeko ekimenak sustatzeko ere.

Agindu hori betetzeko, eskubide-gutuna idatzi zuen gure Erakundeak, eta, duela gutxi, 'Herritarren Eskubideen Tokiko Plana' delakoa abiarazi du. Plan horretan, gardentasunaren eta administrazio-jokaera egokiaren ebaluazioa egiten dugu. Gero eta gehiago dira planean gogotik sartzen diren eta arlo honen gaineko hobekuntza-eremuak eta konpromiso publikoak hartzen dituzten udalak.

Dena den, nire ustez, arlo honetan aurrerapauso aurrerapauso kualitatibo bat eman behar dugu. Horretarako, eta gainerako autonomia-erkidegoetan egin dutenaren bide beretik, komenigarria deritzot Parlamentuak Foru Komunitateko Administrazioen gardentasun-mailari buruzko ebaluazio orokorra eta kanpo-ebaluazioa egiteari. Komeniko litzateke arlo horretan trebatuak diren nazioarteko erakunde burujabeen esperientziaren laguntza izatea.

Gure jardueren laugarren ardatza elkarbizitzaren sustapenean eta gutxiengoaren eskubideen errespetuan datza. Gure haurrei ez dizkiegu behar bezala helarazten gizarte- eta elkarbizitza-balio positiboak, eta kezkatu egiten gaitu horrek. Hortaz, arlo honen inguruko hainbat ekintza antolatzen ditu gure Erakundeak: lantaldeak, kanpainak, erakundeak batzeko ekimenak, etab.

Arduradun publikoak ezin diogu bizkarra eman gure gizartearen etorkizuna baldintzatzen duen gai honi; horregatik, Parlamentuari eskatzen diot balio- eta elkarbizitza-heziketan gizarte osoa partaide bihurtzeko eta, batez ere, elkarrizketa eta tolerantzia bultzatuz jarraibide bihurtzea 'Nafarroa, aniztasun-lurraldea' esloganak ez luke paisaiari buruzko lelo hutsa izan behar.

Erakundearen balantzea

Arartekoa sortu zenetik igaro diren bost urteotan, gure Erakundeak finkatu egin da eta bide onetik ari da aurrera, baina oraindik ere askoz gehiago garatzeko ahalmena badu.

Erakundeak sortu eta finkatu izana da urte hauetako lorpen handiena; izan ere, gure funtzionamendua antzeko beste erakundearen parekoa izatea lortu dugu, eta denbora gehiago daramaten izen bereko beste erakunde batzuen kalitate-, erabilgarritasun- eta eraginkortasun-maila berbera edo hobea lortu dugu. Administrazioek gure irizpenak eta gomendioak askotan onartzen dituzte, eta, beste batzuetan, ondorioak berehalakoan ikusten ez diren arren, epe luze edo laburrerako

laguntza handia ematen dute. Buru-nahaste Larria dutenen Arreta Programa, Haurrak eta Nerabeak Babesteko foru-legea, etxebizitzak banatzeko prozeduren hobekuntza... horren adibide argiak dira.

Kexen batez besteko izapidetze-denbora % 30 murriztu dugu, eta, lehenbizikoz, gogobetetasun-inkestak egin ditugu. Horien emaitza nagusiek erakusten dutenez, Informazio Bulegora joan direnen % 98k eta kexaren bat aurkeztu dutenen % 76k gure Erakundeak erabiltzea gomendatuko liekete beste batzuei, eurei mesedegarri izan zaielako.

Horren denbora gutxian lortu ditugun helburu hauek garrantzitsuak diren arren, badakit oraindik ere badugula desafiorik. Arartekook estatu sozialaren aldaketa-prozesuan esku-hartze biziagoa izan behar dugu, baina, horretarako, ditugun tresnak indartu eta gure helburuak zailtzen dituzten oztopoak alde batera utzi behar ditugu.

4/2000 Foru-Legeak, Nafarroako arartekoa arautzen duena, bost urteren epean aldaketak sartzeko aukera aurreikusten zuen, baldin eta esperientziak beharrezko direla erakusten badu. Aurreikuspen hura zeharo egokia izan zen, dudarik gabe, eta, nire ustez, legearen berrikuspena egiteko ordua heldu da.

Nire ustez, kexen onarpena malgutu egin behar da, pribatu bihurtutako enpresek sortutako interesgune orokorretara zabaldu behar da Erakundearen parte-hartzea, eta Parlamentuaren eta gure Erakundearen arteko harremana hobetu egin behar da, gure gomendioak betetzen diren edo ez gertutik behatuz.

Agurra

Duela bost urte, Parlamentu honek arartekoa sortzea erabaki zuenean, bete-betean asmatu zuen. Legeak egin eta hobetzea da Parlamentuaren lanaren funtsa. Horregatik, zoriandu egin ditut herritarren eskubideak bermatzeko eta kanpo-kontrolerako tresna berriak behar zirela uste zutelako Legea sortzeko nahikoa ausardia izan zutenak. Nire iritziz, ahaleginak merezi izan du, eta egun erabat homologatuta dagoen erakunde bat dugu, eta sustapen-ekimenetan aitzindari ere bada.

Baina ez dugu konformatu behar dugunarekin. Herritarrek ebaluazio zehatz eta burujabeak eskatzen dituzte, eta, dudarik gabe, gustatuko litzaieke kontrol-erakundeek garrantzi handiagoa izatea, erakundearen erabateko sostenguarekin.

Mila esker zuen arretagatik eta hona etortzeagatik. Eskerrik asko.

Mª Jesús Aranda Lasheras.

Nafarroako arartekoa»

Hitzaldiaren ostean, eta Parlamentuko Mahaiak ezarritako prozeduraren arabera, osoko bilkuren aretotik irten zen arartekoa, eta lehendakari jaunak talde parlamentarioetako ordezkari hitza eman zien.

Duten garrantzia ikusirik, Erakundeari eta Urteko Txostenari buruz ordezkariak egindako balorazio orokorrak jaso ditugu, Erakundeari ematen dioten erabateko sostenguaren eta honen lanaren isla baitira.

Rapún León jn. (UPN)

“Arartekoa eta bere lantaldea zoriondu beharrean nago, erakunde finkatua baita erabat, eta hori Nafarroako gizartearentzat ona da oso, bere helburua betetzen baitu, baita Herri Administrazio guztien kontrol-erakunde moduan jarduteko egitekoa ere”.

Puras Gil jn. (PSN)

“Nire taldeak eta ordezkari nauen neronek eskerrak eman nahi ditugu aurkeztutako txostengatik, eta, era berean, arartekoa zoriondu 2005eko Urteko Txosten bikain honengatik. Bere zuzendaritzapean Erakundeak egiten duen lanaren garrantzia eta trebezia erakusten du txosten honek. Lan hori ez da errektiboa soilik, baizik eta proaktiboa eta prebentziozkoa ere, eta beharrezkoa da horrela gaiari ekitea.”

“Nire taldea erabat dator bat arartekoaren ibilbidearekin, ahulenengatik arduratzen baita batez ere”.

“Badakigu lan handia, sentsibilitate eta gizarte-kontzientzia zabala daudela gaur aurkeztu digun txosten honen atzean”.

Taberna Monzón jn. (IU)

“Erakundearen kudeaketa eta lana goraiatu egiten ditugu, dudarik gabe”.

“Erakunde heldua dugu jada, zaila den arren gizarte honetan erakunde bat helduarora iristea eta nolabaiteko garrantzia eta sinesgarritasuna izatea”.

“Herritarrentzat eraginkorra den, gizartearentzat erabilgarria den eta lan asko egina duen Erakunde dugu, bada”.

“Azkenik, dokumentu egokia deritzot arartekoak aurkeztutako 2005eko txostenari”.

Zabaleta Zabaleta jn. (Aralar)

“Gure ustez, arartekoarena ekarpenak egiten dituen erakundea da, ez iradokizunak bakarrik egiten dituena; hori baino gehiago da”.

Alli Aranguren jn. (CDN)

“Berriz ere, Erakundeari eskertu nahi dizkiot, eta bere ordezkari denari, txostena, hitzaldiaren argitasuna, oharren edukia, eta egin dituen iradokizun aberats eta ugariak, zeinak Parlamentuak onartu behar lituzkeen”.

“Egindako lanarengatik zoriondu behar dugu Erakunde, eta iradokizun, aholku eta gomendioak betetzeko baliabideak jarri behar ditugula nabarmendu”.

“Arartekoaren lanak ez du izan behar txosten politik egitea bakarrik. Argi dago txostenean ageri denari ez zaiola kritika gustatuko. Baina horretarako dago Erakunde, jaun-andreok, behar bezala tratatuta sentitzen ez diren gizarteko taldeak islatzeko”.

Errazti Esnal and. (EA)

“Eusko Elkartasunak erabateko sostengua adierazten die Erakundeari eta Aranda andreari, duela bost urte haren aldeko botorik eman ez genuen arren”.

“Egin duen lanari erabateko sostengua ematen diogu, lan ona egin duelako. Erakunde bat sortu du, ezerezetik hasita; bost urtez garatu du eta Nafarroako politikariok hausnarketa egitera behartzen gaitu”.

“Gustuko dut horren lan egiteko era; gustuko dut Erakunde horren seriotasuna”.»

IX.1.3. NAFARROAKO ESPETXEARI BURUZKO TXOSTEN BEREZIA: AGERRALDIA

2006ko irailaren 25ean, Nafarroako Parlamentuan izan zen arartekoa, beste behin ere, ‘Espetxean dauden pertsonak birgizarteratzeari begira espetxealdiko baldintzak aztertzeke batzorde txostengilea’ren aurrean oraingo honetan, ‘Espetxe berria dela-eta aurreikusi beharreko gizarte-, hezkuntza- eta osasun-neurriak’ Txosten Berezia aurkezten.

2006ko martxoaren 3ko saioan Batzordeak berak eskatutako txostena dugu hori.

Urteko Txostenaren V. Kapituluak ageri da aipatutako txostenaren berri.

IX.2. BESTE HARREMAN INSTITUZIONAL BATZUK

IX.2.1. ARARTEKOAK ERAKUNDE PUBLIKOETAKO ORDEZKARIEKIN IZANDAKO ELKARRIZKETA ETA BILERAK

2006an, hainbat bilera egin zituen arartekoak Nafarroako Gobernuko sailburuekin, udaletxeetako kargu publikoekin eta parlamentuan ordezkariak duten erakunde guztietako ordezkariekin. Zenbait kasutan, kexak konpontzeko edo bitartekari-lanak egiteko asmoz egin zituen bilera; beste zenbaitetan, herritarren eskubideak sustatzeko edo bere txosten bereziak garatzearren ekimenak aurkezteko.

IX.2.2. KONTSEILARIEKIN IZANDAKO BILERAK

Urtean zehar, zuzeneko elkarrizketa pertsonalak izan zituen arartekoak hezkuntza-, osasun-, lehendakari-, justizia- eta herrizaingo-sailburuekin, baita ongizate-, kirol- eta gazteria-alorretakoekin ere. Beste bitan, berriz, ingurumen-, lurralde- eta etxebizitza-sailburuekin batzartu zen.

IX.2.3. ALKATEEKIN IZANDAKO BILERAK

Tokiko Planaren garapena dela-eta, zenbait herritako alkateekin bilera egin zituen arartekoak:

Tutera, Burlata, Lekunberri, Zizur Nagusia, Ribaforada eta Lizarrakoekin, hain zuzen ere. Horrez gain, Udalerrien Mankomunitatearen lehendakari buruzko proiektua aurkezteko lehenengo bilera egin zuen Tafallako eta Barañaingo alkateekin eta Iruñeko udaleko bozeramale eta alkateordearekin.

Bestelako ekimenei dagokionez, Artegi, Mendabia, Olo eta beste hainbat herritako udal-ordezkariekin zuzeneko elkarrizketak izan zituen arartekoak.

IX.2.4. PARLAMENTUKO TALDEEKIN ETA LEHENDAKARIAREKIN IZANDAKO BILERAK

2006an, gutxienez bi elkarrizketa pertsonal izan zituen arartekoak Parlamentuko lehendakariarekin eta Parlamentuko taldeetako ordezkariarekin.

IX.2.5. BESTE ERAKUNDE BATZUEKIN IZANDAKO BILERAK

Era berean, bilera pertsonalak izan zituen arartekoak 2006an Psikologoaren Elkargoarekin, Farmazialarien Elkargoarekin, Tutoretza Fundazioarekin, Nafarroako Ikus-entzunezkoen Batzordearekin, Espetxeratuen Zaintzako Epailearekin, Espetxe Zuzendariarekin, Poliziaren Buruzagitza Nagusiaren Ikuskatzaile Taldearekin eta beste zenbait erakunderekin.

X. KAPITULUA. ERAKUNDEEKIN LANKIDETZAN EGINDAKO JARDUERAK

2006. urtean askoz jarduera gehiago egin ziren Nafarroako arartekoaren kide diren erakundeekin elkarlanean eta koordinatuta. Ararteko guztiek urtero egin ohi dituzten jardunaldiez gain, beste ekimen asko izan ziren, hala nola Derechos Ciudadanos aldizkariaren sendotzea, aldebiko harremanak, hitzarmenak eta abar.

Era berean, Hirigintzaren ingurumen-inpaktua gaiari eskainitako tailerra antolatzeke ardura hartu zuen arartekoak, eta gaurkotasun handiko gai horri buruzko aholkuak prestatzeko lanak koordinatu zituen.

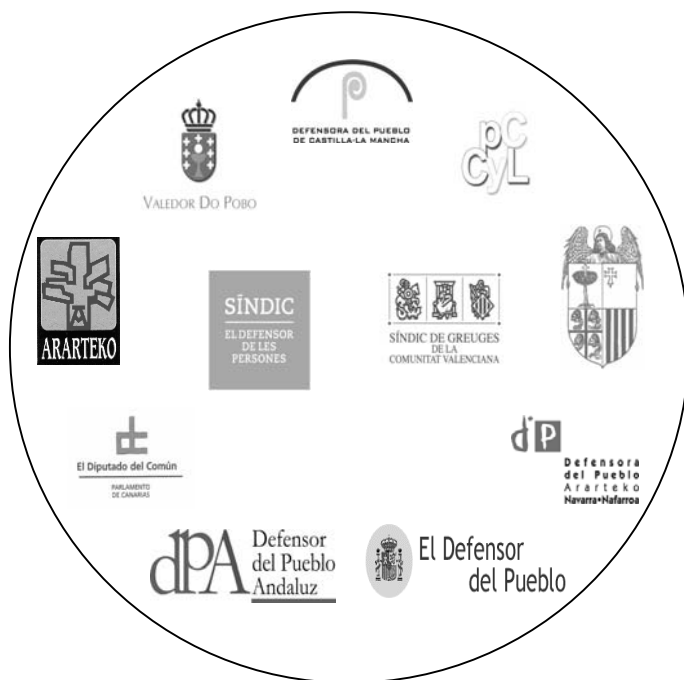
Londresen egin zen Europako Eskualdeetako Ombudsmannen-en nazioarteko mintegian, ones-

pen zabala lortu zuten Europako Administrazio Jokamolde Onaren Kodea sustatzeko eta balioztatzeke arartekoak abian jarritako ekimenez.

X.1. TUTERAN EGINDAKO HIRIGINTZAREN GIZARTE-ERAGINA GAIARI BURUZKO TAILERRA.

Arartekoen XXI. Koordinazio Jardunaldietan aurkezteke baterako txostena egiteke helburuarekin, Nafarroako arartekoak bere gain hartu zuen prestakuntza-tailerretako bat antolatzeke eta koordinatzeke ardura.

Tailerra monografikoa izan zen Hirigintzaren gizarte-eragina gaiaren inguruan, eta Tuterako Dekano Jauregian egin zen 2006ko maiatzaren 25ean eta 26an.

Autonomia-erkidegoetako ararteko guztien eta Espainiako arartekoaren ordezkariak izan ziren bertan; horiek, aurretik, printzipioak, gogoetak, esperientziak eta, batez ere, 150 aholku-proposamenetik gora jasotzen zituzten idatzizko txostenak igorri zituzten.

Tailerreko lanaren emaitza gisa, zegokion txostena (30 orrikoa) prestatu zen Leongo Koordinazio Jardunaldietan aurkezteko.

Bertaratutako guztiak guztiz bat etorri ziren egoeraren diagnosian, zein faktore baldintzatzailetan eta hirigintza sozialaren oinarri izan behar duten printzipioetan. Horien edukia laburtuko dugu ondoren.

«ARAZOAK ETA HERRITARREN IRITZIA.

Hirigintza alorrari dagokionez, herritarrek zein adituek iritzi negatiboa izateko arrazoi nagusiak:

– Etxebizitzaren prezioaren etengabeko igoera eta horrek gazteen zein premia handieneko kolektibo sozialen bizi-kalitatean duen eragina.

– Hirigintzako diziplinarik eza eta horren aurrean gizarteak hautematen duen jokabidea: herri-administrazioek ez dutela esku hartzen.

– Hirien kontrolik gabeko zabaltzea eta garapena; ingurumen-inpaktu handia sortzen du horrek eta, adituek azaltzen dutenez, ez da jasangarria ekonomiaren ikuspuntutik.

– Gaur egun nagusi diren urbanizazio homogeneoen eta gizarte-estatusa zehazten dutenen aurrean ghetto berriak sortzeko arriskuak eragiten duen kezka gero eta handiagoa. Immigrazioak ikaragarri areagotu dezake arrisku hori.

– Hiria zabaltzen den bitartean, hirien erdialdeak pixkanaka abandonatu egiten dira, hirugarren sektorea nagusi den gune bihurtzen dira eta premia handieneko kolektibo sozialen etxebizitza hondatu egiten dira.

– Oso gizatiarrak ez diren hiri-eredu berriek bizimoduan duten inpaktua, eredu horiek ez baitote behar adinako arreta eskaintzen eguneroko tokiak eraikitzeari.

Herritarrek ez dute ulertzen behar baino askoz etxebizitza gehiago eraiki arren etxebizitzaren prezioak, jaitsi ordez, igozten jarraitzea.

Etxebizitzaren prezioak eragin ikaragarria du gizartean, eta herritarrari larridura eragiten dio herritarren batez besteko zorpetze-indizea hazteak eta, aldi berean, aberastasun handiak metatzen direla ikusteak. Litekeena da makroekonomiari dagokionez egungo higiezinaren boomak orokorrean herrialdearen ekonomiari ematen dion bultzada

dak egoera leuntzea, baina hori ez da premia handiena duten herritarren kontsolagarri, gure gizartearen dualtasuna indartu egiten baitu.

Bestalde, erraz egiazta daiteke, justifikatuta edo justifikatu gabe, iritzi publikoan orokortu egin dela ikuspegi hau: azaleratzen diren hirigintza-gehiegikeriazko kasuak icebergaren tontorra besterik ez direla. Gaur egungo Administrazioaren kontrol-sistemak eraginkortasunik gabekotzat jotzen dira, eta justiziaren moteltasuna ere ez da batere lagungarria gehiegikerien aurrean erabateko tolerantziarik eza dagoen mezua helarazteko.

Espainiako hirigintzaren egoera kezka-iturri da, halaber, Europako erakundeentzat eta adituentzat ere. Oso adierazgarria da Espainiako Arkitektoen Kontseilua bera publikoki mintzatu dela honen alde: "hirigintza-kultura aldatu beharra dago, berau plangintzan, hazkunde jasangarrian, legearekiko errespetuan eta zintzotasun- eta gardentasun-eredu den ekimen publikoan oinarritu dadin".

EGITURAZKO FAKTOREAK.

Deskribatutako egoera, zalantzarik gabe, gainjartzen diren eta elkar indartzen duten hainbat faktoreren ondorio da; horietatik, egiturazko izaera dute honako hauek, eta errotik baldintzatzen dute gaur egungo hirigintza:

– Higiezinetakoa inbertsioan gehiegi oinarritzen den garapen ekonomikoko eredu.

– Arau-esparrua hobetu daiteke, eta Plangintza- eta Antolamendu-tresnak ez daude nahikoa garatuta.

– Hirigintzari gehiegi lotutako udal-finantzia-zioa.

– Udalerrri txikien kontrol-baliabide txikien eta eskuduntza zabalaren arteko inkoherentzia.

– Hirigintzaren eraginaren gaineko kontzientzia sozial txikia.

– Hirigintzako diziplina ezaren aurrean Administrazioak ez du eraginik, edo ez du esku-hartzen.

– Gardentasun eskasa eta parte-hartzeko bide eskasak.

Higiezinetakoa inbertsioan gehiegi oinarritzen den garapen ekonomikoko eredu.

Zalantzarik gabe, gure herrialdearen garapen-faktore garrantzitsua da hirigintza baina, era berean, egunero gero eta aho gehiagok ohartarazten dute hirigintzan gehiegi oinarritutako garapenak, epe ertain eta luzera iraunkortasunik ez duenak, dakarren arriskuaz. Hirigintza-enpresa handien eta

udalen beraien betikotzeak egur gehiago eskatzen du, eta finantza-baliabideak beste inbertsio estrategiko batzuetara, hala nola I+Gra, bideratzea eragozten du. Horixe salatu du Europako Batzordeak berak.

Hainbat faktore ekonomikoren ondorioz, azken urteetan higiezinaren alorreko inbertsioa bereziki errentagarria izan da gure herrialdean. Eskari berri eta hedakor horrek lehia dihardu lehen etxebizitzaren behar duten eta baliabide mugatuak dituzten herritarren eskariarekin. Azken horiek ikusten dute behar dituzten etxebizitzaren prezioek izugarri egiten dutela gora.

Plangintza eta antolamendua.

Higiezinaren inbertsioaren mende dagoen garapen ekonomikoaren aldeko apustuak berekin ekarri du sustatzaile pribatuen posizioak indartzea eta, horren aurrean, gaur egungo arau-esparrua eta hasiberria den plangintza- eta antolamendutresnen garapena, tokian tokian eta, batez ere, tokitik haratago, ez dira gai beharrezko arrazionaltasuna interes partikularren gainetik jartzeko.

Hirigintzari lotutako udal-finantziarioa.

Udalen finantziarioa hirigintzaren hain mende izatea ere ez da interes orokorrak defendatzeko lagungarri.

Ekimen pribatuak presio handiak egiten dituen testuinguruan, urbanizazio berriak finantziario-akera eder gisa ikusten dituzte udalek; izan ere, seguruenik asmo onekoak diren proiektuak burutzeko behar duten likidezia eman diezaiekete. Horren guztiaren ondorioz, hirigintza-erabakiak epe laburreko irizpide ekonomikoetan bestetan ez dira oinarritzen eta epe ertain eta luzean izan dezaketen eragin ekonomiko, sozial eta ingurumen-arlokoa ahazteko joera dago.

Askotan, eraikitze baimenetatik datozen diru-sarrerak "gaurko ogia, biharko gosea" izan ohi dira. Azkar xahutzen dira eta zaila izaten da, ezinezkoa ez bada, herri-zerbitzu berrien finantza-bideragarritasuna bermatzen segitzea.

Eskuduntzen eta kontrol-baliabide teknikoaren arteko koherentzia.

Beste faktore baldintzatzaile bat da desoreka nabarmena dagoela udalek hirigintza alorrean dituzten eskuduntza zabalak eta dituzten aholkularitza- eta ikuskaritza-baliabide tekniko urrien artean. Udalerritxikienek bereziki zailtasun handiak izaten dituzte hirigintza-sustatzaileen baliabide tekniko ikaragarriei aurre egiteko.

Autonomia-erkidegoetako Administrazioak eta, hala dagokionean, probintziako diputazioek hiri-

gintza-presio handiena jasaten duten udal txiki-kin elkarlanean jarduteko tresnen garapen eskasaren ondorioz, ez zaie erantzun eraginkorrik ematen lurraldean sortzen diren erasoak.

Hirigintzako diziplinarik ezaren aurkako eraginkortasunik eza.

Interes handien eta kontrol tekniko baliabide mugatuaren testuinguru horretan, ez da harrizkoa maiz hirigintzako diziplinarik eza erakusten duten kasuak gertatzea, baita planeamendu orotatik at egindako hirigintza-garapenak ere, eta horien aurrean Administrazioek dagoeneko dituzten legezko tresnak behar bezain zorrotz ez aplikatzea.

Udalen kasuan baliabiderik ezak eta, autonomia-erkidegoen kasuan, udal eskuduntzak bereganatzeaz salatuak izateko beldurrak, lagun dezakete egoera ulertzen baina inolaz ere ezin dute justifikatu zenbait udalek zigor-neurririk ez hartzea eta hainbat autonomia-erkidegok, egiaztatutako udal pasibotasunaren aurrean, ez esku hartzea.

Gardentasun eskasa eta parte-hartzeko bide eskasak.

Bestalde, gardentasun eskasak eta informazio-rik ezak herritar askoren babes eta segurtasunik eza eragiten dute eta, garrantzitsuagoa dena, erakunde publikoekiko mesfidantza eta sinesgarritasunik eza eragiten dituzte.

Era berean, Administrazioek hirigintza-jarduna herritarrek kontuan hartu gabe edo ezkutuan gautzen duten uste aski orokortuak zerikusi handia du honako hauekin: gaur egungo planeamendu-azterketak nagusiki teknokratikoak izatearekin eta azken erabakietan udalaren eta jabeen interes ekonomikoa herritarren behar eta itxaropenei gailentzearekin, azken horiek ez baitira aztertzen aurretiazko azterketa egokietan.

Hirigintzaren eraginaren kontzientzia sozial txikia.

Hirien garapen hedakorreko ereduak gizakien habitatean eta bizimoduetan eragiten duten inpaktuari buruz kontzientzia sozial txikia dago oraindik, eta hori ez da lagungarria; aitzitik, kezkarria da hiri-segregazioko arriskua, gure herrialdean immigrazioari dagokionez antzematen hasi den gizarte-giroa dela eta.

PRINTZIOAK.

Deskribatutako arazo konplexuei aurre egiteko, ezinbestekoa da hirigintza interes orokorrean oinarritu nahi duen eta honako helburu hauek dituen hirigintza sozialaren printzipioak gidari hartzea:

– *Hirigintza jasangarria, etorkizuneko belaunaldiak solidarioa.*

– *Hirigintza planifikatua eta integrala, lurra eraginkortasunez eta harmoniaz okupatzea sustatzen duena eta beharrezko azpiegitura eta zerbitzu guztiak kontuan hartzen dituena.*

– *Hiri solidarioa, gizarte-kohesioa eta -integrazioa sustatuko dituena eta etxebizitza duina izateko eskubide konstituzionala bermatuko duena.*

– *Hiri irisgarria, bere habitata irisgarritasun unibertsalaren ikuspuntutik diseinatuko duena.*

– *Bizitzeko egokia eta gizatiarra izango den hiria, biztanle guztien, hau da, emakumeen, adinekoen, haurren eta gainerakoen ikuspuntuak eta beharrak kontuan hartuko dituena.*

– *Oinordetzan jasotako hiria, iragana errespetatuko duena eta berritzea integrazio-faktore gisa baliatuko duena.*

– *Etorkizuneko apustua balio tradizionalak errespetatetik abiatuta egingo duen landa-ingurunea.*

– *Hirigintza demokratikoa, gardentasuna eta parte-hartzea gizarte-kohesioeko faktore nagusi dituena.*

Hirigintza-garapen jasangarria.

Hirigintza-garapen jasangarriaren paradigma hirigintza-plangintzaren funtsezko elementu bihurtu da.

Hiri jasangarria denboran iraungo duten helburuak lortzen dituena izango da. Jokamolde zuhur eta arrazionalari esker, ingurumen-egoera jasangarria duen hiria, bere natura-baliabideak hondatzen ez dituena eta etorkizuneko bideragarritasun ekonomikoa bermatzen duena. Eta horrez gain, gizarte alderditik ere jasangarria dena.

Gaur egungo hirigintza hedakorrek epe laburreko etekinak, higiezinen sustatzaileenak bereziki, maximizatzen ditu; hala ere, ikuspuntu makroekonomikotik ez da gizartearentzat eraginkorra epe luzera, plangintzan ez baititu kontuan hartzen era guztietako kostu publiko eta pribatuak, ingurumenari dagozkionak, energiari dagozkionak eta, zalantzarik gabe, sortuko diren eta ezinbestean erkidegoak ordaindu beharko dituen azpiegitura eta zerbitzu berriei dagozkienak.

Hirigintza tradizionalak ez bezala, hirigintza jasangarriak epe ertain eta luzera begiratzen du eta erkidego osoarentzako onura maximizatzen helburua du.

Autonomia-erkidegoetako legedi berria hasi da jasangarritasunaren paradigma erabiltzen, baina oraindik ez da orokortu eta ez du denborarik izan eraginkorki garatzeko.

Hiri solidarioa.

“Hiri solidario”aren printzipioak eskubide konstituzionalak egikaritzen saiatzen dira, gure hiriei eskatzen baitiete hiritarrentzat egokia den etxebizitza duina bermatzeko gai izan daitezela; integrazioa eta gizarte-kohesioa dituzte helburu, ghettoak eratzea saihestu nahi dute eta zerbitzu publikoetarako sarbidea bidezkoa izatea bermatu nahi dute, hiriaren eta bere auzoen garapen harmonikoa sustatuz.

Hondatutako auzoen edo egoera txarrean dauden etxebizitzaren egoera ezin da jo hiriaren garapenaren ezinbesteko ondorioztat, prebenitu eta zuzendu beharreko hirien patologiatzat baizik.

Hiri irisgarria, bizigarria eta gizatiarra.

Hirigintza sozialak hiri-eredu gizatiarragoak sustatu nahi ditu; eguneroko tokia berreraiki nahi du; kalea eta esparru publikoak berreskuratzen ditu gizarte-harremana eta komunitatearen zentzua sustatzeko.

Hirigintza sozialarentzat irisgarritasuna ez da soilik minusbaliatuekiko elkartasuna izatea, harago doa: Irisgarritasun unibertsalaren estrategia eta Guztientzako diseinua filosofia hartzen ditu kontuan, pertsonen adina, osasuna eta abar alde batera utzita. Ulertzeko era hori arkitektura-oztopoak ezabatzen askoz urrunago doa.

Gure hiriak diseinatzean gutxitan hartzen dugu kontuan gure adinekoen eta haurren ikuspegia, euren mugak eta beharrak, eta ahaztu egiten dugu nekez izango dutela bizitza autonomoa eta segurua garatzeko aukera hiri askoren egungo egitura, hau da, gizonezko exekutibo gazte osasuntsuarentzat pentsatutako hirietan. Beste hainbeste esan daiteke genero-ikuspuntutik, hainbat desberdintasun ikusten baitira oraindik ere eguneroko bizimoduan.

Oinordetzan hartutako hiria.

Funtsezkoa da ondarea eta alde zaharrak birgaitzea eta horien ondare fisikoaren zein kulturalaren balioa aintzat hartzea etorkizuneko hiriaren ongizatea ziurtatzeko eta bere nortasun eta izaera bereziaren adierazpenari eusteko. Alabaina, ez da nahikoa eraikinak zaintzea, hiritarrak galtzea eta hirugarren sektorearen gune bihurtzea ere saihestu beharra dago.

Hirigintza demokratikoa.

Printzipioen aldetik, azpimarratu beharra dago hirigintza-eredu benetan demokratikoan gardentasunak eta gizartearen parte-hartzeak izan behar dutela nagusi. Herri-administrazioek sinesgarritasuna eta zilegitasuna dituzte hor jokoan. Gure ustez funtsezkoa da hiritarrek hautematea euren nahiak eta interesak kontuan hartu direla hiri eta herrien plangintza zehaztean. Izan ere, horrek partaide izatearen sentimendua eta gizarte-kohesioa indartzen ditu.»

Egoeraren diagnostikoa adostu ondoren, txostenean jaso beharreko aholkuak adosteari ekin genion. Horretarako, erakunde parte-hartzaileek aurretiazko txostenetan proposatutako 150etik gora aholkuen artean adostasun handiena lortu zutenei eman zitzairen lehentasuna. Horiek, azkenean, honako alor hauei buruzkoak izan ziren:

- Lurraldearen plangintza jasangarrirako aholkuak.
- Hirigintza-alorrean eskuduntzen eta baliabideen arteko koherentzia bermatzeko aholkuak.
- Hirigintza-alorrean gardentasuna eta herritarren parte-hartzea bermatzeko aholkuak.
- Hirigintza-kontrola eta -diziplina bermatzeko aholkuak.

– Bereizkeriarik gabeko etxebizitza-politika garatzeko aholkuak.

– Landa-hirigintza jasangarri eta bidezkoa garatzeko aholkuak.

Aholku asko osorik jaso ziren Leongo Jardunaldiak azken txostenean eta, hurrengo atalean azalduko ditugunez, ez ditugu hemen errepikatu.

X.2. AUTONOMIA-ERKIDEGOETAKO ARARTEKOEN KOORDINAZIO JARDUNALDIAK: HIRIGINTZAK GIZARTEAN ETA INGURUMENEAN DUEN ERAGINA.

Autonomia-erkidegoetako arartekoek Espainiako arartekoarekin koordinatzeko urteko jardunaldien XXI. edizioa erakunde guztietako titular, alboko eta aholkularien topaleku izan zen.

Jardunaldiak Leonen egin ziren 2006ko urriaren 15, 16 eta 17an, eta Hirigintzak gizartean eta ingurumenean duen eraginari buruzkoak izan ziren.

Aurretiaz, ohi bezala, gai nagusiak Eztabaida eta Adostasun Tailerretan aztertu ziren, jardunaldiak baino hilabete batzuk lehenago, ondoko taulak erakusten duen eran:

Tailerraren izenburua	Erakunde arduraduna
<i>Hirigintzak ingurumenean duen eragina</i>	<i>Aragoiko Justizia</i>
<i>Hirigintzak gizartean duen eragina</i>	<i>Nafarroako arartekoa</i>
<i>Hirigintza eta etxebizitza</i>	<i>Kanarietako arartekoa</i>

Aurretiazko tailerren helburua zen jakineko gaiak sakonki aztertzea funtsezko adostasuna eta gomendio orokor batzuk lortzeko, horiekin herri-administrazioen aurrean aho batez jarduteko eta, gainera, erakunde bakoitzaren aurreranzko lanean erabilgarriak izango ziren printzipio eta irizpide komunak multzoa sortzeko.

X.2.1. ARARTEKOAREN ESKU-HARTZEA.

Nafarroako arartekoak parte-hartze bereziki esanguratsua izan zuen jardunaldietan; ez bakarrik, lehen esan bezala, tailerretako bat antolatu eta koordinatu zuelako, baizik eta oso aktibo jardun zuelako jardunaldietan hizlari gisa eta kabinete-buruak izan zuen esku-hartzeagatik; izan ere, kabinete-buruak aurkeztu zituen Tuteran egindako Hirigintzak gizartean duen eragina tailerren ondorio eta aholkuak.

Hitzaldian, arartekoak nabarmendu zuen oso egokia izan zela hirigintzari buruzko jardunaldi monografikoak antolatu izana: bai etxebizitza eskuratzea herritarren kezka handienetakoa delako, bai hirien kontrolik gabeko zabaltzeak eragin handia duelako ingurumenean, ez dituelako eraginkorki erabiltzen natura-baliabideak, kontrako erabilerak sustatzen dituelako eta, gainera, azpiegitura-behar gero eta handiagoak sortzen dituelako.

Hirigintza sozialaren bidea zedarritu behar duten printzipioak aipatu zituen: hirigintza jasagarria, solidarioa, iraganarekiko errespetutsua, interes orokorrari lehentasuna emango diona eta herritarren zerbitzura egongo dena, gizarte-kohesioa eta hiri-habitat gizatiarra eta irisgarria izatea sustatuko duena eta landa-ingurunearen etorkizuna ere ahaztuko ez duena.

Gaur egungo egoera baldintzatzen duten egiturazko faktoreei buruzko eztabaida ez zen saihestu, eta parte-hartzaileek zorrotz jokatu zuten horiek identifikatzeko. Txostenean hauek aipatzen dira: higiezinetakoa inbertsioan gehiegi oinarritzen da garapen ekonomikoa, plangintza- eta antolamendu-tresnak ez daude nahikoa garatuta, hirigintzarekin lotura estuegia du udal-finantziarioak edo inkoherentzia handia dago eskuduntza zabalen eta kontrol-baliabide tekniko eskasaren artean.

Aholkuak egitean, arartekoak azpimarratu zuen pentsatu beharra zegoela zer ekarpen egin ziezaioketen arartekoen erakundeek hirigintzaren gaineko eztabaidari, hirigintza-teknikarien zereginak beraien gain hartu gabe edo politikarien ardurak ordezkatu gabe; atseginez jakinarazi zuen, bere ustez, egindako proposamenak oso ongi bideratuta zeudela herritarren interes orokorrera eta hiri-

gintzako egitura konplexuan esku hartzen duten eragileek egoeraren arabera izaten dituzten interesen gainetik zeudela.

Arartekoak ez zuen saihestu iritzi hau (justifikatua izan edo ez) aipatzea: herri-administrazioek ez dutela esku hartzen hirigintzako diziplinarik ezaren aurrean eta horrek kalte egiten diola sinesgarritasun sozialari.

Gardentasun publikoa positiboki ulertzearen alde egin zuen; horrek ez du esan nahi hirigintzari lotuta berriki izan diren eskandaluak ikusgarriak izan behar dutenik; aitzitik, aurrea hartu eta hara- tago joan behar da:

“Etengabe gogorarazi behar diegu herri-administrazioei betebeharrak demokratikoa dutela hauek sustatzeko: gardentasun publikoa eta herritarren parte-hartzea erabakiak hartzeko prozesuetan eta euren hirien etorkizunaren diseinuan. Izan ere, horiek bermatzen dute interes orokorra eta gizarte-kohesioa eta antidoto egokienak dira ustelkeriaren kontra egiteko.”

Arartekoek ezin dugu mugatu gainerako Administrazioei ardura eskatzera, baizik eta herritarrekin konpromisoa hartu behar dugu hirigintza-arloan gardentasun publikoa susta eta ebalua dadin gure inplikazioa nabarmen areagotzeko.”

X.2.2. BATERAKO ADIERAZPENA.

Jardunaldien ondoren, ararteko guztiek honako adierazpen hau ezagutarazi zuten:

«BATERAKO ADIERAZPENA

“Hirigintzaren eta etxebizitzaren gaur egungo egoerak herritarren bizi-kalitateari eta eskubide konstituzionalei eragiten dieten gizarte-arazo asko ditu. Etxebizitzaren garestitasuna, familien zorpetze neurrigabea eta gizatalde askok etxebizitza duina lortzeko duten ezintasuna arazo horietako batzuk besterik ez dira.”

Errealitate horren ondoan, gure lurraldean lur eta etxebizitza-arloan ikusten den ingurumen-balioen narriadura ez litzateke gertatuko gaur egungo hirigintza-eredurik gabe.

Horren guztiaren aurrean, arartekoen ustez herri-administrazioek ardura handiagoa izan behar dute hainbat balio konstituzional sustatzen eta bermatzen, adibidez: etxebizitza duin eta egokia eskuratzeko aukera ematea, ingurumena babestea eta ondare historikoa babestea.

Herri-administrazioek ildo hauen inguruan jardun behar dute:

1. **HIRIGINTZAREN ZILEGITASUN DEMOKRATIKOA SUSTATZEA** "sustatzaileen hirigintzatik herritarren hirigintzara igarotzea".

2. **GARDENTASUNA AREAGOTZEA ETA HIRIEN PLANGINTZA ETA ETORKIZUNA PRESTATZEN ETA GARATZEN HERRITARREK PARTE HARTZEA.**

3. **BEREHALA ESKU HARTZEA HERRITAR OROREN INTERESAREN AURKAKO EKINTZEN AURREAN, HIRIGINTZA KONTROLEKO ETA DIZIPLINAKO NEURRIAK INDARTUZ ETA, BEREZIKI, ZUHURTZIAZ INDARGABE UZTEKO NEURRIAK ERABILIZ.**

4. **NEURRIAK HARTZEA GAUR EGUN UDAL ASKOK DITUZTEN ESKUDUNTZA ZABALEN ETA DITUZTEN BALIABIDE TEKNIKOEN ARTEAN DAGOEN DESOREKA ZUZENTZEKO.**

5. **GAUR EGUNGO ARAUDIAK LURZORU-ETA ETXEBIZITZA-POLITIKAN JARTZEN DITUEN BALIABIDEAK ERABILITZEA.** Adibidez: etxebizitza babestua sustatzea; etxebizitza-parke publikoaren ondarea kontserbatzea eta egoera onean mantentzea; gure udalerrietako alde zaharrak eta periferiak erabat berritzea eta alokairuko etxebizitzak eskuratzea erraztuko duten politikak sustatzea.

Proposamen horiei dagokienez, arartekoek konpromisoa hartzen dute lehentasunezko arreta eskaintzeko herri-administrazioek proposamen horiek aplikatzen dituztela sustatzeko, kontrolatzeko eta ebaluatzeko.

Leonen, 2006ko urriaren 18an»

X.2.3. BERARIAZKO AHOLKUAK.

Arartekoek onartu egin zituzten jardunaldien aurreko hilabeteetan egindako hiru Eztabaida eta Adoste Tailerretan eman zituzten Berariazko Aholkuak.

«BERARIAZKO AHOLKUAK

ETXEBIZITZA.

Etxebizitzak gizartean duen eragina

• Etxebizitza berri eta jabegokoak eskuratzean soilik ez oinarritzea etxebizitza babestuko politikak. Gehiago sustatzea alokairuko etxebizitza sozialen gaineko politikak, eta etxebizitza hutsen erabilera sustatzeko esku hartzeko aukerak aztertzea, gaur egungo etxebizitzaren parkea, bereziki premia handiena duten kolektiboen etxebizitzena, honda dadin saihesteko eta birgaitu dadin sustatzeko.

• Auzo hondatuak, espontaneoki hazi diren auzo periferikoak eta herritar marjinalak besterik

bizi ez diren etxebizitza sozialeko bizitegiak onera ekartzeko Esku Hartze Publikoko Plan Integralak garatzea eta sustatzea; plan horiek ekintza- eta prebentzio-neurriak jaso behar dituzte eta behar adinako eta berariazko finantziazioaz hornitu behar dira.

• Alde zaharrak eta hirigune historikoak birgaitzeko Esku Hartze Publikoko Plan Integralak garatzea eta sustatzea, eta ahal den guztietan inguru horietako herritarrek bertan bizitzen jarrai dezaten saiatzea.

• Ghetto berriak sortzea eta babes berezia behar duten kolektiboentzako babestutako etxebizitza besterik ez duten auzoak ez eraikitzea.

• Oso txikiak ez diren udalerrri guztiek Udal Etxebizitza Plana egin dezaten aholkatzea, dagokion autonomia-erkidegoko planarekin edo Plan Nazionalarekin koordinatuta, eta plan horretan aztertzea epe ertain eta luzean herritarren etxebizitza-beharrei nola aurre egingo zaien.

• Etxebizitza motak ahal den gehien dibertsifikatzea eta babes ofizialeko etxebizitzako programa zabalagoak eta unibertsalagoak egitea; lehentasunez babes berezia behar duten kolektiboetara zuzendutakoak izan beharko lukete baina, aldi berean, etxebizitza-merkatu libreak eskuratzeo aukerarik ez duten herritarrei ere, bereziki gazteei, zuzenduak. Hori guztia, gizarte-koherentsia eta integrazioa errazteko.

Lurzoru-erreserbak.

• Babes publikoko etxebizitzetarako lurzoru-erreserbak ezartzea.

• Planifikatzaileak aurreikus ditzala lurzoru-erreserbak eratzeko, zabaltzeko eta kontserbatzeko aurrekontuak, kontuan hartuta legezko portzentajeak gutxienezko gisa aurreikusitako ohi direla.

• Lurralde-dibertsifikazioko irizpideak finkatzea, aurreikusitako ekintzak hasteko eta amaitzeko epeak finkatzea eta betetzen ez direnerako hertsatzeko neurriak zehaztea; hori guztia, etxebizitza babestua eraikitzeo lurzoru-erreserbatzeko arauen aginduak eraginkorrek izan daitezten eta helburuak lor ditzaten.

• Lurzoru-ondare publikoa dagokionaz beste-lako helburuetarako erabiltzea saihesteko kontrol-mekanismoak muturreraino eramatea.

Esparruen bereizketa.

• Plangintza-tresnen artean arau bidez ezartzea nagusi ez diren erabileretarako lurzoru-erreserbatzea bermatuko duten hirigintza-aniztasuneko indize bat.

- Babes publikoko etxebizitzak eraikitzeko erreserbak eremu batzuetan pilatzea saihestuz egingo direla bermatzea, agindu hori hirigintza-legedian barne hartuz eta hirigintza-planak egitean errespetatuz.

- Arau bidez ezartzea hirigintza-planek honako helburu hau izango duten haztatze-koefizienteak barne har ditzatela: era egokian kontuan hartzea babes publikoko erregimen bakoitzeko gehieneko salmenta-prezioaren eta etxebizitza libreen balioetsitako salmenta-prezioaren arteko aldea.

- Herri-administrazioek egoera txarrean dauden etxebizitzaren aurka dituzten proiektuen ondorio diren birkokatze-prozesuetan barreiatze geografikoko printzipioari errespetua izatea, helburu hori behar bezala betetzen dela balioztatuz dagoen prozeduretan.

Ohiko etxebizitzaren desjabetzea.

- Desjabetze-balioa bat etor dadila desjabetutako etxebizitzaren antzeko ezaugarriak dituen merkatu libreko baten balioarekin; legezko mekanismo egokiak ezarri behar dira prezioa erabaki arte edo ordezkio etxebizitzaren esleipena egin arte, desjabetzea gauza ez dadin.

- Interesdunek etxebizitza berria erostea aukeratzeko badute (horietarako lehentasunezko eskubidea izan beharko lukete), Plana gauzatzen den bitartean etxebizitzarik gabe geratzen badira, antzeko etxebizitza batean birkokatze eskubidea izango dute eta beti bermatuko da etxebizitza horien jabeek etxebizitza duina izateko duten eskubidea gauzatzen dela.

Babes publikoko etxebizitzak esleitzeko prozedura.

- Dagoeneko hainbat autonomia-erkidegotan abian jarritako arauen joerari jarraitzea; etxebizitza babestuaren eskatzaileen erregistro bakarrak sortzea, sustapen pribatua barne dela, esleipen-prozesuak kontrolatzeko tresna gisa.

- Prozedura horien aurreiazko zaintza- edo kontrol-eredu berariazkoak erregulatzea; besteak beste, zozketa-sistema sartuz, sustatzaile pribatuek etxebizitza horiek dagozkien erregistro publikoetan dauden guztiei baldintza berdinetan esleitzen diezazkieten.

Etxebizitza-parke publikoaren ondarea kontserbatzea.

- Gogoan izan alokairuan lagatako etxebizitzaren gaineko jabetza-erregimenaren Administrazioek edo enpresa publikoek eskubide horri datzekion eskubide guztiak edo formalizatutako lagapen-kontratuetatik sortutakoak, erabilera zuzena

edo kontserbazio egokia lortzeko helburua dutenak, bete behar dituztela.

- Administrazioaren jabetzako eta alokairuan esleitutako etxebizitzetan ghettoak sortzea saihestea, eraikin edo eraikin multzo berean hainbat eraikuntza babes-ereduak integratuko dituzten esleipen-formula berriak erabiliz.

- Birgaitze integraleko proiektuak sustatzea, beharrezkoa bada beste herri-administrazioekin beharrezko diren hitzarmenak sinatuz; proiektu horien helburua izango da hondatutako inguruak modu integralean birgaitzea, titulartasun publikoko etxebizitza-portzentajea handia dagoen sektoreei lehentasuna emanez.

Behar baino lehenagoko deskalifikazioa.

- Babes publikoko erregimenetan dauden etxebizitzaren behar baino lehenagoko deskalifikazioa lortzeko epeak luzatzea jotzen duten arauen joerari eustea.

- Babes publikoko etxebizitzaren behar baino lehenagoko deskalifikazioa lortzeko balizko kasuak, baldintzak, eskakizunak eta, behar denean, epeak, beharrezko den legegintza-prozesuaren bidez arautzeko aukera aztertzea, gaur egun geratzen diren bidegabekeriaren arriskua saihesteko eta Administrazioaren eta herritarren arteko harremanetan nagusi behar duten segurtasun juridiko eta berdintasun printzipioak bermatzeko.

Etorkinak eta etxebizitza.

- Etorkinek etxebizitza alorreko laguntza publikoaren sisteman sartzeko duten eskubidea eraginkortasunez erregulatzea, egiak eta eraginkortasun osoz, jarduera-esparru guztietan.

PLANGINTZA.

Tokian tokikoa gainditzeko duen plangintza.

- Autonomia-erkidegoek Lurralde Antolamenduko Plan Zuzentzaile (LAP) osoak atzerapenik gabe onar ditzaten eskatzea, garapen jasagarria eta lurraldearen okupazio eraginkorra bermatzeko.

- Eskuduntzak dituzten erakunde legegileek eta Administrazioek estandar kuantitatiboak ezartzeko ahalegina egitea planak onartu eta gauzatu-takoan lurralde- eta hirigintza-plangintzak sortu duen bizi-kalitatearen maila ebaluatzeko.

- Lurralde-antolamenduaren alorrean eskuduntzak dituen autonomia-erkidegoko erakunde eskudunak zorrotasun handienaz jokatzeko harriguneen arrazoizko hazkundea hausten duten hirigintza-garapenak egin ez daitezkeen, eta planteatzen diren garapenak egiteko beharra erabat juse

tifikatzea eta ekonomian, gizartean eta ingurumen-ean izango dituen ondorioak xeheki balioztatzea.

- Hirigintza Antolamenduko Plan Orokorrak onartu aurretik eta plangintzan aldaketak egin aurretik, kasu guztietan Lurralde Inpaktuko Derrigorrezko Txostenak eska daitezela sustatzea.

Tokian tokiko plangintza.

- Hirigintza Antolamenduko Plan Orokorretan jasagarritasunaren filosofia sartzeari, Lurralde Antolamenduko Planekin (LAP) koherenteak direla bermatuz.

- Hirigintza Antolamenduko Plan oro Plan Estrategiko batean berma dadila aholkatzea.

- Hirigintza-plangintzan erabilerak eta jarduerak kokatzeko irizpideak ezartzean zarata ingurumen-kutsatzailatzat hartzeko jarrera orokortzea.

- Hirigintza-garapen berrien plangintzak aurreikustea auzo berriak izango dituen azpiegitura eta zerbitzu publiko guztiak, denbora-plangintza eta aurreikuspen ekonomikoa ere kontuan hartuta; horien kokapena arrazionalizatu eta horiek eskuratzeko aukeran zuzentasuna bermatu behar ditu.

- Irisgarritasun unibertsalaren eta guztientzako diseinuaren estrategiak sustatzea.

- Benetako behar demografikoen eta iraunkortasun-irizpideen (ingurumenari, gizarteari, ekonomiari eta abarri dagozkienak) arabera izatea hiriarren hazkundea; horrela, hirigunea ez da beharrik gabe sakabanatuko eta auzo tradizionalak ez dira abandonatu eta hondatuko.

- Hiri barreiatua hedatzeko azkenaldiko joeren kontra, eskuduntzak dituzten Administrazioek hiri mediterraneo trinkoen eredua bultzatzea, hau da, dentsitate-muga maximo eta minimoak dituzten, jarraitasun formala duten, eta funtzio anitzekoak, heterogeneoak eta anitzak diren hiriak bultzatzea; horixe baita hiri-eredu egokiena, gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-iraunkortasunari dagokionez.

GARDENTASUNA ETA PARTE-HARTZEA.

- Herritar orok Administrazioaren esku dagoen hirigintza-informazio guztia eskatzeko eskubide osoa izan dezala bermatzea, bidezko interesa egiaztatu beharrik izan gabe, eta, horrela, hirigintza-datuetaarako sarbide librearen salbuespenak mugatzea.

- Hirigintza Antolamenduko Planaren idazketa teknikoak egin aurretik zuzenean parte hartzeko prozesua abian jartzea, herritar taldeen beharrik eta nahiak ezagutu ahal izateko eta hiria eraikitze-prozesuan inplikazio aktiboa izan dezaten sus-

tatzeko. Bereziki beharrezkotzat jotzen da prozesu horren bidez genero- eta adin-ikuspegietatik berariazko azterketa eta helburuen formulazioa egitea.

- Hirigintza Antolamenduko Planen dibulgazio egokia bermatzea, informazio-neurri aktibo zein pasiboak erabiliz (web orriak, liburuxkak, DVDak, jendaurreko azalpena eta abar), eta kasu guztietan berariazko Informazio Bulegoa abian jartzea.

- Legez kanpoko eraikuntzek gizarte eta ingurumen aldetik dakartzaten kalteei buruzko informazio-kanpainak sustatzea, arauak eta ingurunea zaintzea errespetatzeko gizarte-kontzientzia areagotzeko.

UDALEN ESKUDUNTZAK ETA BALIABIDEAK.

- Udal-finantziarioko sistema aztertzea udalen diru-sarrerak ez dezaten izan hirigintzarekiko hainbesteko mendekotasunik.

- Udal guztiek beharrezko baliabide tekniko gaituak eta independenteak izan ditzatela bermatzea, euren eskuduntzak era egokian kudeatu ahal izateko, horretarako herri-administrazioen arteko lankidetzak-formulak erabiliz.

HIRIGINTZAKO LEGEZKOTASUNAREN ETA DIZIPLINAREN KONTROLA.

- Autonomia-erkidegoei gogoraraztea betebeharra dutela udal mailako hirigintzako arau-haustetan esku hartzeko eta orain arte zenbait herri-administrazioek alor horretan izan duten pasibotasuna eta inibizioa salatzen dituzten eskuduntzak erabiltzeko.

- Hirigintzako legezkotasuna kontrolatzeko zeregina duten herri-administrazioek euren legezko eginkizunak, hau da, gainbegiratzea, zaintzea eta hirigintzako legezkotasuna defendatzea, bete ditzatela eta Tokiko Erakundeek baliabiderik ez dutelako edo pasiboki jokatzeko dutelako autonomia-erkidegoen subrogazio-egoerak ugaritu daitezela.

- Herri-administrazioei gogoraraztea agintari judizialei interes orokorraren aurka oso larriak diren hirigintza-ekintzak zuzentzeko indargabe uztea eskatzeko betebeharra dutela, legez kanpoko ekintzen atzeraezintasuna saihesteko.

- Hirigintzako delituen aurka alor hain konplexuan espezializatutako fiskalek egin dezatela aholkatzea.

- Hirigintza- eta eraikuntza-prozesuetan esku hartzen duten beste eragile batzuekin lankidetzak handiagoa lortzea, horien laguntza salatutako egoerak saihesteko garrantzitsua izan daitekeenean:

notarioak, erregistratzaileak, ur-, elektrizitate-, telefono-hornitzaileak eta abar.

- Jabetza Erregistroak erregistro-finken (Erregistroaren oinarri fisikoa) ingurumen-mugei dago kienez eskaintzen dituen aukerak baliatzea, eta 9/2005 Errege Dekretuak irekitako bidea erabiltzea bideragarritzat jotzea ez bakarrik lurzoru bat kutsatutzat kalifikatuta dagoela jakinarazteko, baita bestelako ingurumen-ezaugarriak jakinarazteko ere: zarata maila edo inguruko industrialdeetatik datorren keak eta emanazioek eragindako toxikotasuna, inguruko instalazio arriskutsuak, hala nola zentral nuklearrak, suteek edo uholdeek hondatutako eremuak eta abar.

INGURUMENA.

Baliabide hidrikoak eta hirigintza-garapena.

- Plangintza hidrológicoaren eta hirigintza-garapenaren arteko koordinazio hobea lortzeko, hirigintza-antolamenduko tresnak onartu aurretik xehetasunez aztertzea horietan aurreikusitako ur-erabilera gehigarrien ingurumen-eraginak eta egungo erabilerez gain plangintza onartuta duten garapenaren ondorio diren erabilerak ere kontuan hartuta.

Ibai-eremuak babestea ekintza inbaditzaileen aurrean.

- Onartzeko dituzten hirigintza-antolamenduko tresnetan arretaz zain dezatela uholdeak jasan ditzaketen eremuekiko errespetua eta ez dezatela ahalbidetu nekazaritza-erabilera edo eremu bakoitzaren arrisku mailarekin bateragarria den erabilera besterik, jakineko arazoa konpondu eta egoera orokorra larrituko duen babes-behar berririk sor ez dadin.

- Herrien babes-esparrutik haratagokoak diren ingurune hidrikoarekiko ekintza erasokorreki buruz euren eskuduntzen arabera egin behar dituzten ingurumen-txostenetan irizpide murriztailea har dezatela eta erabakiak baliozta ditzatela, uraren eta berari lotutako ekosistemen kontserbazio ekologiko onaren parametroen arabera.

- Kasu bakoitzean sistema egokienak erabaki ditzatela eraikitako saneamendu- eta arazte-instalazioak abian jar daitezzen eta euren ingurumen-funtzioa bete dezaten.

Hiri-mugikortasuna eta kutsadura.

- Mugikortasun-planak prestatzea sustatzea.

- Herritarren mugikortasuna hobetu eta kutsadura-indizeak murriztu ahal izateko, joan-etorriak bizikleta bidez segurtasunez egiteko egokien jot-

zen duten sistema udalerrian ezartzeko aukerak azter ditzatela.

Zarata.

- Herri-administrazioek berma dezatela hirigintza-araudiak eremu jakin batean ahalbidetzen dituen erabilerak bateragarriak direla, bereziki bizitegi-eremuetan eta hezkuntza- eta osasun-zerbitzuak daudenetan, eta bereziki kontuan izan dezatela jardueren ordutegia.

- Lokal zaratatsuak pilatzen diren eremuak sortzea saihestea eta dagoeneko akustikoki aseta dauden eremuen eragin txarrak zuzentzea; horretarako, egoeraren arabera beharrezko (eta proportzional) diren legezko edo arauzko neurriak aplikatu beharko dira.

- Toki-administrazioak gehiago erabil dezala Legeak erakunde probintzial edo autonomikoen lankidetzat eskatzeko ematen dion aukera eta erakunde gehiago lagun dezatela jardueren kontrola zuzen egiteko; gainera, kontrola heda dadila Administrazioek beraiek egiten dituzten ekintzetera.

- Arartekoak eska diezaiola Espainiako Gobernuari ingurumen-alorrean oinarritzko legedia egiteko duen eskuduntza erabiliz (Konstituzioaren 149.1.23 artikulua) eta, zehazki, 37/2003 Legearen 12.1 artikuluan ezarritakoa betez, ezar ditzala gehieneko emisio- eta immisio- muga batzuk, autonomia-erkidego bakoitzak bere legedietan egiten dituen babes-neurri gehigarriek kalterik egin gabe.

- Zarataren Legearen garapen arauemailea azkar dezatela bertan aurreikusitako tresnak, bereziki zarata-mapak eta ekintza-planak, prestatuz, arazo horiek jasaten dituzten herritarrek lehenbailehen suma ditzaten lege hori onartzearen ondorioak.

- Autonomia-erkidegoak egin ditzala Legean jaso gabeko zarata-arazoak konpontzeko arauak; eta Administrazio guztiek zorrotasun handiagoz gauza ditzatela gaur egun dituzten eskuduntzak, horrek, zalantzarik gabe, herritarrek jasaten duten zarata maila txikiagotuko baitu.

- Establezimendu publikoek sortutako zarataren arazoa konpontzen laguntzeko, xedapen orokorretan, udal-ordenantzetan edo jardueraren zein irekiera-baimenak ematean, zarata eta ordutegia kontrolatzeko sistemak jartzeko derrigorrezkotasuna ezartzeko aukera azter dadila.

- Arau daitezela maila arauemaile egokiarekin jendea biltzeko lokalak, udalak eraginkortasunez egiazta ahal izan dezan bertara joandakoen

segurtasuna eta osasuna eta inguruko bizilagunei eragozpenik eragiten ez zaiela.

- *Administrazioko arduradunei aholku hau ematea: Zarataren Legeak ematen dituen tresnez gain, kutsadura akustikoa murriztea susta dezaketen euren eskuduntzako alorrak aztertzea eta euren mende dauden zerbitzuetan egin daitezkeen hobekuntzak ikertzea.*

Telefonia mugikorreko antenak.

- *Horrelako instalazioek gizartean sortzen duten alarma saihesteko, bereziki sentikorrek diren herritarrak bizi diren tokietatik, hala nola ikastetxetatik edo osasun-zentroetatik, urruntzea komeni da.*

- *Azpimarratu beharra dago maiz ikuskatu behar direla eska daitezkeen muga eta baldintzen barruan daudenak eta baimenduta daudenak.*

LANDA-EREMUA.

- *Landa-eremuetan bizimodu tradizionalako ereduei eustea, herritarrek eskubide berak dituztela bermatuz eta oinarriko zerbitzuak hiriguneetako biztanleen antzeko kostuarekin eskura dituztela bermatuz.*

- *Dagokien toki-erakundeen eta autonomia-erkidegoen arteko koordinazioaren bidez, azken horien mendeko erakundeekin batera eta dagokienei beharrezko laguntza ekonomikoak emanez, nekazaritza-ustiategiak arautzeko neurriak areagotzea, hiriguneetatik lehenbailehen atera daitezten eragiten dituzten arazo higieniko-sanitarioak saihesteko.»*

X.3. BESTE ARARTEKOEKIN ESPARRU-HITZARMENAK GARDENTASUNA ETA JOKAMOLDE PUBLIKO ONA SUSTATZEKO ETA EBALUATZEKO.

Lehen aipatu denez, Andaluziako arartekoak, Gaztela-Mantxako arartekoak eta Euskal Autonomia Erkidegoko arartekoak dagozkien erkidegoetan Tokiko Plana zabaltzeko lankidetzahitzarmena izenpetu zuten.

Hitzarmenean, ebaluazio-sistemaren metodologia, euskarriak eta horien materialak eta beharrezko informazio osagarri guztia laga zien Nafarroako arartekoak eta, era berean, ekimen hori Andaluziako lurralde-esparrura egokitzeko beharrezko aholkularitza teknikoa emateko konpromisoa hartu zuen.

Erakunde sinatzaileek beharrezkotzat jo zuten gardentasuna eta jokamolde publiko ona sustatzeko estrategian sakontzea, eta horretarako lehen urratsa besterik ez da Tokiko Plana; ondorioz, lankidetzahitzarmenak esparruhitzarmenaren izaera ere hartu zuen.

Lau erakunde sinatzaileek esan zuten epe ertain eta luzera beharrezkoa izango litzatekeela horrelako ekimenetan sakontzea herritarren eskubideak sustatzeko eta ebaluazio-tresnak garatzeko; horregatik, egokitzen jo zuten ildo horretan ekimen berriak sustatzea eta ondorengo helburu hauek izango duen baterako ahalegina egitea:

– Zerbitzari publikoak sentsibilizatzea eta kontzientziazatzea herri-administrazioak Europako Jokamolde Onaren Kodeari atxiki dakizkion eta konpromiso hauek har ditzaten:

- Jakineko kalitate-konpromisoak jasotzen dituzten eskubide-gutunak eta zerbitzu-gutunak idaztea.
- Herritarrekin harreman-bide berriak ezartzea euren benetako behar eta itxaropenak eta asebetetze maila ezagutzeko.
- Herritarrek informazio publikorako sarbide librea izan dezaten sustatzea.
- Gardentasun publikoa eta hartutako erabakiak arrazoitzeko betebeharra sustatzea.
- Herritarrek erabakiak hartzen parte har dezaten sustatzea.

– Kanpo-ikuskaritzako sistema eta metodologiak garatzea, alor horretan lortutako aurrerapena neurtzeko eta hobetu beharreko arloak bilatzeko.

Helburu horiek lortzeko, dagozkien eskuduntzen arloan, erakunde bakoitzak egokitzen zituen ekintzak burutzeko konpromisoa hartu

zuen. Era berean, esku-hartzeak eraginkorrakoak izan daitezten, bi erakundeek baterako edo aldi bereko ekintzak jar ditzakete abian alor hauetako batzuetan edo guztietan.

– Herri-administrazioek herritarren eskubideekiko eta Administrazio onaren printzipioekiko duten errespetua ebaluatzeko sistemen diseinu metodologikoa.

– Dibulgazio-materialak argitaratzea.

– Dibulgazio-kanpainak egitea.

– Topaketak, jardunaldiak eta ekitaldiak antolatzeara.

– Bi erakundeetako langileek trebakuntza-jarduerak egitea.

– Bi erakundeetako langileek aholkularitza-jarduerak egitea.

– Herri-administrazioetan herritarren eskubideekiko eta administrazio onarekiko errespetuan izan diren esperientzia onen inbentarioa sortzea.

– Bakoitzak bere alorrean garatutako ekimenen eta lortutako emaitzen garapenari buruzko informazioa trukatzeara.

X4. ARGENTINAKO ERREPUBLIKAKO ARARTEKOEKIN ELKARTEAREN NAZIOARTEKO MINTEGIAN AURKEZTUTAKO TXOSTENA.

Abuztuaren 31n, Nafarroako arartekoak hitzaldia eman zuen Argentinako Errepublikako arartekoekin Elkarteak antolatutako Hezkuntzari eta Giza Eskubideei buruzko Nazioarteko Mintegian; Argentina iparraldeko Salvador de Jujuy herrian izan zen.

Ombudsman-aren ekintza proaktiboa hezkuntza alorrean izenburupean, Nafarroako arartekoak hezkuntza oinarriko eskubide eta gizarte-integratzioko faktore izateari buruz hitz egin zuen eta eskubide hori bermatzeko arartekoekin esku-hartzeak duen garrantzia azpimarratu zuen.

Erakundera heltzen diren kezka ohikoenak laburki aztertzen ondoren, azpimarratu zuen arartekoek ezin dutela kexa horiei arreta eskaintzera mugatu, eta alor horretan proaktibo izan behar zutelako nabarmendu zuen.

Erakundea sortu zenetik hezkuntza alorrean egin dituen ekintza guztiak xeheki azaldu zituen arartekoak.

– Haurren eskubideak, Ikasle etorkinekiko hezkuntza-arreta eta 0tik 3 urte bitarteko haur-hezkuntza gaiei buruzko Txosten Bereziak.

– Elkarbizitzari eta balioetan hezteari buruzko tailerrak antolatzea.

– Ikastetxeetarako material didaktikoak argitaratzea.

– Eskolako lehiaketak.

– Gizartea sentsibilizatzeko kanpainak.

– Erakusketak antolatzea.

– Erakundeen arteko koordinazioa sustatzeko ekimenak.

– Argitalpenak.

– Eskubide-gutunak formulatzea.

– Iritzi-inkestak egitea.

Arartekoak erabilitako material asko eman zizkien bertaratuei, Erakundearen ikuspegi berriarekiko interes handia erakutsi baitzuten.

X.5. EUROPAKO ESQUALDEETAKO ARARTEKOEN MINTEGIAN LONDRESEN AURKEZTUTAKO TXOSTENA.

2006ko azaroaren 20an eta 21ean Europako Eskualdeetako Arartekoen Mintegia egin zen Londresen, Europako arartekoak sustatuta. Ekitaldi hartara Nafarroako arartekoa gonbidatu zuten Gardentasuna eta jokamolde oneko kodeak sustatzeko estrategiak izeneko hitzaldia ematera.

Hitzaldian, arartekoak azaldu zuen ezinbestekoa dela herri-administrazioen eta herritarren arteko harreman-eredu berri bat sortzea eta azpimarratu zuen ombudsmannen europarrek zeregin aktiboa izan beharko luketela gardentasuna eta Administrazioaren jokamolde ona sustatzen, erakunde horiek lan horretan inplikatzeko dakartzan onurak argiak direla argudiatuz.

“Gaur egun gure erakundeek izaera juridiko argia dute, horrek neurri handian baldintzatzen du gure ekintzen profila eta nolabait herritarren interes orokorretatik urundu ere egiten gaitu. Nire ustez, desiragarria litzateke diziplina anitzagoko profila hartzea eta herritarren eskubideen defentsa egiteko eginkizun osoagoa gureganatzea.. Zalantzarik gabe, beraz, gure erakundeentzat oso interesgarria litzateke herritarren eskubideekiko errespetua sustatzeko eta oro har ebaluatzeko politiketan aktiboago inplikatzeko. Nire ustez, horrelako ekimenetan parte hartzeak honako onura hauek dakartza:

– *Europako Parlamentuak Jokamolde Oneko Kodea sustatzeko eta ebaluatzeko emandako agindua betetzea ahalbidetzen du.*

– *Ombudsman-aren instituzioa herritarrei eta elkarte-mugimenduari gehiago hurbiltzea ahalbidetzen du.*

– *Gero eta kultuago eta galdatzaileago den gizarte bateko herritarren eskubide berrien defentsako lider egiten du arartekoa iritzi publikoaren aurrean.*

– *Lan-ildo berri bat irekitzen du eta eduki materialez hornitzen ditu gure erakundeak.*

– *Kanpoko ikuskaritzaren printzipioak herritarren eskubideekiko errespetuaren alorrera hedatzea ahalbidetzen du.*

– *Ebaluazio-tresna estandarizatuak garatzea ahalbidetzen du,”*

Europako Kodea sustatzeko aukerak aztertu ondoren, honako aukera hau iruditu zitzaion arartekoari egokiena: Administrazioen artean hitzarmenak egitea herritarrekin dituzten harremanetan etengabeko hobekuntzako estrategiari hel diezaiozten.

Herritarren Eskubideen Tokiko Plana ekimenaren berri eta urteko txosten honen IV. kapituluan aipatutako esperientziaren emaitzen berri eman zuen, eta hau esan zuen: “esperientzia horren alderdirik garrantzitsuena da informazio-gardentasunaren eta administrazio-jokamolde onaren kanpoko ebaluatzaile gisa legitimo bihur gaitzakeen lan-ildo berria irekitzen duela gure Erakundearentzat”

Alor horretan Espainiako eskualdeetako arartekoen artean lankidetzan jardutearen alde egin zuen -hitzarmenenak sinatuz egiten ari diren ildoari jarraituz- eta Europako arartekoen arteko lankidetzak aukera zabalak azpimarratu zituen.

“Nire ustez, ararteko gisa errealitatean eragin behar dugu, herri-administrazioak sentsibilizatu behar ditugu eta herritarren eskubideak defendatzeko ekimen berritzaile oro sustatzeko lehen urratsa eman behar dugu”.

X.6. HIRIGINTZA- ETA INGURUMEN-DELITUEN GAINEKO JARDUNALDIA.

Nafarroako arartekoa Granadan izan zen 2006ko martxoaren 2an Andaluziako arartekoak eta Andaluziako Justizia Auzitegi Nagusiko Fiskaltzak antolatutako hirigintza- eta ingurumen-delituen gaineko jardunaldi batean.

Jardunaldi horien helburua zen fiskaltzen eta arartekoen artean estrategia koordinatu bat zehaztea urbanizagarria ez den lurzoruan plangintzari egiten zaizkion eraso etengabe gero eta ugariagoen arazoari aurre egiteko.

X.7. DERECHOS CIUDADANOS ALDIZKARIA ARGITARATZEA.

Otsailaren 3an aurkeztu zen Toledon autonomia-erkidegoetako arartekoek argitaratzen duten Derechos Ciudadanos aldizkaria.

Urtean behingo argitalpen horren helburua da autonomia-erkidegoetako arartekoek herritarren eskubideen defentsari eta gizarte-aurrerapenari dagozkien funtsezko gaiei buruz dituzten ikuspuntuak ezagutaraztea.

Aldizkaria aurkezteko ekitaldian izan ziren Espainiako arartekoa eta autonomia-erkidegoetako ararteko erakundeen titular guztiak, horien artean Nafarroako arartekoa.

Aldizkariaren lehen zenbakia immigrazioari buruzko monografikoa izan zen.

Aldizkariak jasotzen dituen artikuluek, adituek idatzitakoek, sisteman dauden paradoxak salatzen dituzte eta gehiegizko sinplifikazioak eta jarrera asimilazionistak saihestuko dituen eredu integraztaile berri bat zehazteko beharra azpimarratzen dute.

Arartekoen ustez, "integrazioaren ikuspuntutik pentsatu behar da immigrazioari buruz zentzuzko ezer esateko", integrazioa kultura oso desberdinetako pertsonen arteko elkarbizitza bilatzea dela ulertuz. Horrek benetako auzotasun demokratikoa eskatzen du; berdintasun eta herritartasun baldintzak arlo guztietan: familia-, gizarte-, hezkuntza-, lan- eta politika-arloetan eta abarretan.

Baieztatzen dutenez, ezin da ahaztu gizarte-integrazioaren gakoa nagusiki hartzen duen gizartearen beraren baitan dagoela, eta horrek jakin behar duela bere "potentzial integraztailea" hobetzen.

Gizarte honek dituen konpondu gabeko arazo-en artean dago immigrazio etengabea dela onartzea, lan-arloko eta aldi baterako migrazio-fluxuak diren ustea alde batera utzita. Gaur egun gure gizarteak duen zailtasunik garrantzitsuena kultura anitzeko errealitate bihurtu beharra kudeatzea da.

2006an sendotu egin da aldizkaria eta erredakzio-lantaldeak aldizkariaren atalak eta prestaketa-prozedurak zehaztu ditu. Aldizkariaren 2. zenbakia nagusiki Hirigintzan oinarrituko da eta hainbat atal finko izango ditu, hala nola alorren arabera antolatutako erakundeen ebazpenen atala eta abar.

X.8. AUTONOMIA-ERKIDEGOETAKO ARARTEKOEKIN BESTE KOORDINAZIO-EKINTZA BATZUK.

Azaldu dugunez, 2006an indartu egin dira autonomia-erkidegoetako arartekoen baterako eta koordinatutako ekintzak eta horiek Espainiako arartekoarekin egiten dituztenak. Aipatu ditugun Leongo Koordinazio Jardunaldiez gain, urtean zehar hainbat koordinazio-bilera arrunt egin ziren, besteak beste, hauek: Ombudsmanen Federazio Iberioamerikarrak (FIO) Argentinan egindako Bilzarrean parte hartu zuen arartekoak; zenbait arartekok azaroaren 16an Esplugues de Llobregaten egin zen Herritartasun Sariaren epaimahaian parte hartu zuten; maiatzaren 30ean Bernardo del Rosal-en omenaldian izan zen arartekoa; eta apirilaren 27an Madrilen Europako arartekoarekin topaketa izan zen.

Era berean, aurten bi aldeko topaketak indartu dira Asturiasko ararteko Mª Antonia Fernándezekin eta Euskal Autonomia Erkidegoko ararteko Iñigo Lamarcarekin bi erakundeek erabiltzen dituzten prozedurak hobeto ezagutzeko eta herritarren eskubideak defendatzeko eta sustatzeko dituzten ekimenak ezagutzeko.

XI. KAPITULUA. JARDUERAK ZABALTZEA ETA HEDATZEA

Nafarroako arartekoaren plan estrategikoak duen helburuetako bat da herritar guztiak Erakundera errazago heltzeko bideak eskaintzea, eta horretarako, logikoa denez, arartekoa jendeak ezagutzea bultzatu behar zen.

Lehen urte hauetan hedapen-lan handia egin da, eta helburua izan da nafar guztiak arartekoaren funtzioak zein diren eta zer muga dituen ezagutzea, herritarrek zerbitzu publiko berri hori era zuzenean eta egokian erabil dezaten.

Zerbitzua erabili duten bi pertsonatik batek adierazi du Erakundeak jarduteko dituen aukerei buruz aurretik zuten ideia zabaldu egin dutela, eta horrek pentsarazten digu herritarrek Erakundeak hobeto ezagutzen badute herritarren eskubideak hobeto defendatzeko aukera izango luketela.

Bestalde, Erakundeak egin behar duen hedapen-lanak indartu egin behar ditu herritarren eskubideei bultzada emateko ekimenak. Horretarako, zer eskubide dituzten jakinarazi behar die herritarrei, eta sistema demokratikoak herritarren eskubideak defendatzeko jarri dituen mekanismoetara talde ahulenei eta gutxietsienei berdintasunean iristea eragozten dieten kultura-trabak eta traba sozioekonomikoak ezabatzen lagundu behar du.

XI.1. KOMUNIKABIDEETAN AGERTZEA.

Arartekoa komunikabideen aurrera maiz agertu da, eta horrekin Erakundeak ezagutarazten, eta, batez ere, bere funtzioa zein den adierazten eta ulertarazten saiatu da.

2006an, arartekoak jarduera hauek egin zituen komunikabideen aurrean:

- 5 prentsaurreko
- 16 prentsa-ohar
- 15 irratsaio
- 3 elkarrizketa irratan
- 5 elkarrizketa telebistan
- 2 elkarrizketa beste komunikabide batzuetan, eta
- 1 elkarrizketa, bideo-txatean

Urtean zehar toki-komunikabideekin elkarlanean aritu da. 2005eko amaieran hasi zuen lankidetzatza hori. Arartekoak hileroko bi irratsaiotan parte hartu du: bat, Onda Ceron (hileko azken astelehenean) eta bestea COPE-Navarran (hileko lehenengo asteartetan), irrati-enpresa horiek erakutsi duten interes eta elkarlan desinteresatuari esker.

Gutxi gorabehera ordu erdi irauten zuten bi irratsaio horiek antzeko egitura zuten.

Bi saioetan, gai jakin bati buruz (osasuna, hezkuntza, etxebizitza eta abar) herritarrek adierazitako ohiko kexa batzuk aipatu ziren. Adibide gisa, azkenaldian interes handiena pizten duten kexak azaldu ziren, eta, azkenik, interes berezia zuen gai monografiko bati eskaini zioten saioaren zati handi bat.

Elkarrizketak honako komunikabide hauetan eskaini zituen: COPEn, Canal 6en, TVEn, Radio Euskadin, Localian, Euskalerrria Irratian, Canal 6en, Popular Televisiónen, Sesenta y Tantos aldizkarian eta Zizur Nagusiko "Al revés" aldizkarian.

2006ko martxoaren 16an arartekoak Diario de Navarraren bideo-txatean hartu zuen parte. Guztira 107 galdera egin zizkieten, 2002an baino askoz ere gehiago; izan ere, orduan 26 galdera jaso zituen.

XI.2. WEB ORRIA BERRIZ DISEINATZEA.

2006ko lehenengo hiruhilekoan amaitu ziren Erakundearen web orria berriz diseinatzeko hasitako lanak. Bi helburu zituen zeregin horrek:

- Minusbaliatuak orrialdera errazago iristeko baldintzak betetzea.
- Erakundera iristeko bideen berri ematea.

Indarrean dagoen legediak 2005eko abenduaren 31 baino lehen haien web orriak egokitzeko eskatu die Administrazio Publikoari irisgarritasun-estandarrek bete daitezen. Erakundeak ezin zion muzin egin betebeharrak horri, eta kanpoko enpresa bat kontratatu zuen Erakundearen web orria eskakizun tekniko horietara egokitzeko.

Minusbaliotasun-mota desberdinak dituzten pertsonak zailtasunak izaten dituzte web orriak erabiltzeko, oztopo anitzekin egiten dutelako topo. Gehienetan, barrera horien eraginez minusbaliatu taldeek, dagoeneko diskriminatuta daudenean, ezin dituzte aprobetxatu sareak eskaintzen dituen komunikatzeko aukera ikaragarriak, hau da, ezin dituzte hezkuntza-programak eskuratu, lanarekin zerikusia duen informazioa izan, jardueri buruzko informazioa edo hiri-programei buruzkoa jaso, ez eta web orriko informazio orokorraren berri izan ere, besteak beste.

Webguneen erabilerraztasun-arazorik ohikoek honako hauek izan ohi dira:

- Ordezko testurik ez duten irudiak.
- Irudi-mapen puntu nabarietarako ordezko testurik ez.

- Orrialdeetan egitura-elementuak behar ez bezala erabiltzea.
- Azpitulurik gabeko soinuak edo deskribapenik gabeko irudiak.
- Markoak (frames) edo programa txertatuak

(scripts) erabili ezin dituzten erabiltzaileek ez dute ordezko informaziorik izaten

- Taulak lerrotatzen direnean interpretatzeko zailak izaten dira.
- Kolore-contraste txikiko guneak.

Defensora del Pueblo Ararteko Navarra-Nafarroa

...defendiendo tus derechos

Bienvenidos a la web de la Defensora del Pueblo

El Defensor del Pueblo de la Comunidad Foral de Navarra es la Institución que, por mandato de nuestro Parlamento, vela por el cumplimiento de los derechos fundamentales y las libertades públicas de los ciudadanos, y con esta finalidad supervisa la actuación de las Administraciones Públicas y de los entes locales de Navarra.

Las nuevas tecnologías nos facilitan la comunicación con y entre los habitantes de Navarra y a su disposición ponemos esta página web para agilizar aún más su acceso, que no puede sustituir el personal, pero nos facilita a todos la proximidad con sus problemas como ciudadanos.

Valga asimismo esta página web para contribuir a extender la cultura del respeto y la protección de los derechos humanos y las libertades sobre las que afincamos los ciudadanos nuestra convivencia, esos derechos y libertades que inspiran en las Administraciones la necesaria sensibilización responsable sobre los problemas individuales y colectivos de la sociedad navarra.

Bienvenidos.

María Jesús Aranda Lasheras.
Defensora del Pueblo de Navarra

MUJERES
DISCAPACIDADES
INMIGRACIÓN
WEB DEL MENOR
TERCERA EDAD
FORO DERECHOS CIUDADANOS
RED DE ASOCIACIONES COLABORADORAS
MUNICIPIOS COLABORADORES

[Política de Privacidad](#) [Aviso Legal](#) [Accesibilidad](#) [Copyright](#)
C/ Emilio Arrieta, 12 31002 Pamplona Tfno. 948 20 35 71 Fax 948 20 35 49
Copyright © 2006 Defensora Navarra

Web orria egokituta, irudia bera ere aldatu egin zen.

Era berean, eta Erakundera iristeko dauden moduak zein diren zabaltzeko asmoarekin, web

orriaren berri emateko aurkezpena egin zen. Hala, aurreko urtean egindako "Jardun" kanpaina indartu zen; izan ere, kanpaina horren bidez 900-702-900 doako telefono zenbakia, posta-helbidea eta helbide elektronikoaren berri eman zen.

XI.3. ARARTEKOAK EMANDAKO HITZALDI PUBLIKOAK.

Arartekoak herritarren eskubideen alde egindako lana handia izan zen.

Hainbat jardunaldi eta gertakizunetan txosten-gile gisa hartu zuen parte arartekoak. Horien bidez, herritarren eskubideen alde egiteko garaian konbentzitzeko gaitasuna ezaugarri duen erakunde baten printzipio eta balio demokratikoak entzunareto anitzetara eramateko aukera izan zuen. Gogoan izan Erakundeak ahalegin berezia egiten duela ahulenak babesteko, eta berdintasuna zailtzen duten kultura-trabak eta traba sozioekonomikoak ezabatzen laguntzen duela.

Hona hemen 2006an arartekoak emandako hitzaldi batzuen laburpena.

XI.3.1. "OMBUDSMAN-EN ERRONKA BERRIAK ESTATU SOZIALAREN ERALDAKETAREN AURREAN"

Uztailaren 7an, Donostian, EAEko arartekoak antolatutako udako ikastaroetan, Nafarroako arartekoak "Ombudsmen-en erronka berriak Estatu Sozialaren eraldaketaren aurrean" izeneko hitzaldia eman zuen.

Hitzaldian azaldu zituen ideiarik nagusienak jaso ditugu hemen:

"Ekonomiaren nazioartekotzearekin eta globalizazioarekin, mundu mailan gertatzen ari diren eraldaketa sakonek, zalantzarik gabe, makroekonomia hobetzeko aukera ematen digute, baina orain arte ez dira aldeko gertatzen ari gutxietsita dauden klaseentzat; horixe egiaztatu digute azken hamarkadetako emaitza enpirikoek.

Gizartearen dualizazio-prozesu baten aurrean gaude: gure gizarteetan, paradoxikoki, batera daude ekonomia oparoaldia eta ongizate orokorra eta pobrezia-modu berriak eta gizarte-bazterketa.

Gizartearen beharrak oso aldakorak dira; eskaria modu esponenzialean ari da hazten, eta baliabide publikoak halabeharrez mugatuak dira.

Inguruabar honetan, gehienek pentsatzen dute Estatu Sozialaren papera berriz ere definitu egin behar dela. Hala ere, batzuk gizarte-murrizketak ezinbestekoak direla pentsatzen dute, eta besteok, berriz, Estatu Sozialaren gaitasun arautzaileak garatzearen aldekoak gara.

Gure ustez, ezinbestekoa da herritarrek azal dutako eskari berriak beteko dituen "Estatu zentzuduna" izeneko eredu berri bat eraikitzea. Indar produktiboekin eta, batez ere, irabazi asmorik gabeko gizarte-ekimen gero eta ugariagoekin harmonikoki batu daitekeen Estatu behar dugu,

emaitzarik onena lortzeko. Geroz eta indartsuagoa den gizarte zibilaren garapena erraztu eta sustatuko duen faktore gisa jardungo duen Estatu behar dugu. Gizartearentzat estrategikoak diren roletan ahalegin berezia egingo duen Estatu. Berdintasuna, elkartasuna eta osotasuna defendatzeko politika aktiboen bidez gizarte-oreka eta bizikidetzat sustatuko duen Estatu.

Bestalde, kultura-maila handitzeaz bat gizarte zibila indartu egin da, eta geroz eta artikulatuagoa eta aktiboagoa da.

Batez ere eta bereziki, benetan herritarren zerbitzura dagoen Estatu egin behar da herritarren atxikimendua lortzeko, herritarren ahotsa entzungo duena eta gizartearen parte hartzea aktiboki sustatuko duena.

Egoera berri horretan, Ombudsmen gisako erakundeek oinarrizko papera beteko dute, eta, horrek, gure funtzioak eta, halabeharrez, gure egiturak nabarmen aldatzea eskatuko digu.

Gure bitartekotza-papera nabarmen bultzatu beharko dugu, eta zeregin horretan, askotan, eraginkor izatea nahi badugu, gure jarduerak oharkabekoa izan beharko du iritzi publikoaren aurrean.

Herritarren eskubideei bultzada emateko jarduerak izango dira gure leitmotiva. Baita parte-hartze eta gardentasun publikoa sustatzea, administrazio-jokaera ona sustatzea, eta herritarren eskubideen eta betebeharren gutunak eta zerbitzu-gutunak kontrolatzea ere.

Herritarren eskubideen errespetua ziurtatuko duten berme-mekanismo eta -sistemak ezar daitezkeen eskatzeko eta sustatzeko ardura dugu arartekook.

Gure erakundeek politika publikoen kanpo-ebaluazioetan paper aktiboagoa izan behar luke, herritarren eskubideak betetzen direla egiaztatzen; eta, horretarako, gure egitura eta lan-profila aldatu beharko dugu, eta kanpo-ikuskaritzako eta ebaluaziorako metodologia berriak garatu beharko ditugu."

XI.3. 2. "HEZKUNTZAK NAFARROAN BA OTE DU MEREZI DUEN LEHENTASUNIK?"

2006ko martxoaren 20an, Iruñean egindako Hezkuntzari buruzko Jardunaldietan "Zer eskatzen dio gizarteak eskolari?" izeneko mahai-inguru batean hartu zuen parte arartekoak hizlari gisa.

Hezkuntza kontseilariak eskatuta hartu zuen parte mahai-inguru horretan; eta, ararteko gisa, gaur egungo hezkuntza-sistemaren errealitatea

balioesteko eskatu zion, baita behar dugun eskolarri buruz duen iritzia azaltzeko ere.

“Hezkuntzak Nafarroan ba ote du merezi duen lehentasunik?” izeneko hitzaldian, arartekoak, lehen lehenik, hezkuntzak erabateko lehentasuna duela esan zuen, gizartean eta ekonomian duen eragin erabakigarriagatik:

“Arartekoa naizen aldetik erabat nire egiten dut Andreas Schleicher-en, PISA txostenaren egilearen, tesia. Schleicherrek dio ebidentziak behin eta berriz egiaztatzen digula hezkuntzan eta formazioan segurtasunez inbertitzen duten herrialde eta kontinenteek etekin ekonomikoa eta soziala ateratzen diotela aukera horri.

Osasun publikoko adituek esan ohi dutenez, oinarrizko beharrak beteta daudenean, herritarren osasuna gehiago hobetuko da hezkuntzan inbertitutako euro batekin, euro hori osasun-sisteman bertan inbertituta baino. Hori horrela bada, eta badirudi datuek horixe diotela, zer gehiago esan beharko litzateke gizarte-zerbitzuen alorrean etorkizuneko beharrei aurre egiteko, langabeziaren gizarte-bazterketari aurre egiteko, biolentziaren kontra borroka egiteko eta abarretarako hezkuntzan inbertitzeak dakarren errentagarritasunari buruz?

Herrialdeen garapen ekonomikorako ere elementu erabakigarria da hezkuntza, nahitaez baldintzatzen baitu enpresen kalitatea eta produktibitatea eta, ondorioz, enpresen lehiakortasuna. Horiek globalizatutako mundu batean egonkortasun ekonomikorako funtsezko faktoreak dira; horixe gogorarazten digute behin eta berriz analista ekonomikoek”.

Era berean, hezkuntza funtsezko eskubidea dela gogorarazi zigun, egoeraren araberako aurrekontu-zailtasunek mugatu ezin dutena eta mugatu behar ez dutena:

“Baina, beste ezeren aurretik, hezkuntza funtsezko eskubidea da. Eskubide pertsonala eta besterenezina. Ez da baliabide estandar batzuk bermatzera mugatzen, eta ez da erdibideko emaitza batzuekin konformatzen; hezkuntza-helburuak ikasle guztiek lor ditzaten du helburu.

Eskubidea norbanakoak duela ikustea ezinbestekoa da, eta ezin da esan aurrekontuaren inguruko arrazoiak daudela behar diren neurriak ez direla hartu justifikatzeko. Behar objektibo bat badago, dudarik gabe, neurriak eraginkorrenaren alde egin beharko da, baina betiere eskuratu nahi den helburua lortzen bada. Inola ere ezin zaio eskubideari uko egin aurrekontuaren inguruko arrazoiak baino ez daudela esanda”

Hain justu, nabarmendu zuen norbanakoaren ikusmolde horrek ematen diola arartekoari paper garrantzitsua, eta Hezkuntzaren alorreko keza nagusiak aipatu zituen.

Hezkuntza-plangintzak dituen arazoak aipatu zituen, horiek izaten baitira ernegazio gehien eragiten dituztenak, bereziki, elebitasunetik datozenek eta eraiki berri diren auzoetan hornidura berriak abian jartzeko izaten diren atzerapenek.

*“Alor horretan, gure gizarteak, eredu linguistiko-
ei dagokienez, gehiegizko polarizazioa duela nabarmendu dugu, beste behin ere. Arartekoaren Erakundetik eskatu behar dugu indarrean dauden legeak zuzen bete daitezela, baina, era berean, arrazionaltasunerako deia egin behar dugu, eta gogorarazi guztion betebeharra dela elkarrekin bizitzeko giro hobea sortzea.*

Gure aholkuek beti nabarmendu dute eskaintzak eskarira egokitzeko beharra duela eta gurasoek hautatutako hezkuntza-eredua errespetatu behar dela. Plangintza ahalik eta bizkorren eta behar duen aurrerapenarekin egin behar dela ere aholkatu dugu, azken orduko arazoak saihesteko. Badakigu beti izango direla desadostasun puntualak, baina gogorarazi behar dugu zerbitzari publiko orok duela bere erabakiak justifikatzeko betebeharra, eta horretarako gardentasun eta parte-hartze publikorako printzipioak ezarri behar dituela”.

Instalazioek dituzten urritasun eta eskasiei buruzko keak Erakundera geroz eta maizago iristen direla nabarmendu zuen.

“Gure eskura dugun informazioa kontuan hartuta, esan behar da eskasiak, oro har, ez direla larriak, baina instalazio gehienek dituztela; izan ere, instalazioak pixkanaka baina etengabe ari dira hondatzen.

Nafarroako ikastetxe askok hogeitahogei edota hogeitahamar urte baino gehiago dituzte, eta horietako askotan mantentze-lan prebentibo eta zuzengarri gutxi egin dira.

Arazo horri irtenbidea emateko inbertsio handiak egin behar dira, baina, horretaz gain, hausnarketa sakona ere egin behar da mantentze-lanen gaineko gaur egungo sistemaren ardurari buruz, berriz ere gauza bera gerta ez dadin”.

Erakundeak hainbat ikastetxe publikotan izaten den ikasle immigranteen pilaketari buruz Txosten Berezi bat egin zuela gogorarazi zuen, eta zero eta hiru urte arteko neska-mutilei ematen zaien hezkuntza-arretari buruzko beste bat ere egin zuela; bi txosten horien bidez premiazko neurriak hartzeko aholkuak eman zituztela ere esan zuen,

baina orain arte, behintzat, ez direla behar bezala gauzatu.

“Gure komunitateko zenbait ikastetxetan gertatzen diren bazterte-prozesuak tinkotasunez eta erabakitasunez saihesteko eta gainditzeko premi-azko hezkuntza-neurriak hartu behar direla esaten jarraitzen dugu. Neurri horiek hartzen ez diren bitartean, ikastetxe horiei ohiz kanpoko hezkuntza-bitartekoak eskaini behar zaizkie duten diskriminazio- eta desberdintasun-egoera orekatzeko.

Ez da posible auzi honek duen garrantziaren berri ez jakitea; izan ere, ikasle immigranteak eta maila soziokulturalean gutxietsiak direnak hezkuntza-sisteman sartzea da, zalantzarik gabe, gizarteak dituen integrazio-tresnetatik eraginkorra.

Urte hauetan zero eta hiru urte arteko neska-mutilei ematen zaien hezkuntza-arretarekin zerikusia duten kexa ugari ere jaso ditugu. Gizarte oihartzunak, batez ere, toki falta dagoela eta bertara sartzeko izaten diren baldintzak aipatzen ditu, baina zerbitzu-kalitatearen bermeei buruzko kexak ere askototan izaten ditugu, eta, era berean, geroz eta jende gehiago ari da haur-hezkuntza publikoa eta doakoa aldarrikatzen.”

Hitzaldia amaitzeko, ohiko izaten diren beste kexa batzuk aipatu zituen: laguntza-baliabide gutxiegi daudela aipatzen duten kexak, hezkuntza bereziaren gaineoak, eskola-garraiorako laguntzei buruzkoak, eta ikasleak onartzeko prozeduretan ezarritako irizpide osagarriak aplikatzeari buruzkoak:

“Usu entzuten dugu norbaitek zerbait egin behar lukeela. Baina, nork esaten die guraso askori ez direla beren seme-alaben hezkuntzaz arduratzen ari, edo irakasleei biktima gisa azaltzeari uzteko?, nork gogorarazi komunikabideei adin txiki-koak babesten eta trebatzen ardura ikaragarria dutela?, edo nork esaten digu arduradun publiko eta politikooi balioak eta jokamoldeak beti eredu-eran oinarrituta ikasten direla?”

Bizikidetzaz arazoei dagokienez, azken urteetan gizarte-entzute handia lortu duela aipatu zuen, eta, era berean, 2005aren amaieran gizartea bizikidetzarako hezkuntzan sartzeko gizarte- eta hezkuntza-agente guztien arteko koordinazio-estrategia bat proposatu zuela gogorarazi zuen. Irakasleek gizartearen laguntza dutela eta laguntza morala dutela senti dezaten lortzea da helburua.

“Adituek bat egiten dute indarkeriaren kontra hezkuntza-proiektu osoa behar dela esatearekin. Hezkuntza-proiektu horrek bizikidetzaz-balioak

sustatu behar ditu, eta gizarte guztiak parte hartu behar duela diote.

Ekimenak, hasieratik, kontseilariaren beraren, Udalerrien Federazioaren, Gazte Kontseiluaren, guraso-elkarteen, prentsa-elkartearen, institutueta-ko zuzendarien elkartearen, Eskola Kontseiluaren eta abarren laguntza izan zuen, eta alor horretan gizarte guztiak parte hartzeko inflexio-puntu izan zela uste dugu, benetan, ordura arte Hezkuntza Sailaren arazoa baino ez zela baitzirudien. Hasitako bideak bere fruituak emango dituela espero dut, bakoitzak bere eskumenen eremurako aurreikusitako ekimenak betez gero.”

Balioetan hezteak duen garrantzi erabakigarria aipatu zuen, eta horretarako Erakundeak lantegi berezi bat antolatu zuen Nafarroako Unibertsitate Publikoarekin batera:

“Balioetan hezteak gizarte guztiak duen erantzukizunaren gainean finkatu behar da, baina zeregin horretan hezkuntza-sistemak izan behar du buru.”

Hezkuntza-gastua lehenetsi behar dela nabarmendu zuen irakaskuntzaren kalitatea hobetzeko, eta horretan eskola-porrotari aurrea hartzeak duela lehentasuna aipatu zuen.

“Andreas Schleicherrek aurkeztu berri duen txostenean jasotakoa aipatuta, oso eskasa da hezkuntza-gastua Espainian, eta, Nafarroako egoera hobea bada ere, oso urrun dago hezkuntza lehentasun nazionalen lehen mailan ezarri duten herrialdeetatik.

Administrazioa, eta harekin batera gizarte guztia, hezkuntzari merezi duen lehentasuna ematen ari zaion jakiteko eta beharrezko bitartekoak inbertitzen ari ote den jakiteko hausnarketa egin behar duela uste dut.

Ezin dugu sorgor geratu PISA txosteneko konparazio-datuak aztertuta, edota lehen hezkuntzako ikasleen ia % 50ek matematikan edo hizkuntzan eskatutako maila ez duela lortzen egiaztatzen dugunean.

Eskola-porrotari aurrea hartzeko egiten dugun guztia beti izango da gutxi, eta inola ere ezin dugu gure burua zuritu gure egoera batez bestekoa baino hobea dela esanda. Material sentikorra-ekin ari gara lanean, eta bikaintasunak izan behar du gure xede. Ezin gara gutxiagorekin konformatu. Eragin atzeratua duen erloju-mekanismo bat erakitzten laguntzen ari gara. Haurra heldu bihurtzen denean balioetsi ahal izango ditugu emaitzak eta egiaztatu eraginak.”

Irakasleen ilusioa eta parte-hartzea areagotzeko estrategiak behar direla aipatu zuen. Hezkuntzan baliabide ekonomikoak oso garrantzitsuak direla nabarmendu zuen, baina hezkuntzaren alorrean ezinbestekoak pertsonak direla.

“Hezkuntzaren muina ikasle-irakasleen arteko harremana da, eta hala izan behar du, eta, horregatik, profesionalen kualifikazioa eta inplikazioa dira, zalantzarik gabe, kalitatearen faktore nagusi.

Baina irakasleen inplikazioa lortzea ez da diru kontua soilik; elkarrekin partekatutako balioetan finkatutako ilusioz betetako etorkizuna sortzea eta ikuspegi itxaropentsua sortzea ere esan nahi du. Ezinbestekoa da hori lortzeko behar diren baldintzen gaineko hausnarketa sakona egitea. Ekintza-mota horiek izan daitezke egin beharreko bidea”.

Hitzaldia bukatzeko, hezkuntza-politikan adostasuna beharrezkoa dela defendatu zuen, eta plangintzarako oinarrizko antolaketa-elementuak, curriculum-ereduak eta antolaketa- eta zuzendaritza-sistemak diseinatzen hezkuntza-komunitate guztiak parte hartu eta inplikatu behar duela nabarmendu zuen.

“Utz iezadazue honako hau aipatzen: ezinbestekoa da hezkuntza-politikari buruzko oinarrizko adostasuna sustatzea, eta erabat ziur nago horrekin; izan ere, adostasun horrek oreka emango dio sistemari; horixe eskatu dute behin eta berriz hezkuntza-komunitateko agente guztiek, eta iritzi horrekin bat egiten dute ararteko guztiek. Nafarroari dagokionez, adostasun hori beharrezkoa izateaz gain, bideragarria ere badela pentsatzen dut.

Badakit ikuspuntu eta balio desberdinak ditugula, eta horregatik, uste dut adostasun horrek oso oinarrizkoak diren helburu estrategikoak jaso behar dituela, eta funtsezko zenbait antolaketa-elementutan gutxieneko puntu batzuk onetsi behar direla.

Gizarteak kalitatea hobetzeko eta eskola-porrota zorrotz murrizteko helburuak eta xedeak adosteko eskatzen digu, eta guztion artean bizikidetzaren eta balioen gaineko hezkuntza bultzatzeko. Zaila da bizikidetzan hezteko guk hezkuntza-sisteman bertan eta ikastetxe bakoitzean elkarrekin bizitzeko borondate irmoa dugula frogatzen ez badugu.

Gure haur eta gazteen hezkuntzak agenda politikoan merezi duen lehentasuna izan dezan eta profesionalek ilusioa berreskura dezaten lortu behar dugu, hainbat biktimajarrera gaindituta; izan ere, nahiz eta biktima sentitzea oso ulergarria izan, etsipenaren, parte-hartzerik ezaren eta presti-

giorik ezaren sorgin-gurpila betikotu baino ez du egiten.

Plangintzako oinarrizko antolaketa-elementuak, curriculum-ereduak eta antolaketa- eta zuzendaritza-sistemak diseinatzen hezkuntza-komunitate guztiak parte hartzeak eta inplikatzek ere horretan lagundu behar du.

Gure komunitateak badu gizarte-kohesio nahi egokia, erakunde indartsuak ditu eta nabarmen ageri dira gizarte-bizitzan; Nafarroak duen neurriak ere gure alde egiten du.

Anbizio handikoak izan behar dugu, baina baita errealistak ere, eta horrek gutxieneko adostasunei heltzea eskatzen digu”.

XI.3.3. “MENDEKOTASUNAREN ARRETA, NAFARROAN”

2006ko urriaren 5ean “Mendekotasunaren arreta, Nafarroan” izeneko hitzaldia eman zuen arartekoak Iruñeko Ateneoan, Zientzia Moralen eta Gizarte Zientzien sailak antolatu zuen zikloan.

Hitzaldi horretan mendekotasunak Nafarroan zer egoera duen azaldu zuen, eta, bereziki, helduenek bizi duten mendekotasun-egoera nabarmendu zuen. Erakundeak egindako “Pertsona helduen mendekotasunaren arreta, Nafarroan” izeneko Txosten Berezian ageri da egoera hori. Etxez etxeko laguntzaren arloan dauden eskasiak nabarmendu zituen, mendekotasunari aurrea hartzeko plana inplementatzeko premia duela esan zuen, egoitzak finantzatzeko eta hitzartzeko politika berrikusi egin behar dela eta politika horrek gardentasuna eskatzen duela aipatu zuen, egoitza horien guztien kalitatea eta bideragarritasuna bermatzeko.

“Etxez etxeko laguntza, gaur egun, ez da nahikoa, batez beste zerbitzu horrek astean 2,5 ordu baino ez baititu eskaintzen. “Laguntza ekonomikoek” ez dituzte zainketak bermatzen, ez eta zainketa-lana prestatuta dauden pertsonen egiten duten ere, ia kontrolik ez baitago. Zaharrak orduan eta mendekotasun gehiago izan eta orduan eta arreta-ordu gehiago behar izan, txikiagoa izaten da bermea eta gutxiago kontrolatzen da jasotzen duen etxez etxeko arretaren kalitatea”.

Txostenean jasotako ondorio eta aholku nagusiak gogoratu zituen, eta Mendekotasuna Babesteko Sistema Integral Berria arautu behar dela azpimarratu zuen. Sistema horrek zaharrei (geroz eta gehiago baitaude) egokitua eta haien profil berriari egokitua izan behar duela esan zuen.

“Bakarrik bizi diren adineko pertsonen kopurua bikoiztu egin da azken 10 urte hauetan, eta dagoeneko 17.000 dira.

80 urte baino gehiago dituzten 26.000 adindu ditugu, eta kopuru hori bikoiztu egingo da datozen bi hamarkadetan.

Adinduak gehiago izango dira etorkizun hurbilean, baina, batez ere, desberdinak izango dira gaur egun daudenetik, prestakuntza gehiago duten adinduen belaunaldi berriek ordezkaturako baitituzte oraingoak, eta, beraz, produktiboagoak eta lehiakorragoak izango dira.

Beste dinamika bat izango dugu, baita bere gizarte-pisua aldarrikaturako duen beste gizarte-gehiengo bat ere, “zahartzaroaren kultura-iraultza” esaten zaiona, hain zuzen ere, eta horrek bertan behera utziko du gaur egun adinduek duten ostrakismo eta garrantzirik ezaren zigorra.

Pertsona adinduak beste baliabide batzuk beharko dituela aurreuposatzen da, hots, bere gaitasunak eta herritar gisa dituen eskubideak garatzen jarrai dezan lagunduko dioten baliabideak. Ez dirudi gaur egungo eredu instituzionala jasango dutenik. Beren familia- eta gizarte- ingurunean bizitzen jarraitu nahiko dute eta zerbitzu hobeak eskatuko dituzte.

Beraz, kontua ez da baliabideak gehitzea erabiltzaile gehiago izango direlako, baizik eta adindu berriek izango dituzten beharrak, nahiak eta proiektuak zein diren jakitea eta horientzako zerbitzu berriak jarri eta ematea.

“Zaintzaile informalen krisia” deritzonak eta erakunde publikoek dituzten finantza-mugek protagonismoa eta erantzukizun pribatu eta publikoak beste era batera banatu behar direla pentsatzera behartzen gaituzte, adinduei behar duten arreta emateko”

Poztu egin zen Mendekotasunaren Legea onetsi berria delako, baina, era berean, arartekoen tal-

deak legeak hainbat alderditan dituen urritasun eta zehazgabetasunen gainean egindako hausnaraketaren berri ere eman zuen. Txosten horren berri V. Kapituluari eman dugu.

XI.3.4. ARARTEKOAK EMANDAKO BESTE HITZALDI PUBLIKO BATZUK.

Kolektibo ahulenak defendatzeari, immigrazioari, pobrezari eta gizarte-bazterketari, adinduaren eskubideak defendatzeari eta abarri buruz arartekoak egindako hedapen-jardueren berri eman dugu VII. kapituluari. Era berean, txostenaren beste kapitulu batzuetan, arartekoak nazio-mailako eta nazioarteko arartekoen jardunaldi eta topaketetan emandako hitzaldiak aipatu ditugu, baita Herritarren Eskubideen Toki Planaren barruan egindakoak ere. Orain, berriz, orain arte aipatu ez ditugunak sartuko ditugu.

Kapitulu honetan eta besteetan aipatutakoez gain, arartekoak hitzaldiak eskaini zituen honako hauetan: Kalte Zerebralari buruzko Kongresuaren inaugurazioan, Mendabiako udalak antolatutako toxikomaniei aurrea hartzeko ekitaldian, Euskara Kultur Elkargoak antolatutako hizkuntza-eskubideei buruzko mahai-inguruan, Santa Maria La Realgo Etxekoandreen Elkarrekin antolatutako emakumeen eskubideak babesteari buruzko mahai-inguruan eta abarretan.

Erakundeko beste kide batzuek ere eman dituzte hitzaldiak, Osasun Mentalari buruzko Jardunaldietan, Emakume Aurrerakoien Elkarrekin antolatutako hitzaldietan...

Arartekoak duen karguagatik makina bat erakunde-ekitaldian ere izan da, baina ez dugu beharrezko ikusten horiek zerrendatzea. Izan zuen garrantziagatik bat aipatu nahi genuke, ordea: arartekoak espetxei buruzko Nazioarteko Jardunaldian hartu zuen parte; 2006ko martxoaren 30ean izan zen, Bartzelonan.

XII. KAPITULUA. EBALUAZIOA ETA KALITATEAREN HOBEKUNTZA

Aurreko urteetako norabideari jarraituz, Erakundearen kalitatea ebaluatzeko sistema erabili da. Hala, aurreko urtean bezala, herritarren gogobetetze orokorraren indizeek altuak izaten jarraitzen dute, eta, gainera, kasu batzuetan, hazi egin da batez besteko balorazioa eta beste pertsona batzuei Nafarroako arartekoarengana jotzea gomendatuko lieketen pertsonen ehunekoa.

Urteko azken hilabeteetan kexak bideratzeko izapideen epeak luzatu egin direla nabaritu da. Hala ere, erabiltzaileen % 22,9k bakarrik uste dute epe hori "luzea edo oso luzea" dela.

XII.1. HERRITARREN ARTATZE ZERBITZUAN IZANDAKO HOBEKUNTZAK.

Erakundearen Kalitate Planak aurrera jarraitzen du. Hala, urtean zehar, martxan jarri ziren Herritarren Artatze Zerbitzua Hobetzeko Taldeak 2005eko azken hiruhilekoan egindako proposamen gehienak. Talde horren bidez, herritarrei emandako arretaren kalitatea hobetzeaz gain, Erakundeak herritarrentzako irisgarritasun handiagoa izatea lortu nahi da. Zehazki, neurri hauek aplikatu ziren:

2006an Herritarren Artatze Zerbitzuan aplikatutako hobekuntzak.

- Arreta Zuzeneko Bulegoaren seinaleztapen berria.
- Izenaren aldaketa: "Herritarretzat Arreta Zuzeneko Bulegoa"
- Sarrerako eta web guneko ordutegia eta jai-egunak egokitzea.
- Langileen identifikazioa (mahaiari)
- Entzungailu automatikoa.
- Sarreran hautsontzia jartzea.
- Berehalako arreta (okupatuta egonez gero, aholkulariari deitu)
- Informazio-liburuxka orokorraren diseinu berria.
- Arartekoarekin elkarrizketatzeko eskaeraren prozedura.
 - Banakakoak: aholkulariaren bidez, kexa gisa bideratu
 - Kolektiboak. Kabineteburuaren bidez bideratu
- Kexen onarpen-irizpideak malgutzea.

- Arartekoarekin izandako elkarrizketen komunikazioa.

- Aurreikusitakoak, espedientean ateratzeko.
- Egindakoak, jarduera gisa jasotzeko.

XII.2. ERAKUNDEAREN ERABILGARRITASUNARI ETA HERRITARREN GOGOBETETZEARI BURUZKO EBALUAZIOA.

2005ean, Erakundeak eskainitako zerbitzuei buruzko herritarren gogobetetze-maila ebaluatzeko sistema jarri zen martxan eta galdera-sortak diseinatu ziren. Informazio Bulegora jo zutenek zein kexaren bat aurkeztu zutenek bete zituzten galdera-sorta horiek.

Aurreko urtean bezala, 2006an bi inkesta anonimo mota egin ziren:

- Informazio Bulegora pertsonalki joandakoei egindako inkesta. Inkesta hori egiteko, Informazio Bulegoaren arreta jasotako herritar guztiei galdera-sorta bat ematen zaie eskura eta modu sistematikoan. Hauek dira Informazio Bulegoaren funtzioak: herritarrek egindako galdera eta azalduetako zalantza guztiei erantzutea, herritarren eskubideei eta arartekoak esku hartzeko dituen aukerei buruzko informazioa ematea eta, behar izanez gero, kexa idazten laguntzea.

- Administrazioaren aurrean kexa bat formalizatu duten herritarrei egindako inkesta. Kasu horretan, herritarrei inkesta bidaltzen zaie postaz, kexaren espedientea amaitu ondoren, alegia, arartekoak kasua ebatzi ondoren, edo, bestela, interesdunari ebazpena jakinarazi ondoren, baldin eta Administrazioak arartekoaren ebazpen hori onartu badu.

Herritarren gogobetetze-mailaren emaitzak hobeto ulertzeko, kexa baten aurrean arartekoak zer ebazpen-mota eman ditzakeen jakin behar da. Hala, arartekoak erabaki dezake kexa ez dagoela ongi oinarrituta edo, Bestela, ongi oinarrituta bada, Administrazioari gomendio bat egin diezaike edo bere legezko betebeharrak gogoraz diezazkioke.

Horrekin lotuta, gogoratu behar da arartekoen ebazpenak legez ez direla lotesleak, eta, beraz, gerta daiteke inplikaturako Administrazioak ez onartzea.

Inkestetan jasotako galderak.

Nola ezagutu duzu Nafarroako arartekoaren Erakundeak?

Ikusten den bezala, 2005eko emaitzak ere antzekoak dira.

Nola ezagutu duzu Erakundea?	2005	2006
Komunikabideen bidez (prentsa, irratia, telebista...)	% 48,0	% 39,4
Senide edo ezagunen bidez	% 17,3	% 11,3
Administrazio batek emandako aholkuaren bidez	% 7,8	% 12,7
Lehen ere harremanetan egon izan naiz arartekoarekin	% 5,6	% 9,9
Beste bide batzuetatik	% 21,2	% 26,8
Guztira	% 100,0	% 100,0

Erabilgarria iruditzen zaizu Nafarroako arartekoaren Informazio Bulegoak emandako informazioa?

Nafarroako arartekoaren Informazio Bulegoan arreta jasotako pertsonen % 94,9k uste dute emandako informazioa erabilgarria edo oso erabilgarria izan dela.

	Informazio Bulegoa	
	2005	2006
1. Oso erabilgarria	% 50,9	% 52,5
2. Erabilgarria	% 45,4	% 42,4
3. Erabilgarritasun gutxikoa		% 1,7
4. Erabilgarritasun oso gutxikoa		% 1,7
(bete gabe)	% 3,6	% 1,7
Guztira	% 100,0	% 100,0

Informazio Bulegoaren arreta jaso ondoren, aldatu da Nafarroako arartekoak jarduteko dituen aukerei buruz zenuen iritzia?

Informazio Bulegora jo dutenen ia % 60en iritziz, Nafarroako arartekoak uste baino jarduera-aukera gehiago ditu. Arartekoaren zerbitzua jasotakoen % 3,4ri soilik gertatu zaie kontrakoa, alegia, esku hartzeko aukerak espero baino gutxiago direla iruditu zaie.

	Informazio Bulegoa	
	2005	2006
Lehendik zenuen iritzia hobetu da	% 50,9	% 59,3
Lehendik zenuen iritzia okertu da	% 12,7	% 3,4
Ezagutzen zenituen Erakundearen funtzioak	% 14,6	% 25,4
Ez zenituen ezagutzen Erakundearen funtzioak	% 18,2	% 11,9
(bete gabe)	% 3,6	% 1,7
Guztira	% 100,0	% 100,0

Nola baloratzen dituzu Nafarroako arartekoaren bulegoak emandako arreta, agertutako interesa eta egindako kudeaketak?

Arartekoaren aurrean keza baten izapideak egin dituzten pertsonen % 89,1ek balorazio "ona edo oso ona" egiten dute Arartekoaren Bulegoak azaldutako interesari buruz. Informazio Bulegora pertsonalki joan direnen kasuan, berriz, ia % 100era iristen da ehuneko hori.

	Informazio Bulegoa		Amaitutako keza	
	2005	2006	2005	2006
1. Oso ona	% 81,8	% 76,3	% 50,4	% 59,0
2. Ona	% 18,2	% 22,0	% 29,4	% 30,1
3. Hala-holakoa			% 9,2	% 2,4
4. Txarra			% 6,1	% 2,4
5. Oso txarra			% 3,8	% 6,0
(Bestelakoak edo bete gabe)		% 1,7	% 1,5	
Guztira	% 100,0	% 100,0	% 100,0	% 100,0

Zure ustez, informazio argi eta ulergarria jaso duzu?

Arartekoaren aurrean keza baten izapideak egin dituzten pertsonen % 70en ustez, arartekoaren Bulegoak emandako informazioa "argia edo oso argia" da. Informazio Bulegora pertsonalki joan direnen kasuan, ia % 97ra iristen da ehuneko hori.

	Informazio Bulegoa		Amaitutako keza	
	2005	2006	2005	2006
1. Oso argia	% 70,9	% 61,0	% 38,2	% 39,8
2. Argia	% 27,3	% 35,6	% 42,0	% 30,1
3. Ulegarria	% 1,8	% 1,7	% 6,1	% 20,5
4. Nahiko iluna			% 9,2	% 2,4
5. Iluna		% 1,7	% 3,1	% 2,4
(Bestelakoak edo bete gabe)		% 61,0	% 1,5	% 4,8
Guztira	% 100,0	% 100,0	% 100,0	% 100,0

Zer iritzi duzu kexa aurkeztu zenuenetik prozesua amaitu arte igarotako denborari buruz?

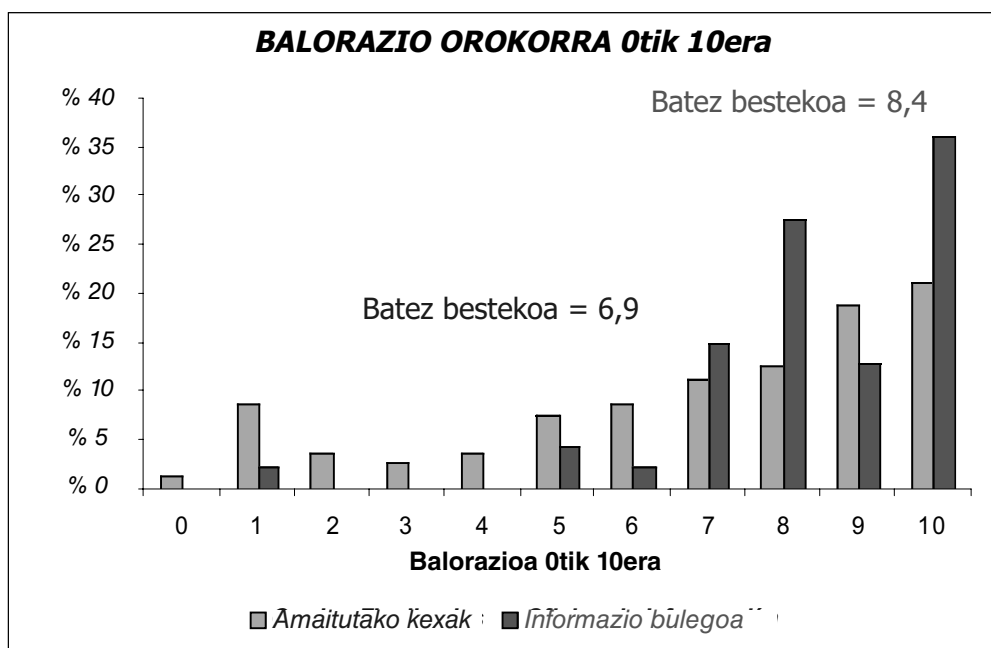
Herritarren % 53ren ustez, kexa-espeditentearen izapideak egiteko behar izandako denbora "arrazoizkoa" da. % 23ren ustez, "laburra edo oso laburra" da, eta % 22,9ren ustez, "luzea edo oso luzea".

	Amaitutako kexa	
	2005	2006
1. Oso luzea	% 6,9	% 9,6
2. Luzea	% 9,9	% 13,3
3. Arrazoizkoa	% 56,5	% 53,0
4. Epea	% 18,3	% 14,5
5. Oso laburra	% 6,9	% 8,4
(Bestelakoak edo bete gabe)	% 1,5	% 1,2
Guztira	% 100,0	% 100,0

Zerotik hamarrera, nola baloratzen duzu, orohar, Erakundeak zure arazoaren aurrean egindako esku-hartzea?

Informazio Bulegoaren arreta jasotako herritarrek 8,4 puntu eman zituzten batez beste (2005ean 8,2). Arartekoak izapidetutako kexa-espeditenteen kasuan, berriz, herritarrek 6,9 puntu eman zituzten (2005ean 6,8).

Herritarrei eskatu zitzaizen 0tik 10era puntuatzeko arartekoaren esku-hartzeari buruz egiten zuten balorazio orokorra.

Ulertzekoa den bezala, kexu direnen puntuazio orokorrean eragin handia du azken ebazpenean arrazoia emateak edo ez emateak. Ondorengo taulan ikusten den bezala, arartekoaren esku-hartzeari esker Administrazioak herritarrei arrazoia ematen dienean, herritarrek oso puntuazio altua ematen diote Erakundeari (8,6 puntu). Oso bestela

gertatzen da kexa onartzen ez den kasuetan: legezko betebeharrak betetzen ez direlako edo, arartekoaren zerbitzu juridikoen iritziz, Administrazioak inolako irregulartasunik egin ez duelako onartzen ez diren kexen kasuan, puntuazioa baxua da (4,8 puntu). Beste kasu batzuetan, tarteko puntuazioa eman dute herritarrek.

Kexaren azken ebazpena	Balorazio orokorra
Arartekoaren esku-hartzearen ondoren, Administrazioak erreklamazio-egilearen eskaria onartu du.	8,6
Administrazioak arartekoari jakinarazi dio kexa konpontzeko bidean dagoela.	6,9
Kexa ikertu ondoren, arartekoak uste du ez dagoela irregulartasunik edo Administrazioak ez du halakorik onartzen.	5,2
Arartekoak ez du onartu kexa izapidetzea, bere ustez, ez dagoelako irregulartasunik edo legezko betebeharrak ez direlako betetzen.	4,8
Guztira	6,9

Horrekin lotuta, foru-legearen arabera, Nafarroako arartekoak ezin du esku hartu ez partikularren arteko auzietan, ez Administrazioko agintaritzak bere eskuduntzakoak diren gaiei buruz planteatutako kexetan, ez auzibidean daudenetan. Halaber, arartekoak ezin ditu onartu behar bezala identifika gabeko kexak.

Zure ustez, azkenean, Nafarroako arartekoaren esku-hartzea erabilgarria izan da zure arazoa konpontzeko?

Herritarren % 59ren ustez (2005ean % 61), esku-hartzea "nahiko erabilgarria" edo "oso erabilgarria" izan da arazoa konpontzeko. % 36ren ustez, berriz, "erabilgarritasun gutxikoa" edo "oso erabilgarritasun gutxikoa" izan da.

	Amaitutako kexa	
	2005	2006
Oso edo nahiko erabilgarria	% 61,3	% 59,0
Erabilgarritasun gutxikoa edo oso gutxikoa	% 33,9	% 36,1

Beste pertsona batzuei gomendatuko zenieke Nafarroako arartekoarengana jotzea?

Kexa aurkeztu duten pertsonen % 80,7k (2005ean % 75,6) beste pertsona batzuei gomendatuko liekete Nafarroako arartekoarenga-

na jotzea. % 14,5ek, berriz, ez lukete horrelakorik gomendatuko (2005ean % 21,4).

Informazio Bulegoan arreta jaso dutenen kasuan, % 96,6k (2005ean % 98,2) zerbitzu hori erabiltea gomendatuko liekete beste pertsona batzuei.

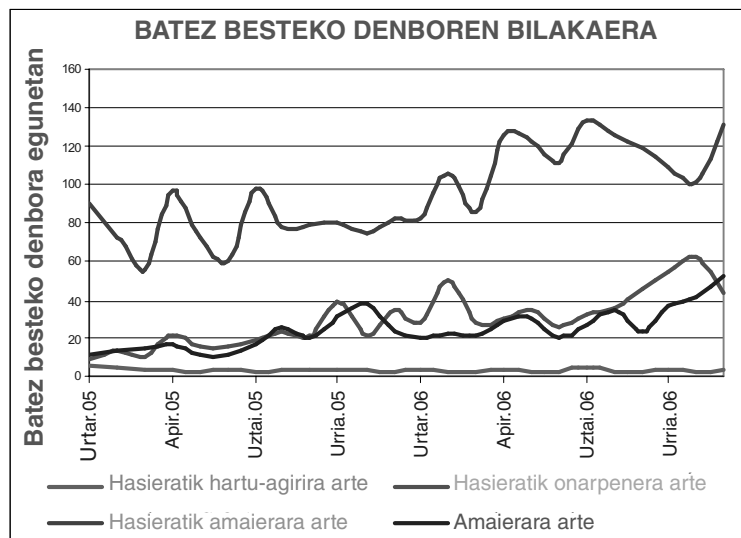
	Informazio Bulegoa		Amaitutako kexa	
	2005	2006	2005	2006
1. Bai	% 98,2	% 96,6	% 75,6	% 80,7
2. Ez		% 1,7	% 21,4	% 14,5
(bete gabe)	% 1,8	% 1,7	% 3,1	% 4,8
Guztira	% 100,0	% 100,0	% 100,0	% 100,0

XII.3. IZAPIDEAK EGITEKO DENBOREN KONTROLA.

Ondorengo taulan ikusten den bezala, 2006an itxitato kexen izapideak egiteko askoz ere denbora gehiago behar izan da, batez beste, 2005ean baino. Batez ere, kexa kopuruaren hazkundeagatik gertatu da hori.

IZAPIDEAK EGITEKO DENBORA (egunak)	2004	2005	2006
HASIERATIK herritarrari jaso izanaren adierazpena bidali arte	7,7	3,3	3,2
HASIERATIK kexa izapidetzea ONARTU arte	21,6	21,6	43,5
Administrazioaren TXOSTENA jasotzen denetik AMAIERARA arte	41,9	18,3	52,4
Kexaren HASIERATIK AMAIERARA arte	112,5	77,3	130,4

Azken bi urteetan adierazle horiek hilabetez hilabete izan duten bilakaera aztertuz gero, ikusten da, batez ere, 2006ko lehenengo hiruhilekoan hazkunde handia izan zuela izapideak egiteko guztizko denborak, epealdi horretan sartutako kexa-kopuruak izandako hazkunde nabarmenaren eraginez.

XII.4. BESTE HOBEKUNTZA-EKINTZA BATZUK.

Tamalez, arartekoak ezin izan du egin Erakundearen Zerbitzu Gutuna, aurreikusita zegoen bezala, besteak beste, baliabide gutxi izatearen eraginez, ezin izan direlako zehaztu epeei buruzko

konpromisoak. Ondorioz, beste ekintza-esparru batzuk lehenetsi behar izan dira. Beraz, Erakundeak erabiltzaile bakoitzari eskaini beharreko kalitate- eta arintasun-maila zehazteke geratzen da (erantzuteko gehienezko epeak, arreta pertsonalizatua...).

2006an zehar, Bulegoko langileei albistek emateko barne-sistema erabiltzen jarraitu da. Sistema horren bidez, Erakundeko langile guztiei arartekoaren jarduerak jakinarazten zaizkie, eta intereseko dokumentuak ere banatzen dira.

Barneko albisteen sistema hori Intranet sistema gisa konfiguratuta dago, eta horren bidez, eza-gutzak partekatzea lortu nahi da, denak informazioaren jasotzaile eta bidaltzaile izan daitezen, eta, beraz, interesgarriak iruditzen zaizkien gertaerak –edo partekatzeko interesgarriak iruditzen zaizkien dokumentuak– askatasunez argitara ditzaten.

I. ERANSKINA. ERAKUNDEAREN 2006KO AURREKONTUAREN LIKIDAZIOA

Nafarroako Foru Komunitateko arartekoari buruzko uztailaren 3ko 4/2000 Foru Legearen 37.3 artikulua honela xedatzen du:

“Txostenak eranskin bat ere izanen du. Eranskinaren hartzailea Nafarroako Parlamentua izanen da. Eranskin horretan, Erakundearen dagokion aldiko aurrekontuaren likidazioa agertuko da.”

Beraz, 2006ko ekitaldiko Nafarroako arartekoaren aurrekontuaren likidazioari dagokionez, hau adierazi behar da:

1. 2006ko hasierako kredituak 1.047.367,00 €-koak ziren. Kopuru horri aurrekontu-aldaketak gehitu behar zaizkio (2005eko ekitaldiko kreditu-soberakinen gehikuntzak): 193.128,72 €. Hala, behin-betiko aurrekontua edo aurrekontu finkatua 1.240.495,72 €-koa zen.

2. 2006ko ekitaldira gehitutako kreditu-soberakin guztiak ez ziren ekitaldi horretan aplikatu. Izan ere, bi Txosten Bereziren konfigurazioa eta planteamendua –irigarritasunari eta poluzio akustikoari buruzko txostenena– aldatu egin zen 2006ko eki-

taldiaren hasieran. Ondorioz, 7.290,93 € (gehitutako soberakin guztien % 3,78) ezin ziren aplikatu edo gastatu 2006ko ekitaldian. Gainerakoari –alegia, 2006an gastatutako soberakinei– dagokionez, % 53,67 ekitaldiko gastu arruntak finantzatzeko erabili zen eta % 46,33 kapital-operazioak finantzatzeko (batez ere, Erakundearen egoitzako lehenengo solairuko klimatizazio-sistemaren berrikuntza).

3. Gastuen aurrekontuaren likidazio-egoerak erakusten duenez, onartutako obligazio garbiak 1.130.083,21 €-koak izan dira. Horrek esan nahi du betetze-maila % 91,10ekoa izan dela.

4. Sarreraren aurrekontuaren likidazio-egoerari dagokionez, onartutako eskubide garbiak 1.045.093,05 €-koak izan dira. Kasu horretan, betetze-maila % 84,25-ekoa izan da.

5. Aurrekontuaren likidazio-egoerak adierazten duenez, 100.847,63 €-ko finantziario-superabita izan da.

Hauek izan dira 2006ko ekitaldiko gastuak, eragiketa arruntak (I-V kapituluak) eta kapital-eragiketen (VI-IX kapituluak) arabera sailkatuta:

Eragiketa mota	Behin betiko kredituak	Onartutako obligazioak	Gauzatze-mailaren %
Eragiketa arruntak	980.217,33	944.327,04	% 96,34
Kapital eragiketak	260.278,39	185.756,17	% 71,37
GUZTIRA	1.240.495,72	1.130.083,21	% 91,10

Eragiketa arruntei dagokienez, aurrekontuaren betetze-maila % 96,34-koa izan da eta kapital-eragiketen betetze-maila % 71,37-koa.

Kreditu konprometituek behin-betiko kredituekiko duten ehunekoa % 100ekoa da, eragiketa arruntetan zein kapital-eragiketetan.

Eragiketa mota	Behin betiko kredituak (1)	Konprometituriko kredituak (2)	(1)/(2)
Eragiketa arruntak	980.217,33	980.217,33	% 100,00
Kapital eragiketak	260.278,39	260.278,39	% 100,00
GUZTIRA	1.240.495,72	1.240.495,72	% 100,00

Ondoren, aurrekontuaren gauzatze-egoera aztertzen da kapitulu ekonomikoen arabera:

A) Gastuak.

I. KAPITULUA. Langileen gastuak.

Finkatutako aurrekontua 574.658,73 €-koa da, hau da, gastuen % 46,32. Bestalde, onartutako obligazioak 574.658,73 €-koak dira. Beraz, I. kapituluko aurrekontuaren betetze- edo gauzatze-maila % 100ekoa izan da finkatutako aurrekontuari dagokionez.

II. KAPITULUA. Ondasun arrunten eta zerbitzuen gastuak.

Ondasun eta zerbitzuetan egindako gastu arrunten behin-betiko aurrekontua 384.962,24 €-koa da, gastuen aurrekontuaren % 31,03. Onartutako obligazio garbien gauzatze-maila % 90,68koa da.

Kapitulu horren barruan daude Erakundearen funtzionamendurako beharrezkoak diren gastuak (adibidez, bulegoko materiala, eraikin, makina eta ekipamenduen mantentze-lanak, komunikazioak, aseguruak, beste enpresa batzuk egindako lanak, askotariko gastuak, hornidurak...).

IV. KAPITULUA. Transferentzia arruntak.

Behin-betiko kredituak 20.596,36 €-koak dira, hau da, gastuen aurrekontuaren % 1,66. Gauzatze-maila, berriz, % 100ekoa da. Kapitulu horren barruan daude praktiketan dauden ikasleei egindako esleipenak, Nafarroako Unibertsitateko Praktika Juridikoko Eskolarekin eta Nafarroako Unibertsitate Publikoko Unibertsitate-Gizarte Fundazioarekin egindako hitzarmenen ondorioz (15.866,76 €). Gainerako gastuek erreferentzia egiten diete NUPrekin elkarlanean egindako zenbait lantegiri.

VI. KAPITULUA. Inbertsio errealak.

Kapitulu honen aurrekontu finkatua 60.953,09 €-koa da, eta gastuen aurrekontuaren % 4,91 ordezkatzen du. Gauzatze-maila, berriz, % 100ekoa da.

Kapitulu horretako kreditu gehienak igeltsero eta argiketarien lanetarako erabili dira. Izan ere, eraikinaren klimatizazio-sistema berritzeko lanak

egin dira eraikineko lehenengo solairuan. Halaber, altzariak, informazio-prozesuetarako ekipamenduak, liburuak eta argitalpenak erosteko erabili dira kreditu horiek.

VII. KAPITULUA. Kapital-transferentziak.

Tokiko Administrazioaren Sailak bi erakundeen egoitzaren klimatizazio-sistemak berritzeko sinatutako hitzarmenari jarraiki, 2006ko ekitaldian Erakundearen lehenengo solairuko lanak egin ziren. Lan horien kostua 124.803,09 €-koa izan da. Honela finantzatu dira lan horiek:

- % 51,85 2005eko ekitalditik gehitutako soberakinen bidez (64.710,14 €)

- % 33,65 (42.000 €), 2006ko ekitaldiko aurrekontuan lan horiek egiteko aurreikusitako diruarekin

- Eta gainerakoa (18.092,95 €) ondasun arrunten eta zerbitzuen arloko gastuei buruzko II. kapituluko partiden kreditu-transferentzietatik.

Aurrez, Tokiko Administrazioaren Sailak sinatutako hitzarmen hori zela-eta, 2005eko ekitaldiko aurrekontuan 7000 partida sortu behar izan zen, "Jabeen komunitatera egindako kapital-transferentziak" izenekoak. Partida horretan jaso dira aipatutako zenbatekoak.

Bestalde, kapitulu horren aurrekontu finkatua 199.325,30 €-koa da, hau da, 2006ko ekitaldiko gastuen aurrekontuaren % 16,07. Gauzatze-maila % 62,61koa da. Behin-betiko kredituen eta onartutako obligazio garbien arteko diferentzia 74.522,21 €-koa da. Hain zuzen, soberakin horiek 2007ko ekitaldira gehitu dira, Erakundearen egoitzako beheko solairuaren klimatizazio-sistema berritzeko. Gehitutako soberakin horiekin eta 2007ko ekitaldiko aurrekontuaren 7000 partidara zuzendutako 116.768,87 €-ekin aipatutako lanak ordaindu ahal izango dira.

B) Sarrerak.

Sarreraren aurrekontuaren likidazio-egoerak erakusten duenez, sarrera gehienak Foru Ogasuneko transferentzietatik jasotzen dira. Hala, sarrera horiek ekitaldian egindako sarreraren % 99,95 ordezkatzen dute.

Gastuen aurrekontuaren likidazioa

2006ko ekitaldia

KAPITULUAK	HASIERAKO AURREIKUSPENAK	BEHIN BETIKO AURREIKUSPENAK	ONARTUTAKO OBLIGAZIO GARBIAK
3 Langileen gastuak	603.314,00	574.658,73	574.658,73
4 Transferentzia arruntak	27.333,00	20.596,36	20.596,36
5 Ondarezko dirusarrerak	64.700,00	60.953,09	60.953,08
7 Kapital-transferentziak	0,00	199.325,30	124.803,09
8 Finantza-aktiboak	6.000,00	0,00	0,00
9 Finantza-pasiboak	100,00	0,00	0,00
GUZTIZKO OROKORRA	1.047.367,00	1.240.495,72	1.130.083,21

Dirusarreen aurrekontuaren likidazioa

2006ko ekitaldia

KAPITULUAK	HASIERAKO AURREIKUSPENAK	BEHIN BETIKO AURREIKUSPENAK	ONARTUTAKO ESKUBIDE GARBIAK
3 Tasak eta bestelako dirusarrerak	100,00	100,00	540,20
4 Transferentzia arruntak	976.317,00	976.317,00	976.317,00
5 Ondarezko dirusarrerak	150,00	150,00	33,85
7 Kapital-transferentziak	68.202,00	68.202,00	68.202,00
8 Finantza-aktiboak	2.498,00	195.626,72	0,00
9 Finantza-pasiboak	100,00	100,00	0,00
GUZTIZKO OROKORRA	1.047.367,00	1.240.495,72	1.045.093,05

Gastuen aurrekontu-likidazioaren xehetasuna

2006ko ekitaldia

1. KAPITULUA: LANGILEEN GASTUAK	HASIERAKO AURREIKUSPENAK	BEHIN BETIKO AURREIKUSPENAK	ONARTUTAKO OBLIGAZIO GARBIAK
Arartekoaren ordainsariak	71.116,00	72.520,82	72.520,82
Aldi baterako langileen ordainsariak	237.112,00	241.746,34	241.746,34
Funtzionarioen ordainsariak	123.274,00	155.836,30	155.836,30
Kontrataturako langileen ordainsariak	42.219,00	15.780,89	15.780,89
Gizarte Segurantzza	112.508,00	88.774,38	88.774,38

2. KAPITULUA. GASTU ARRUNTETAN ETA ZERBITZUETAN EGINDAKO GASTUAK	HASIERAKO AURREIKUSPENAK	BEHIN BETIKO AURREIKUSPENAK	ONARTUTAKO OBLIGAZIO GARBIAK
Hari musikala	515,00	479,78	479,78
Eraikina konpontzea, kontserbatzea eta mantentzea	15.500,00	21.928,76	20.462,39
Instalazioetako makinak eta tresnak konpontzea eta kontserbatzea	3.605,00	3.727,18	5.753,31
Informazio-prozesuetarako ekipamenduak konpontzea eta kontserbatzea	7.000,00	7.000,00	7.352,08
Bestelako material ibilgetua konpontzea eta kontserbatzea	1.000,00	1.000,00	88,16
Bulegoko material inbentaria-ezina edo arrunta	18.000,00	13.675,16	13.675,16
Bulegoko ekipamenduetarako materiala	1.600,00	1.600,00	0,00
Prentsa, aldizkarik eta aldian behingo argitalpenak	4.850,00	3.280,63	3.280,63
Telefono bidezko komunikazioak	12.360,00	13.024,22	13.024,22
Posta bidezko komunikazioak eta telegrafikoak	7.000,00	7.000,00	16.323,62
Aseguruko primak	8.000,00	4.716,55	4.716,55
Arartekoa	4.000,00	2.825,31	2.825,31
Artatze sozialak eta protokoloa	6.600,00	7.487,97	7.487,97
Arartekoaren bidaiak ofizialak	9.200,00	13.266,38	13.266,38
Jarduera orokorrak eta hedapenekoak	35.000,00	81.474,62	62.674,50
Bilerak eta hitzaldiak antolatzeara	30.000,00	7.970,35	7.970,35
Liburuen argitalpenen eta bestelako argitalpenen gastuak	36.050,00	37.189,97	29.568,67
Informazio-agentziak	1.000,00	1.000,00	0,00
Garbiketa-zerbitzuak eta komunak	14.000,00	14.000,00	12.440,39
Prestakuntza-ikastaroak	3.000,00	1.503,00	0,00
Euskarazko itzulpenak PAOrako	31.000,00	31.286,75	27.517,76
Bestelako lanak	69.930,00	89.689,66	83.689,66
Horniketak	10.000,00	10.000,00	8.868,57
Ordezkoak	515,00	515,00	36,30
Garbiketarako eta komunitetarako materiala	1.400,00	1.400,00	1.582,56
Jantziak	750,00	750,00	0,00
Bestelako gastuak	1.545,00	1.545,00	361,68
Zerbitzuetako langileen bidaietarako dietak eta gastuak	11.000,00	5.625,95	5.625,95
Lanpostuen horniketarako dietak eta gastuak	1.500,00	0,00	0,00
2. kapitulua, guztira	345.920,00	384.962,24	349.071,95

4. KAPITULUA. TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	HASIERAKO AURREIKUSPENAK	BEHIN BETIKO AURREIKUSPENAK	ONARTUTAKO OBLIGAZIO GARBIAK
Partikularren kalte-ordainak eta gastuak	1.000,00	0,00	0,00
Beste erakunde batzuekin egindako hitzarmenak	25.833,00	20.596,36	20.596,36
Irabazi asmorik gabeko erakundeetara egindako transferentziak	500,00	0,00	0,00
4. kapitulua guztira	27.333,00	20.596,36	20.596,36

6. KAPITULUA. INBERTSIO ERREALAK	HASIERAKO AURREIKUSPENAK	BEHIN BETIKO AURREIKUSPENAK	ONARTUTAKO OBLIGAZIO GARBIAK
Eraikinak	1.000,00	1.000,00	15.838,89
Instalazioak eta makinak	1.000,00	1.000,00	647,12
Egoitzaren klimatizazioa (Nafarroako gobernuaeren eraikina)	42.000,00	7.000,00	0,00
Bulegoko altzariak	2.000,00	13.356,00	13.217,35
Informazio-prozesuetarako ekipamenduak	12.000,00	31.897,09	23.645,17
Liburuak eta bestelako argitalpenak erostea	6.700,00	6.700,00	7.604,55
6. kapitulua guztira	64.700,00	60.953,09	60.953,08

7. KAPITULUA. KAPITAL TRANSFERENTZIAK	HASIERAKO AURREIKUSPENAK	BEHIN BETIKO AURREIKUSPENAK	ONARTUTAKO OBLIGAZIO GARBIAK
Jabeen komunitatera egindako kapital-transferentziak	0,00	199.325,30	124.803,09
7. kapitulua guztira	0,00	199.325,30	124.803,09

8. KAPITULUA. FINANTZA-AKTIBOAK	HASIERAKO AURREIKUSPENAK	BEHIN BETIKO AURREIKUSPENAK	ONARTUTAKO OBLIGAZIO GARBIAK
Etxebizitzaren maileguak	3.000,00	0,00	0,00
Soldata-aurrerapenak	3.000,00	0,00	0,00
8. kapitulua guztira	6.000,00	0,00	0,00

9. KAPITULUA. FINANTZA-PASIBOAK	HASIERAKO AURREIKUSPENAK	BEHIN BETIKO AURREIKUSPENAK	ONARTUTAKO OBLIGAZIO GARBIAK
Jasotako fidantzak eta gordailuak	100,00	0,00	0,00
9. kapitulua guztira	100,00	0,00	0,00
Guztizko orokorra	1.047.367,00	1.240.495,72	1.130.083,21

2001-2006 aurrekontuen bilakaera

KAPITULUAK	BEHIN BETIKO KREDITUAK					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 Langileen gastuak	215.498,90	415.686,90	452.286,00	537.200,00	528.955,63	574.658,73
2 Ondasun arrunten eta zerbitzuen gastuak	123.207,48	258.948,52	261.948,00	312.698,96	333.039,75	384.962,24
4 Transferentzia arruntak	12.020,24	25.398,24	25.200,22	32.000,00	22.577,15	20.596,36
6 Inbertsio errealak	84.141,69	62.076,11	112.173,92	64.095,02	54.820,58	60.953,09
7 Kapital-transferentziak	0,00	0,00	0,00	0,00	64.710,14	199.325,30
8 Finantza-aktiboak	0,00	0,00	8.907,00	9.247,63	0,00	0,00
9 Finantza-pasiboak	0,00	0,00	100,00	852,37	0,00	0,00
GUZTIRA	434.868,31	762.109,77	860.615,14	956.093,98	1.004.103,25	1.240.495,72

Erakundearen kontuen fiskalizazioa.

Kontuen Ganberak Nafarroako arartekoaren 2006ko kontuen fiskalizazio-txostena egin du.

Fiskalizazio horretatik ondorio hau ateratzen da txostenean:

“III. 1 2006ko kontu orokorrak.

Arartekoaren 2006ko ekitaldiko kontu orokorrek arrazoizko moduan islatzen dute 2006ko abendu-

aren 31ko ondare- eta finantza-egoera, ekitaldi horretako aurrekontu-likidazioaren egoera eta 2006ko ekitaldiaren itxierako ondarezko emaitza ekonomikoa, kontabilitate- eta aurrekontu-printzipio aplikagarrien arabera.

III.2 Legezkotasuna.

*Arartekoak 2006ko ekitaldian egindako jardue-
ra ekonomiko-finantzarioa, oro har, legezkotasun-
printzipioaren arabera izan da”.*

II. ERANSKINA. NAFARROAKO ARARTEKOAREN ERAKUNDEKO LANGILEAK 2006an

Nafarroako arartekoaren 2006ko lan-talde organikoa Nafarroako Parlamentuko Mahaiaren hitzarmen baten bidez onartu zen. Erabaki hori 2006ko urtarrilaren 23ko saioan onartu zen, eta 2006ko urtarrilaren 27ko Nafarroako Parlamentuaren Aldizkari Ofizialean (4. zenbakia) argitaratu zen.

2006ko lan-talde organikoak aurreko urteetako antolaketari eutsi zion, goi-mailako teknikariaren

lanpostuaren kasuan izan ezik. Ordura arte, zerbitzuen beharrak asetzeko kontratu bidez bete izan zen lanpostu hori, eta 2006an finkatuta geratu zen.

Gainerakoan, aurreko urteetako antolaketarekin jarraitu zen, ondorengo taulan ikusten den bezala. Hala, izendapen askeko langileen taldea lau aholkularik eta idazkari batek osatu zuten eta funtzionarioen taldea goi-mailako teknikari batek, administrazio-kudeaketaren arloko teknikari batek, bi administrarik eta atezain batek.

Lanpostua	Kopurua	Araubide juridikoa	Maila	Izendapen askea	Bateraezintasuna	Lanpostua	Maila-osagarria
Arloko aholkulari arduraduna	2	C	–	X	–	–	–
Aholkulari teknikoa	2	C	–	X	–	–	–
Arartekoaren idazkaria	1	G	–	X	☒	–	–
Goi-mailako teknikaria	1	F	A	–	35	26	–
Administrazio-kudeaketarako teknikaria	1	F	B	–	35	26	–
Administraria	2	F	C	–	–	39,18	12
Atezaina	1	F	D	–	–	29,50	15

F: Funtzionarioa

K: Arartekoaren Bulegoko aldi baterako kargua – izendapen askea

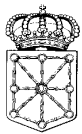
K: Kabineteko aldi baterako postua – izendapen askea

2005ean lanpostu hauek langile finkoekin bete gabe zeuden: administrazio-kudeaketarako teknikaria eta atezaina. Hala, 2003ko uztaiaren 1az geroztik, aldi baterako –behin-betiko bihurtu arte– kontratatutako langileek bete zituzten lanpostu

horiek. Hala eta guztiz ere, 2005eko lehenengo hiruhilekoan egindako oposaketaren ondoren, 2006ko martxoaren 13an, puntuazio handiena lortu zuen hautagaia administrazio-kudeaketarako teknikari postuaren jabe egin zen.

Arartekoaren Bulegoa osatzen zutenen zerrenda:

Arloko aholkulari arduradunak	Enrique Mateo Sanz Luis Gabilondo Pujol
Aholkulari teknikoak	Gloria Arancón Largo Julián Manteca Pérez
Arartekoaren idazkaria	Luis Fernández Paredes
Goi-mailako teknikaria	Inés Monreal Azcárate
Administrazio-kudeaketarako teknikaria	Jorge Balduz Gil
Administrariak	Celina Echeverría Uhalte Mar Láinez Gil
Atezaina	Javier Larraya Reta

NAFARROAKO PARLAMENTUKO
ALDIZKARI OFIZIALA

HARPIDETZA ORRIA

Izen-deiturak

Helbidea

Telefonia *Hiria*

P. K. *Probintzia*

Ordaintzeko:

Dirua Nafarroako Kutxako 2054/0000 41 110007133.9 zenbakiko kontu korrontera igorri edo bertan sartu.

HARPIDETZAREN PREZIOA ALDIZKARI OFIZIALA ETA BILKURA EGUNKARIA	IDAZKARITZA ETA ADMINISTRAZIOA NAFARROAKO PARLAMENTUA «Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofiziala» Navas de Tolosa, 1 31002 IRUÑA
Urtebete 45,15 euro	
Aldizkari Ofizialaren prezioa, aleko 1,18 »	
Bilkura Egunkariaren prezioa, aleko 1,34 »	